

MIZILUL REPERE ISTORICE ȘI CULTURALE

Epoca Veche

♦ Mizilul s-a aflat într-o zonă de intensă și continuă locuire, încă din perioada neolitică. O demonstrează descoperirile din imediata vecinătate, de la Pietroasele (cetatea de la Gruicul Dării și castrul construit de Constantin cel Mare în perioada campaniei din anul 332 împotriva goților de la nord de Dunăre, în care a fost instalată Legiunea a XI-a Claudia venită de la Durostorum), Monteoru (care a dat numele înfloritoare culturi cu același nume din epoca Bronzului), Năieni (necropola tracică datând din 800 - 600 î. Hr), Căndești (Cetatea de la Cărlomănești din epoca lui Burebista) și toată salba de cetăți și situri arheologice, destul de puțin cercetate, risipite de-a lungul Subcarpaților Meridionali.

♦ În ceea ce privește Mizilul, cu toate că, exceptând situl arheologic de pe valea pârâului Budureasca (5 km. nord de oraș, cuprinzând un șir de așezări și necropole din paleolitic; neolitic - cultura Criș, cultura ceramicii liniare, Dudești, Boian, Precucuteni, Gumelnița; epoca bronzului - culturile Tei, Monteoru, Coslogeni, Noua; epoca fierului - culturile Hallstatt și La Tene, ca și centrul meșteșugăresc din sec. 4, 5-7 p.Hr.), descoperirile au fost mai mult întâmplătoare, semnificația lor este una deosebită.

Așa cum afirmă, în monografia sa, profesorul **Gheorghe Panait**: „S-au descoperit mai multe așezări aparținând unor culturi materiale din perioade istorice diferite: trei dintre cele șase așezări atestate arheologic se găsesc în vatra orașului. Cele mai vechi locuințe, de pe malul drept al pârâului Tohăneanca, sunt la adâncimea de 4 metri și aparțin culturilor Boian, Aldeni II, Gumelnița și chiar culturii lineare. În săpăturile efectuate în vatra orașului, determinate de construcții industriale sau edilitare, au fost descoperite interesante urme arheologice; astfel, în zona centrală, Grădina Mavrului – azi Micro II – la adâncimea de 5 metri, au fost găsite însemnate cantități de ceramică, vetre de locuire și fragmente de unelte și obiecte casnice, datate pentru epoca bronzului timpuriu și de mijloc, asemănătoare celor descoperite în complexul IV de locuire de la Budureasca. În perimetrul dintre Liceul Agricol și magazinul Tohani, pe șanțul principal de canalizare, au fost găsite urme de incinerare, datând din secolele II - I î.Hr. La confluența dintre Budureasca și Tohăneanca au fost găsite două monede de argint, imitații ale tetradrahmelor thasiene, care au circulat în Dacia încă din sec. II î.Hr. Tot aici a fost găsit și capul de statuie din lut negru, reprezentând probabil un tarabostes local, - unicat - care corespunde aceleiași perioade. Ceramica lucrată la roata olarului, monedele de argint și toate celelalte urme materiale, răspândite în vatra orașului, ne-au dus la concluzia că aici, încă din secolele anterioare erei noastre, a evoluat o puternică așezare traco-daco-getică, cu un ridicat grad de civilizație. În punctul Grădina Mavrului, lângă casa de cultură, a fost găsită ceramică romano-bizantină din import, asemănătoare cu cea din complexul de locuințe cercetat din Cireșanu (3 km. sud de Mizil). În anul 1976, executându-se lucrări de excavare pe șantierul Filaturii de lână pieptănată, au fost găsite trei morminte de înhumare, datând din prima parte a secolului al V-lea p.Hr. Mormintele erau dispuse foarte aproape unul de altul, orientate pe direcția est-vest. Unul dintre acestea conține resturi de ceramică daco-romană, un șir mare de mărgelile poliedrice, de diferite culori. La Mizil apar sporadic și urme ale culturii Ipotești – Căndești, suprapuse stratului de cultură specifică pentru secolele IV și V p.Hr.”

De la Esteu la... Mizil

♦ Prima mențiune documentară a localității (numită pe atunci Esteu) se găsește într-un pergament slavon, emis de cancelaria domnitorului Mihnea Turcitul, la 6 iulie 1585, prin care se întărea lui Stanimir ocina cumpărată de la Danciul, cu 2000 de aspri. Același document atestă că localitatea are un trecut de veacuri, fiind recunoscută pentru țesăturile de chilimuri și soar-

(Continuare în pag. 2)

NUMĂR SPECIAL

dedicat
Concursului Național
de Literatură

„AGATHA GRIGORESCU BACOVIA”

EDIȚIA A VII-A, 2013

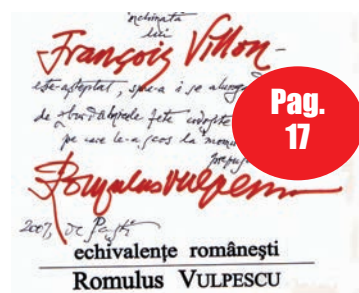
In memoriam
Petru Ursache

BLAJINUL DE
PRIBEAG

Pag.
13

Romulus Zulpescu
în 3 vederi

Scriitori de peste Prut

Zitalie Răileanu

Pag.
23 - 24

Ivan Dilchin

(Urmare din pag. 1)

MIZILUL...

-țe. Această precizare este importantă deoarece, din registrele vegisimale ale Brașovului, din 1529, reiese că un particular din localitatea Esteu a vândut aici mărfuri de 1420 asprii - consemnare ce se repetă în anii 1545, 1548, 1554, ceea ce demonstrează că localitatea a existat cu mult înaintea atestării sale domnești.

♦ La 30 septembrie 1591, într-un document, voievodul Ștefan Surdu împuternicea pe fosta doamnă Neaga (a cărei legendă circula și az iîn zonă) și pe călugărița Elisaftha, să stăpânească satul Esteu, cu via pe care au moștenit-o și porunca vecinilor să asculte de ele.

♦ Evoluția denumirii localității spre forma Istău e consemnată în actul dat de comisul Mandric și spătarul Balea, în aprilie 1602, stolnicului Preda, pentru *satul Istău, vândut de bunica lor Dragna, pe când era pribeagă pe meleaguri străine*. Ultimul document care amintește de forma Esteu a vechiului nume al Mizilului este dat domnitorul Radu Mihnea, în 1612, prin care întărește lui Crăciun din Esteu proprietate, iar la 30 aprilie 1616 decide că popa Stanciu este stăpân pe vie și ocină la Esteu.

♦ La sfârșitul sec. al XVI-lea Neculae Pătrașcu Voevod, fiul și asociatul la domnie al lui Mihai Viteazul, întărește lui Fățitu ocină în suprafață de 25 de pași la **Fefelei**, cumpărată de acesta cu 500 de asprii. Aceasta este prima atestare documentară a toponimului Fefelei.

Monografia județului întocmită de prefectura Buzăului în 1943, arăta că satul Fefelei „e mult mai vechi decât Mizilul, fiind întemeiat de de cinci boieri ce au fost înzestrați de Mihai Viteazul, la 1597, cu moșii întinse, și

care aveau sediul la Fefelei, sau, cum spun documentele Fefeleiului, satul celor cinci felii.”

♦ Biserica din Fefelei se construiește, după unele surse, la începutul secolului XVII. Două secole mai târziu ctitoria este refăcută de polcovnicul Nicolae Stămboleanu iar în 1828, familia Mareș reface clădirea lăcașului de cult, ce va avea hramul Sfântul Nicolae.

♦ O parte din moșiile Mizilului au trecut prin vânzare în patrimoniul familiei Antonie din Popești, fost domn al Țării Românești, cu care „a fost înzestrată doamna **Maria Constantin Brâncoveanu, nepoata sa**”. (Fiica postelnicului Neagoe și nepoata domnului Țării Românești, Antonie din Popești, s-a căsătorit, în 1674, cu marele dregător Constantin, unul dintre cei mai influenți boieri din țară, rudă cu marile familii Brâncoveanu și Cantacuzino, care din anul 1688 a urcat pe tron.

♦ În timpul domniei lui **Brâncoveanu (1688 – 1714)**, Mizilul ajunge proprietatea domnului, care își construiește case domnești la via Corbeanca. (Vezi însemnările din capitolul personalității)

♦ După **1700**, drumul pe sub dealurile Tohanilor către Buzău, era bătut de caravane încărcate cu mărfuri pentru bălciurile și iarmaroacele din această parte a țării. Distanța dintre Ploiești și Buzău fiind prea mare, se impunea între cele două orașe un popas pentru odihnă, masă, schimbul și adăpatul animalelor.

Popasul se va crea la jumătatea drumului dintre cele două orașe târguri, la aproximativ un kilometru sud de vechea așezare Fefelei. La 1780, popasul era constituit pe strada

Griviței de astăzi, unde se mai poate vedea fântâna poștei.

Au început să se statornicească în jurul stației de poștă o mulțime de negustori; astfel apare noua localitate, care la început se numea Menzil (Denumirea localității provine de la vechiul substantiv turcesc menzil, care însemna serviciu de poștă sau olac).

♦ Din **1831** (când este declarat **comună urbană**) Mizilul va fi reședința plășii Câmpu, județul Saac, până la 1 ianuarie 1845, când este desființată odată cu desființarea județului Saac. (Județul Săcuieni, alternativ Secuieni sau Saac, a fost unul din cele 17 județe istorice care au existat înainte de 1829 în Țara Românească.

Conform istoricului Constantin C. Giurescu: „*numele i se trage de la populația venită din Ținutul Secuiesc, din Ardeal, populație amestecată, români și secui. Colonizarea a început, se pare, pe vremea cavalerilor teutoni (1211-1225). Pe aici trecea drumul pe Valea Teleajenului, care asigură legătura de comerț cu Brașovul.*”

Reședința județului s-a aflat inițial la Urlați, până cel târziu în 1645, an în care a fost mutată la Vălenii de Munte și apoi la Bucov. Județul a fost desființat la 1 ianuarie 1845, fiind împărțit între județele Prahova și Buzău. De la această dată Mizilul va fi reședința Plășii Tohani, din județul Buzău.

♦ Moșiile din Fefelei au fost vândute sau făcute danii de către urmașii lui Brâncoveanu. Astfel, potrivit unui document din 5 februarie **1817**, emis de Ion Caragea, moșia Fefelei aparținea polcovnicului **Nicolae Stămboleanu**.

În același an marea băneasă Safta Gh. Brâncoveanu vinde restul moșiilor de la Mizil ge-

(Urmare în pag. 3)

FEREASTRA

REDACȚIA Revista Fereastră

Publicație editată de:
**Asociația Culturală
„AGATHA GRIGORESCU BACOVIA”
- MIZIL -**

Cod fiscal: 230324460; Cod IBAN:
RO60RZBR0000060010080523,
deschis la **RAIFFEISEN BANK**
- Filiala Mizil -

DIRECTOR:

Emil PROȘCAN

REDACTOR ȘEF:

Lucian MĂNĂILESCU

CRITICĂ LITERARĂ:

Emil NICULESCU

CORRESPONDENȚI:

Mihai Lovin Cașoca

PROZĂ: Florin Ursuleanu

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Agatha Grigorescu Bacovia,
nr. 13A;

TELEFOANE: 0244251144;
director - 0722653808;
redactor șef - 0769210763

E-mail: lmanailescu@yahoo.ro

ULTIMA ORĂ

Juriul, format din: scriitorul **Virgil Diaconu** - președinte, **Emil Proșcan** - primarul orașului Mizil, **Niculai Tăicuțu**, **Emil Niculescu**, **Lucian Mănăilescu** - membrii ai UR, a acordat următoarele premii, la cea de a șaptea ediție a **Concursului Național de Literatură Agatha Grigorescu Bacovia**:

POEZIE

♦ **Florin DOCHIA** (Câmpina) - **Marele Premiu**; ♦ **Florina ISACHE** (Roșiorii de Vede) - **Premiul I**; ♦ **Maria PILCHIN** (Chișinău) - **Premiul II**; ♦ **Cecilia MOLDOVAN** (Bacău) - **Premiul III**; ♦ **Sorin LUCACI** (București) - **Premiul revistei Cafeneaua literară**; ♦ **Raul COLDEA** (Brașov) - **Premiul Revista Nouă**; ♦ **Oana PUGHINEANU** (Cluj-Napoca) - **Premiul revistei Fereastră**.

PROZA

♦ **Loredana DALIAN** (Slobozia) - **Premiul I**; ♦ **Cristian MELESTEU** (Pitești) - **Premiul II**; ♦ **Vioarel SAVIN** (Bacău) - **Premiul III**; ♦ **Alexandru JURCAN** (Cluj-Napoca) - **Premiul Revista Nouă**; **Premiul revistei Bucureștiul literar**; ♦ **Diana TRANDAFIR** (Câmpina) - **Premiul revistei Cafeneaua literară**; ♦ **Dorin Mureșan** (Cluj-Napoca) - **Premiul revistei Fereastră**; ♦ **Adelina Bălan** (Focșani) - **Premiul revistei Oglinda literară**; ♦ **Ana Maria Botez** (Brăila) - **Premiul pentru debut**.

Amănunte pe inetrnet - pagina **Primăria Mizil**

Geo Bogza

0 sută șapte zeci și cinci de minute la Mizil

...

Minutul 24

Mizil!

Minutul 25

Sunt în Mizil. Aici, tot ce văd, e Mizil. Mizil! Mă simt perplex și dezorientat.

Minutul 26

Trece un câine pe drum.

Minutul 27

Sunt în Mizil. (Teribilă întâmplare, în orice caz. Dar dezorientarea continuă.)

Minutul 76 (...)

Am ajuns aproape de centru. O brutărie cu taraba plină. Deodată zăresc la marginea ei o bucată de lipie. De mult nu mai văzusem lipie. Întind repe-de mâna și o iau. O femeie de după tarabă, cu un șorț, un șorț alb cu dungi gri, mă privește. Spun să-mi taie jumătate din ea.

- Cât costă?

- Un leu.

Răspunsul trezește în mine o emoție extraordinară. De mult o dorință, destul de mare, cum fusese aceea de a mânca lipie, nu mă costase atât de puțin. Mă uit la brutăreasă surprins, parcă nevenindu-mi să cred. Un leu... (...)

Minutul 175

Trenul pornește. Trec la fereastră din partea cealaltă, spre câmp. Sub lumina lunii, Bărăganul se întinde nesfârșit și în depărtare devine haotic. E luni, 10 octombrie 1938, mă cheamă Geo Bogza, am treizeci de ani și am vizitat pentru prima oară în viața mea Mizilul. Viața și lumea mi se par fantastice, de neînțeles.

(Urmare din pag. 2)

MIZILUL...

neralului Nicolae Mavros, iar acesta le va da fiicei sale Maria, ca zestre la căsătoria cu **Marele Agă Ion Cantacuzino**.

◆ În 1830 Mizilul avea 327 gospodării, în timp ce Urlațiul număra 85, iar târguri de tradiție ca Filipești și Gherghița (fostă reședință domnească) abia se ridicau la 159 și respectiv 163 de gospodării. Deoarece Mizilul se ridica la rangul orașelor importante ale țării, situându-se undeva în apropierea fostei capitale a Țării Românești – Târgoviște, vechea cetate de scaun, care avea 448 gospodării

◆ 1836 – exista o școală particulară și una care funcționa pe lângă biserica din Fefelei.

◆ În 1847 începe construirea „*drumului de la Ploiești pe sub deal până la Buzău*”, care urma să scurteze legătura Moldovei cu capitala țării, realizată până la acea dată prin Urziceni – Movilița – Buzău.

◆ 1857 - **Biserica Sf. Ioan**, aflată în centrul orașului, este ridicată de Ion Cantacuzino. Construcția are forma de cruce, combinând stilul bizantin cu cel gotic, la care adaugă unele componente renașcentiste. Pictura originală s-a pierdut, biserica fiind repictată în 1916.

◆ 1857 – e înființată **Școala Ion Crăciunescu**. Clădirea e distrusă în timpul marelui incendiu.

◆ 1859 (februarie) – În drum spre București, Al. I. Cuza este primit cu entuziasm la Mizil (februarie); domnitorul trece prin Mizil și în 1864, când vizitează Școala Ion Crăciunescu.

◆ La 1861 se înființează oficiul poștal

(de categoria a IV-a). În anul 1900 este inaugurat noul sediu al Oficiul P.T.T. (*Construcție din zidărie masivă din cărămizi arse cu var gros, cu etaj pe o parte din parter, acoperită cu țiglă, compusă din 12 camere, destinate oficiului, locuința dirigintei și camera pentru inspecții.*)

◆ 1865 - Este edificată **biserica Adormirea Maicii Domnului** din piața orașului, prin contribuția lui **Iordache Ruset** și obolul locuitorilor.

◆ La 13 septembrie 1866 un incendiu devastator distruge orașul. După incendiu primarul Mateiu Jaravete demisionează. Situația creată îl determină pe Ion Cantacuzino să acorde locuitorilor posibilitatea de răscumpărare a embaticului, **Mizilul devenind oraș liber**.

◆ 1872 - Mizilul devine stație CFR.

◆ 1891 - **Procopiu Cassotî**, proprietar, construiește „pe locul cumpărat de la doamna Bălașa Teișanu prin actul transcris la Tribunalul jud. Buzău la nr. 389/1888, un loc de școală conform regulilor igienice și didactice care fiind destinat a sluji drept școală de fete (...). Școala va purta pe frontispiciul ei numele ilustrului cetățean Ioan C. Brătianu. Localul se compune din două etaje din care etajul de jos compus din patru camere mari, va folosi anume la 4 clase de învățământ iar o cameră mică pentru cancelarie. La etajul de sus camera cea mare din stânga va servi ca atelier de lucru, pentru facerea scoarțelor, industrie ce se prosperă în Mizil și care aș dori să se perfecționeze;

iar apartamentele din dreapta compuse din 6 camere va servi, dacă trebuința va cere, ca local pentru directoarea școlii.”

◆ 1893 - **Alexandru C. Gheorghiu** construiește la Mizil o rafinărie de petrol cu o capacitate de 521 de tone și un capital investit de 40 000 de lei. „*Fabrica, care mai funcționa încă în 1900, era înzestrată cu un cazan, un distilator pentru benzină, un aparat «Abel Penswki», pentru determinarea inflamabilității petrolului, un termometru, un aerometru, un cântar și avea un personal format din 3 lucrători.*”

◆ **Spitalul mixt Mizil** a fost construit de Prefectura Buzău, în anii 1888 – 1893, pe un teren donat de Maria I. Cantacuzino.

◆ În 1892 apare **Dicționarul geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău**, de **Bazil Iorgulescu**, în care autorul scrie, printre altele, despre Mizil:

„...comună urbană în plasa Tohani, situată pe ambele maluri ale pârâului Istău... Proprietăți mai însemnate sunt: Mizil, Istău, Fefelei, Cireșanu, Mărăcinii, Trestianca, Ulmii, Valea Dobrii, Lungeanca, Porumbarele, Șindrița și Ceapa Mocească. Terenul e șes și fertil, ondulat puțin în partea de nord prin câteva dealuri și movile.

Industria agricolă are: 2 mori de aburi, 2 cășerii, 4 stâne, 1 fabrică de făină și 3 de lămânării; iar manuală: cojocărie, cismărie și mai cu seamă țesăturile de lână, cari au căpătat o reputație bine stabilită.

Comerțul constă în desfacerea cerealelor, din care cauză la gara Mizil se vede mai totdeauna o mare activitate, apoi desfacerea obiectelor lucrate în localitate.

Afară de târgul săptămânal, mai are târgurile: Duminica Florilor, Duminica Tomii, și mai cu seamă târgul Drăgăiciei, după ce se termină la Buzău, se stabilește în Mizil la 29 iunie.

Vite are: 650 boi, 340 vaci, 148 viței, 86 bivolițe, 375 cai, 121 iepe, 62 mânji, 2 700 oi, 10 capre, 18 asini și 453 porci.

Comuna e formată din cătunele Cireșanu, Fefelei, Mărăcini și Mizil, cu o populație de 5200 locuitori. Ei trăiesc în 926 case. Populația crește cu o medie anuală de 48 suflete. (...). Locuințele sunt frumoase și anunță un oraș cu viitor.”

◆ Între 1895 și 1905, cu unele întreruperi, primar al Mizilului a fost **Leonida Condeescu**.

◆ La 1 aprilie 1889 este adus la Mizil **Regimentul 32 Mircea**, format dintr-un batalion al Regimentului 9 Dorobanți Brăila, decorat cu Steaua României pentru luptele de la Smârdan. Cu această ocazie vine la Mizil și **Matei Eminescu**, care se va înrudi prin alianță (cumnat) cu Leonida Condeescu. (În octombrie 1893, regimentul este mutat, cu tot efectivul, la Ploiești.)

◆ În 1895, **Vasile Mares**, la îndemnul lui Caragiale, va construi prima sală de **teatru** din oraș. Aceasta va fi donată Primăriei Mizil, cu terenul aferent, în 1928. Clădirea era compusă din: „*Sala de spectacole, cu scenă și loji având în față pe antreu două camere: una destinată pentru serviciul de casier al teatrului și alta pentru birou, iar deasupra acestor trei încăperi de la parter se găsește o cameră destinată pentru biblioteca comunei (accesul se face pe o scară de beton armat).*”

◆ Înaintea celui de al doilea război mondial, prin 1937, populația orașului sporise la 7500 locuitori.

◆ În anul 1902, după intervenții repe-

tate, Leonida Condeescu înființează la Mizil o **Școală de meserii**, care va funcționa până în 1916; cursurile vor fi reluate în 1925 într-o clădire nouă, devenind gimnaziu industrial de gradul I, cu durata de studii de 6 ani.

◆ În 1904 este terminată construcția **Cazărmii Mizil**, amenajată prin eforturile lui Leonida Condeescu și ale lui Bănică Grigorescu (tatăl Agatei Bacovia), ce va adăposti, ulterior, **Regimentul 72 infanterie**, care va participa, în 1916, la luptele de pe Valea Jiului și de la Mărășești. În rândurile regimentului vor lupta mulți mizileni, unii dintre ei dându-și viața pentru neamul țării și întregirea neamului. În memoria lor se va ridica, în 1921, prin subscripție publică, monumentul din centrul orașului și se va emite o medalie comemorativă. Monumentul Eroilor este realizat de sculptorul **Ioan Iordănescu**.

◆ În 1913 **Tase Dumitrescu** donează o clădire compusă din 6 camere, dependințele destinate pentru locuința aprodului și arhiva (3 camere acoperite tot cu țiglă) în care va funcționa **Judecătoria Mizil**.

◆ 1919 – ia ființă un **gimnaziu mixt** ce funcționează până în 1925 în localul Școlii Crăciunescu. În 1926 se construiește localul propriu și devine **Liceu Teoretic**; în 1938 se transformă în liceu comercial iar în 1948 școală tehnică agricolă, ulterior liceu agricol.

◆ O încercare de a scoate din anonim orașul o face primarul **Spirea Anastasiu**, care amenajează **Băile Boboci**, tipărind în 1927 un prospect publicitar al băilor, pe care l-a difuzat în întreaga țară

◆ Conform Legii pentru organizarea Jandarmeriei rurale (**24 martie 1929**) Legiunea de Jandarmi Buzău aparține de Inspectoratul 1 București. Odată cu legiunea trecerea în subordinea I.G.J., prin Înaltul Decret 1649/16.05.1931 **Batalionul 5 Mizil**, cu un efectiv de 1049 jandarmi.

◆ În 1933, Societatea „Orghidan, Horvat & Comp.” construiește, pe șoseaua Mihai Bravul, la nr. 3 **Uzina Comunală de Electricitate**. Ulterior, prin tranzacția înregistrată la Tribunalul Buzău sub nr. 5558/938: „...toată averea acestei societăți compusă din uzina cu motoare, dinam, linia de distribuție în oraș, stâlpi, lămpi etc. a intrat în patrimoniul comunei în schimbul sumei de 1. 300. 000 dată cu titlul de daune pentru renunțarea la drepturi”.

◆ În 1938, deci după patru decenii de la schița lui Caragiale „O zi solemnă”, **Geo Bogza** readuce în atenția generală orașul care degaja, la acea vreme, imaginea dezolantă a provinciei, în reportajul „**O sută șaptezeci și cinci minute la Mizil**”.

◆ În același an, este modernizată șoseaua națională Ploiești – Buzău, în porțiunea de 1888 de metri, ce trece prin oraș. Lucrarea, cu o lățime de 6 metri, pavată cu granit, a fost executată de antrepriza Bitumen. Tot în raza comunei șoseaua mai este pavată cu macadam cimentat. Pe această șosea, la trecerea peste pârâul Istău în campaniile de lucru 1937/ 1938, s-a construit în locul podului de piatră distrus în timpul războiului și înlocuit provizoriu cu completare de lemn, un pod de beton armat.

◆ 1940 - Un consorțiu german înființează atelierul C.F.R., transformat ulterior în uzină de reparat utilaje militare. Acesta va constitui primul nucleu industrial al orașului. Tot

(continuare în pag. 4)

(Urmare din pag. 3)

MIZILUL...

atunci va fi adusă o escadrilă de avioane germane, care făceau parte din sistemul de apărare al zonei petroliere Prahova.

♦ **1949** - Desființându-se județele, Mizilul devine centru raional în regiunea Ploiești.

Oaspeti de vază ai Mizilului -consemnări despre oraș-

♦ **Mihai Viteazul** (n.1558, Târgul de Floci - d. 9 august 1601, Turda), fiul Teodorei Cantacuzino, din vechea familie bizantină a Cantacuzinilor devine domnitor în 1593, cu ajutorul patriarhului Constantinopolului. După strălucita victorie de la Călugăreni (13/23 august 1595), în tentativa sa de a unire a celor trei țări române, Mihai Viteazul alege, în 1597, Ploieștiul ca bază pentru viitoarele operațiuni militare, ridicând satul de moșneni la rangul de târg domnesc.

Tot în acea perioadă, susține în însemnările sale fostul primar al Mizilului, Spirea V. Atanasiu, Mihai a răsplătit 5 căpitani de oaste mizileni (Tocilă, Breazu, Crăciun, Ciocârdel și Dâmboviceanu, zis Nucă Seacă), care au strâns oamenii satelor și s-au alăturat oștirii domnești în lupta de pe Neajlov, întărindu-i cu ocine la Fefeleei.

În septembrie - noiembrie 1600, domnitorul va purta mai multe lupte în preajma Mizilului (la Năieni, Vadu Săpat, Bucov) cu trupele polone, comandate de Jan Zamoyski, fost cancelar al regelui polon și comandant al trupelor regale care sprijineau înscăunarea lui Simion Movilă pe tronul Țării Românești.

♦ „În 1821, trece prin Mizil **prințul Ipsilanti**, fiul domnitorului **Alexandru Ipsilanti**, general în armata țarului, conducătorul Eteriei, în drum spre București și, de acolo, fiind decis să ajungă în Elada și să-și elibereze simpatizii de sub jugul otoman (proiectul a fost dejucat prin înfrângerea eteriștilor, de către turci, la Drăgășani). Cronicarul întârziat Naum Râmnicăneanu consemnează: «La 18 martie, de la Menzil, județul Săcuieiilor; au trimis Ipsilant proclamație către blagorodnicii lăcuitori din București, dojenindu-i pe cei ce au lăsat orașul pustiu și s-au risipit; și îndemnându-i să se întoarcă pe la casele lor, fiindcă spaima lor este fără cuvânt și că până a nu să vărsa picătură de sânge românesc, mormântul va acoperi trupurile tuturor de lângă dânsul greci.» (Emil Niculescu - Un belfer vine la Mizil)

♦ **Alexandru Ioan Cuza** s-a născut la 20 martie 1820, în Bârlad. La 5 ianuarie 1859 a fost ales domn al Moldovei, iar la 24 ianuarie 1859 și al Țării Românești, înfăptuindu-se astfel unirea celor doua țări române. Imediat după această a doua alegere domni-

torul Principatelor Unite trece prin Mizil, în drumul său spre București, fiind întâmpinat cu entuziasm de populație. Cuza se va opri la Mizil și în 1864, atunci când vizitează noua școală înființată de Ion Crăciunescu.

♦ **Carol I**, rege al României, principe de Hohenzollern-Sigmaringen, pe numele său complet Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern-Sigmaringen, (n.20 aprilie 1839, Sigmaringen - d. 10 octombrie 1914, Sinaia) a fost domnitorul, apoi regele României, care a condus țara după abdicarea lui Al. Ioan Cuza.

Pe 10 mai 1866 Carol a intrat în București. Vestea sosirii sale fusese transmisă prin telegraf și a fost întâmpinat de o mulțime entuziastă de oameni, dornici să cunoască noul conducător. În anul 1878 domnitorul Carol I de Hohenzollern a primit titlul de „alteță regală”, iar în 1881 a fost modificată Constituția din 1866, pentru a specifica, printre altele, faptul că din acel moment șeful statului va fi numit rege. Ceremonia de încoronare a avut loc pe 10 mai 1881.

În timpul domniei sale (48 de ani - cea mai lungă domnie din istoria statelor românești), țara a obținut independența deplină față de Imperiul Otoman, după un război efectiv intens, modern și foarte eficace (cunoscut în istorie ca Războiul de Independență) în care contribuția României a fost decisivă.

După războiul ruso-turc (1877-1878), România a câștigat Dobrogea, iar Carol I a dispus ridicarea primului pod peste Dunăre, între Fetești și Cernavodă, care să lege noua provincie de restul țării.

În prima sa călătorie prin țară - la 21 august 1866 - domnitorul se oprește și la Mizil, acolo unde, cum îi scria Carol Davila soției sale, a avut loc: „o recepție splendidă”.

Dar suveranul va fi mereu la curent cu viața și aspirațiile orașului de provincie, datorită insistențelor primarului Leonida Condeescu, nu doar în audiențele obținute - cum a fost cea din 1899 -, ci și prin numeroasele memorii pe care i le adresa edilul mizilean.

♦ După ce îl cunoaște pe Leonida Condeescu, **I.L.Caragiale** devine „răsfățatul boierimii din Mizil” despre care Agatha Grigorescu Bacovia scria: „Din inițiativa lui apăruse, prin 1898, o revistă literară botezată de Caragiale «Cioruda literară». Gr. Tocilescu, George Ranetti, Ion Brătianu și Caragiale făceau parte din conducerea revistei, fiind și colaboratori. (...) Împreună cu Leonida Condeescu se ducea și tata (Bănică Grigorescu) la ședințele revistei, care se țineau la Fefeleei, locul de naștere al lui Gr. Tocilescu, unde era moșia lui Vasile Mareș cu care Tocilescu era cumnat” (Agatha Grigorescu-Bacovia, **Poezie sau destin. George Bacovia, ultimii săi ani**, Ed. Cartea Românească, 1981).

Nu doar ipotetica revistă îl îndemna pe Caragiale spre Mizil, ci și atmosfera întâlnirilor din Fefeleei, sau interesele comerciale, le-

gate de aprovizionarea restaurantului din Gara Buzău (pe care îl concesionase, împreună cu Theodor Duțescu Duță, cumnatul său). Iată un scurt fragment din amintirile lui Gheorghe Eminescu: „Pe Leonida Condeescu și Caragiale îi lega în primul rând o prietenie politică, amândoi erau conservatori, Caragiale prin apartenența lui la „Junimea”, Leonida prin tradiție de familie. Dar în timp ce Caragiale, cu spiritul lui de frondă, refractar disciplinei de partid, a avut cunoscutele oscilații, Leonida a trăit și a murit conservator, constant pe care Caragiale ține să o sublinieze în schița amintită când spune: „Tot ce-i glumă la o parte, trebuie să mărturisească fiecare că puțini dintre bărbații noștri politici mari și mici au fost așa de consecvenți ca Leonida, partidul tău nu are un membru mai nestrămutat și mai devotat”. Îi mai legau pe cei doi interese comerciale, oricât s-ar părea de curios, în vremea când Caragiale ținea în arendă restaurantul din gara Buzău; pentru nevoile restaurantului procura vinul de la via lui Leonida Condeescu, situată în comuna Vadu Săpat. În fine, pe ambii îi lega o strânsă prietenie de foarte tânărul pe atunci George Ranetti, viitorul codirector al revistei Furnica, revistă care cultiva un umor de cea mai bună calitate”. (**Gheorghe Stoian** - 12 ianuarie 1984 Slobozia - consemnare pe bandă magnetică)

♦ **Mareșalul Alexandru Averescu** (n. 9 martie 1859, satul Babele, astăzi în Ucraina - d. 3 octombrie 1938, București) a fost comandantul Armatei Române în timpul Primului Război Mondial, fiind artizanul victoriei României din acel război. A fost de asemenea prim-ministru al României în trei cabinete separate.

Când Bucureștiul cădea sub ocupația germană, la 23 noiembrie 1918, generalul Averescu se afla la Mizil și nota cu amărăciune în jurnalul său: „M-am strămutat la Mizil. Prima zi a retragerii, relativ bună...”

Plăcile fixate pe soclul statuii din Mizil

Fiind un bun cunoscător al situației de pe front constata deziluzionat: „Este o debandadă generală, a vedea puhoiul de fugari e și dureros și revoltător... dezorganizarea face progrese văzând cu ochii. Cei care au pregătit războiul pot să se felicite.” (**C. Kirilescu** – **Istoria războiului pentru întregirea României**, București, Ed. Științifică, 1983, pag. 515).

În zilele următoare trupele românești au opus rezistență pe linia Mizil, apoi la Ulmeni și Buzău; fiind continuu atacate și copleșite de superioritatea numerică a dușmanului, au fost nevoite să se retragă.

♦ Târgovișteanul **Ionel Fernic** (1901-1938), un fel de om-orchestra - aviator, actor, compozitor și scriitor a debutat în literatură cu volulul de schițe „Mistere din Mizil” (1927)

♦ Nu știm de câte ori va fi concertat **Maria Tănase** la Mizil dar, așa cum o demonstrează cântecul din repertoriul ei **Am ibovnic la Mizil**, orașul nu îi era străin: „Leana mea.../ Foaie verde lîn pelin, Ionelule/ Leana mea,/ Am ibovnic la Mizil, Ionelule/ Of, of, of!/ Și-ar veni, dar n-are trin!/ Păi, vino neică, și pe jos, Ionelule/ Leana mea,/ Că ești tânăr și frumos...”

(Continuare în pag. 5)

(Continuare din pag. 4)

MIZILUL...

♦ **Geo Bogza** s-a născut la 6 februarie 1908, la Blejoi lângă Ploiești. A fost poet, reporter, creator al reportajului literar românesc, poet de mare întindere, ziarist și eseist. În 1955 a devenit membru al Academiei Române. Moare la 14 septembrie 1993, în București, la un an după fratele său, scriitorul Radu Tudoran.

Dintre volumele sale amintim: **Cartea Oltului**, București, 1945; **Țara de piatră**, București, 1946; **Priveliști și sentimente**, reportaje, București, 1972; **Paznic de far**, poeme, București, 1974; **Orion**, poeme, București, 1978; **Poezii și poeme**, ediție bilingvă româno-franceză, traducere de Ileana Vulpescu, prefată de Ștefan August Doinaș, București, 1979...

Reportajul **O sută șaptezeci și cinci de minute la Mizil** a fost scris în 1938.

♦ În 1960, **Ștefan Bănulescu**, aflat într-o drumeție pe urmele lui Caragiale, pe traseul Hai-manale - Ploiești - Mizil - București, consemnează:

„Bem cafele «Orient» la Mizil, într-o curte plină cu flori crescute parcă în sălbăticie. (...) Nenea Spirică Anastasiu (așa îi spune soția lui, doamna Spirică (sic!), «nenea»), în vârstă de 80 de ani, fost primar, azi istoric amator, îmi arată o presupusă stemă veche a Mizilului și a Fefeleiului, care s-ar fi găsit la temelia unei case, pe un pergament cusut pe pânză. Stema, reprodușă în desen de cărbune conține: un copac, doi snopi de grâu, o vioară și un as de pică.” (Emil Niculescu - Un belfer vine la Mizil)

♦ **Șerban Foarță**, în volumul **Caragi-aleta**, la „Mica publicitate”, scrie: „Duzini mănuși piei câine cumpăr / Uitat bagaj tren Bucarest-Berlin/ via Midil. Vând blană zibelin./ Schimb paloș vechi arme albe nouă.// (...) Găsit peron Midil valiză -/ mâner. Serviciu porțelan vând ceai/ alb dungă conabie. Azi 8 V (mai, n. Emil Niculescu)/ primar Midil banchet festiv Gambrinus”

Personalități implicate în viața Mizilului

Doamna Neaga

Doamna Neaga, fiica Clucerului Vlăicu din Cislău și soția lui Mihnea Turcitul, a stăpânit și a ridicat numeroase ctitorii pe moșiile sale, întinse între Cislău (jud. Buzău) și Lapoș (jud. Prahova). Amintim aici biserica veche de la Ciolanu, cu hramul Sfantul Mare Mucenic Gheorghe (ridicată în 1589), mănăstirea Aninoasa, cetățile de la Bradu, Ceia și Buda - lângă Lapoș etc.)

Puțini știu însă că apriga Doamnă a stăpânit și Mizilul, împreună cu sora sa, călugărița Elisafte, conform documentul emis de cancelaria lui Ștefan Surdu (septembrie 1591), care le împuternicea pe cele două să stăpâ-

nească satul Esteu și via din dealul Corbeanca, poruncind vecinilor ascultare deplină.

Constantin Brâncoveanu

Constantin Brâncoveanu (n. 1654 - d. 15 august 1714) a fost Domn al Țării Românești între 1688 și 1714. Începând din anul 1674 localitatea Fefelei, intră în proprietatea sa, ca zestre din partea soției, Marica, fiica boierului Neagoe și nepoata domnitorului Antonie din Popești Prahova, care cumpăraseră moșiile respective. Bogatul voievod, supranumit Altânbey, clădește case domnești la Corbeanca, înființează un târg vestit (24 iunie, de ziua Sfântului Ioan Botezătorul) fondează o școală și aduce, pentru nevoile curții, „robi țigani cumpărați de la mănăstirea Cașin - Bacău.” (Mihai Apostol. Sate prahovene dispărute sau puțin cunoscute - „Arhivele Prahovei”, vol. 7, Ed. „Scrisul prahovean - Cerașu” 2002, p. 277)

În această perioadă de glorie a Mizilului mulți boieri își construiesc conace în apropierea curților domnești și dezvoltarea localității pare asigurată. Dar, după moartea domnitorului, conacele devin ruine, iar boierii locali sărăcesc, ceea ce va duce la apariția etichetării: „boier de Fefelei, încins cu funii de tei”

Marele Agă Ion Cantacuzino

În 1828 marea băneasă Safta Brâncoveanu vinde restul moșiilor de la Mizil generalului Nicolae Mavros, iar acesta le va da fiicei sale Maria, ca zestre la căsătoria cu Marele Agă Ion Cantacuzino.

Acesta din urmă ctitorește Biserica Sf. Ioan, din centrul orașului, în 1857, cu 2000 de galbeni. Situația creată după marele incendiu (13 septembrie 1866) îl determină pe Ion Cantacuzino să acorde locuitorilor posibilitatea de răscumpărare a embaticului, Mizilul devenind oraș liber.

Ioan Crăciunescu

Bogatul negustor din Mizil a făcut cea mai importantă donație testamentară, lăsându-și întreaga avere orașului (17 iulie 1857). În testament se arată: „Fiindcă omul după voința Domnului nu își poate cunoaște sfârșitul vieții, așa dar eu temându-mă de moarte de care sârmanul om nu poate scăpa cu nici un chip, însemn cele ce voi să se urmeze după sfârșitul meu: Toată starea mea, adică atât clironomia de la răposatul unchiul meu Nedelniceru Enuță Crăciunescu, împreună cu partea răposatului meu frate, cpt. Nicu Crăciunescu, și a sorei mele Elena repausată care mi s-au coborât tot mie după încetarea lor din viață, precum și moștenirea de la părinții mei, cu un cuvânt toată starea mea de astăzi mișcătoare și nemișcătoare o las după sfârșitul vieții mele ca din venitul ei să se formeze din nou școala pentru învățătura copiilor în târgul Mizil, pe proprietatea d. lui Mare Agă și cavalier Ioan Cantacuzino. (...) Această școală va purta titlul familiei mele și se vor primi spre învățatură toți copiii ce vor veni atât din târgul Mizilului și al-

te părți fără să li se ceară nici un fel de plată sub nici un cuvânt. Se vor angaja profesori capabili de a preda lecții în această școală tinerilor școlari în limba românească, adică acele lecții ce se predau în românește în școalele naționale din București, precum: Aritmetica, Geografia, Caligrafia, Citi, s.c.a., limba franceză cu regulile gramaticești, limba italiană asemenea, limba nemțească asemenea.

Nobilele sentimente ce am cunoscut că păstrează pentru binele românilor dl Mare Agă și cavalier I: Cantacuzino m-a îndemnat să-l rog de a binevoi ca după sfârșitul vieții mele a se pune în lucrare această dietă a mea. (...)”

George Ranetti

George Ranetti (n. 18 octombrie 1875, la Mizil), a scris, cu ironie (nu degeaba era prieten cu marele Caragiale) despre urbea sa natală: „S-au întâmplat evenimente mari:/ Convenția-ntre sârbi și-ntre bulgari,/ Încurcătură gravă în Maroc!./ Împărăția rusă arde-n foc./ La Pind se-aprind al bombelor fitil/ Și s-a schimbat primarul la Mizil.”

Umoristul era descendentul unui anume Dimitrie Căpitanul, ai cărui fii pri-meau de la Vodă Șuțu (1819) privilegiu de bo-iernași mazili; bunicul era negustor în Fefelei iar tatăl (Vasile, căsătorit cu Lina Ioachimescu) avocat la Mizil. A urmat școala primară în ur-bea natală, liceul la Ploiești și a frecventat puțin Facultatea de drept. Prin 1896 era funcționar la Poștă.

A colaborat la diferite ziare și reviste umoristice, a fondat (împreună cu N.D. Tzăraru) revista **Furnica** (1904). Primul său volum este intitulat **De inima albastră** - 1899; apoi publică **Cyrano, Strofe și apostrofe** (1900), **Ahturi și ofuri** (1901), **Eu râd, tu râzi, el râde** (1903), **Franțuzomania** (1904), **Scrisori din Italia** (1904), **Romeo și Julieta la Mizil** (jucată în 1909 pe scena Teatrului Național), **Săracu' Dumitrescu!...** (1907), **Fabule** (1907), **Schițe vesele** (1908), **Matache pisălog** (1914), **De atunci și de-acolo. Versuri ușurele scrise-n clipe grele** (1921), **Poezii** (1924), **Domnișoara Miau** (1926), **De inimă albastră. Dom Paladu** (1928), **Madam Strakinidy** (1928).

Matei Eminescu

Fratele mai mic al poetului Mihai Eminescu, Matei - care și-a schimbat și el numele de familie în Eminescu, conform Buletinul Oficial nr. 168 din anul 1892, după ce a fost elev la Institutul politehnic din Praga, se va înrola în armată; va participa la campania independenței, primind - pentru faptele sale de bravură - șase ordine și medalii românești și rusești. („A participat la intrarea în Plevna și bătălia de la Smârdan și, ca urmare a bunei conduite, a primit șase ordine și medalii românești și rusești: **Virtutea Militară, Crucea trecerii Dunării, Steaua României, cl. a V-a de război, Apărătorilor Independenței, Comemorativa Rusă, Crucea de aur cu spade a Sfântului Stanislav.** - **Emil Niculescu - Căpitanul Matei Eminovici**)

Matei este singurul din familia Eminovici care a avut urmași: **Victor Eminescu** (1886 -1949) - publicist și avocat - a fost primul copil al lui Matei Eminescu din căsătoria cu Matilda Ilia Iosefescu din Brăila. Al doilea copil, **Maria-Lucreția** (n. 1887) a trăit doar câteva luni. Din a doua căsătorie, cu Ana Condescu (din Mizil) s-au născut patru copii: **Lelia** (1891 -1896), **Ecaterina** (1892 - 1970), **Hani-**

(Continuare în pag. 6)

(Urmare din pag. 5)

MIZILUL...

- bal (1893 – 1911) și **Gheorghe** (1895 – 1988).

Iată cum descrie fiul lui Matei (Gheorghe) sosirea în Mizil a tatălui său: „În ziua de 17 iunie 1889, un car funebru, urmat de Mihalache Kogălniceanu, Lascăr Catargiu, Teodor Rosetti și Titu Maiorescu, ducea spre o veșnică odihnă rămășițele pământești ale lui Mihai Eminescu. La numai șase luni de la această tristă ceremonie, în gara micului orașel Mizil, oraș care făcea parte din județul Buzău, cobora din tren un tânăr căpitan, purtând uniforma regimentelor de linie și pe piept baretele a șase decorații, semne ale bravurii dovedite pe câmpurile de luptă de la Smârdan și Plevna. Era căpitanul Matei Eminescu, cel mai mic frate al poetului, care, după divorțul de prima lui soție, fusese mutat în Regimentul 32 de dorobanți ce făcea garnizoană în Mizil.

Mizilul anului 1890 era un orașel cu vreo 7000 locuitori și avea o mahala de renumiți țigani lăutari. Burghezia orașului își măcina existența în fumul cafenelei făcând petreceri cu lăutari în podgoriile din Dealul Mare, ori jucând cărți în familie sau la club. Acest stil de viață nu se potrivea cu preocupările lui Matei Eminescu. Ca atare, plictiseala a intrat în drepturile ei. Pentru a-i pune capăt, s-a oprit la soluția unei noi căsătorii, în definitiv din două rele omul alege pe cel mai mic, și-o plictiseală în doi e preferabilă uneia de unul singur. Dintre domnișoarele candidate la măritis, care îndeplineau și condițiile de dotă și moralitate cerute de regulamentele militare, Matei a ales-o pe domnișoara **Ana Condeescu**. Din această căsătorie au rezultat patru copii: **Lelia, Ecaterina, Anibal** și cel care vă vorbește, care nu a dat până acum banul moșneagului Charon. Și pe care popa Mandache de la Biserica Catedrală l-a botezat Gheorghe, în amintirea bunicului meu, căminarul Gheorghe Eminovici. M-am născut după cum vedeți cu privilegiul de a fi nepotul lui Mihai Eminescu. (înregistrare pe bandă magnetică realizată de ziaristul **Gheorghe Stoian** - 12 ianuarie 1984, Slobozia)

„Pentru respectul adevărului - se confesa Gheorghe Eminescu - trebuie să spun că la întâlnirile care aveau loc la Vadul Săpat, Matei Eminescu nu participa niciodată, raporturile dintre el și Caragiale erau foarte încordate și nici cele dintre el și cumnatul lui nu erau prea cordiale.”

Pe când era la Mizil, Matei Eminescu donează o parte dintre cărțile rămase din biblioteca poetului Universității Carol I - București, așa cum reiese din scrisoarea adresată la 6 mai 1895, „Domniei Sale Domnului G. D. Teodorescu, Director Universității Carol I, București.”

În 1897, Ana Condeescu divorțează de irascibilul ofițer, care demisionează din armată și se stabilește, în cele din urmă, la Bistrița - Năsăud, unde se stinge din viață la 12 decembrie 1929.

Matei, observa Călinescu, „pare a se-măna prin longevitate și frigidity față de familie cu tatăl său”. În 1881, generalul Gheorghe Anghelescu nota în privința-i: „Ofițier inteligent eșit din școala divizionară. Conduita și ținuta bună, aplicat în serviciu, cunoaște foarte bine regulamentele, în rezumat, un foarte bun ofițier de trupă” (**Augustin Z. N. Pop**,

„Contribuții documentare la biografia lui Mihai Eminescu”, Editura Academiei, 1962, p. 231). citat de **Emil Niculescu**)

Gheorghe Eminescu (n. 1 iunie 1895, Mizil - d. 6 iunie 1988, București)

Nepotul poetului național a îmbrățișat cariera militară (grad de colonel), fiind, în același timp, autorul unor lucrări de memorialistică, printre care o monografie despre Napoleon și prietenul din copilărie al Agathe Grigorescu Bacovia. („Vă spuneam că mama mea era născută Condeescu, ea era sora faimosului primar al Mizilului, Leonida Condeescu, intim prieten al lui Caragiale și pe care marele dramaturg l-a imortalizat în schița **O zi solemnă**. Până la decesul prietenei mele din copilărie, scriitoarea Agatha Grigorescu Bacovia, mai eram doi care știam cât de strânsă era prietenia dintre Iancu și Leonida, așa cum își spuneau. (**Gheorghe Stoian** - 12 ianuarie 1984 Slobozia - consemnare pe bandă magnetică)

Leonida Condeescu

Leonida Condeescu s-a născut în anul 1865, în familia negustorului Costache Condeescu, cel care a construit local în care a funcționat primăria până în anul 2007. Prietenul/personaj al lui I.L.Caragiale devine primar în noiembrie 1895, la nici treizeci de ani. Va ocupa această funcție, cu unele întreruperi, până în anul 1905. El introduce în administrație un spirit novator, redresează bugetul orașului, folosind resursele financiare pentru pavarea străzilor și aplicarea planului de sistematizare elaborat în 1867, după incendiu, de inginerul de cadastru Ioan Jipa, înființează „Școlala de meserii”, care pregătea lăcătuși, tinichigii, croitori, rotari și fierari; construiește o cazarmă și se implică în proiectul construirii sălii de teatru etc.; Legat de celebra schiță a lui Caragiale **O zi solemnă** trebuie spus că „personajul” ei a fost mai curând încântat decât supărat pe celebrul său amic, după cum își amintea Agatha Grigorescu Bacovia, a cărei mătușă era soția lui Leonida Condeescu: „Ceea ce eu pot spune cu certitudine este că schița **O zi solemnă** a apărut pentru prima oară în ziarul Universul (...). Era o vreme săracă în evenimente, câte-o crimă banală ținea afișul ziarelor luni întregi, așa că pentru mizileni apariția acestei schițe a avut proporții de eveniment. Numai tanti Filofteia (o coană Joița perfectă - n.n.), soția lui Leonida, umbla furioasă prin casă cu ziarul spunând: «Leonido, își bate joc grecul de tine!». Leonida surâdea satisfăcut; ironia lui Caragiale era caldă, prietenească, împletită cu meritate elogii, poate că din această cauză nu este nici cea mai reușită. Leonida știa că această schiță, mai mult decât zadarnicul zbucium politic, îl va salva de la uitarea definitivă.”

O altă amintire memorabilă, legată de relația dintre Leonida și Caragiale este evocată de Gheorghe Eminescu: „În acea zi, unchiul Leonida m-a prezentat pe mine, pe sora și fratele meu lui Caragiale prin cuvintele simple: «Iancule, nepoții lui Eminescu!» Emoția pe

care o încerc la distanță, în timp, de la această întâmplare, contrastează cu indiferența copilului de atunci care se pregătea să intre în clasa întâi primară și pentru care domnul Caragiale nu era decât arendașul restaurantului din gara Buzău.”

Începând din anul 1905, Leonida se internează de mai multe ori cu „tulburări psihice”. Întors din ultima internare se aruncă sub roțile trenului, în Gara Mizil. Era în ziua de 8 ianuarie 1906...

Ioachim Botez

Scriitorul Ioachim Botez s-a născut la Bistricioara, în 1884. Cartea care îl face cunoscut se numește **Însemnările unui belfer**, însemnări care, cum scria criticul **Petru Pontă**: „au șocat la apariție prin calitățile literare. Vocația reală a prozatorului trebuie căutată în portretistică, ea amintind adeseori de geniul pamfletar al lui Arghezi”. Cele două volume de „însemnări” (1935 și 1939) l-au impus ca pe un scriitor de notații jurnalistice, dar de o remarcabilă ținută intelectuală și o ironie discretă, nu lipsită de grație. (**Ov. S. Crohmălniceanu**)

Iată imaginea târgului Mizil văzută de „belferul” profesor: „porniți mai departe către miezul târgului, o să vedeți în marginea caldarâmului plin de hopuri și coceni, bolovani de sare, codiriști de bice, țesale, fitiluri de amnare, funii de ceapă, snopuri de praz, tarabe cu pâine, căruțe cu pește, și din loc în loc, grătare cu fum de fleici și boloboace cu vin în neastâmpăr coborât proaspăt de la deal. Cam asta e cea dintâi înfățișare a târgului, veche așezare negustorească și care nu e de fel ridicolă.”

Despre Ioachim Botez, **Emil Niculescu** notează: „Aici sosi, pe vremuri, și un belfer; Ioachim Botez, născut în 1884, la Bistricioara, în Moldova, într-o familie sărmană, moștenind, se pare, din partea tatălui, anume înclinații artistice; acesta fusese participant la trupa lui Caragiale (Iorgu, n.m.) și, mai târziu, la bătrânețe... călugăr la Mănăstirea Piatra Neamț. Absolvise Liceul „Dimitrie Cantemir” din București și vagamente urmase și Facultatea de Litere și Filosofie și, după război, este învățător și profesor prin diferite orașe de provincie. Se pare că a ales „garnizoana” Mizil și datorită unei relații amicale cu G. Ranetti. După ce un timp funcționează ca învățător în județul Ilfov, obține licența în litere și predă limba franceză la Mizil (după cum singur mărturisește în schițele Minerva de la Mizil, De la Piatra la Mizil și Tapirul).

Mai apoi, multe din paginile lui Ioachim Botez vor fi tipărite în Curentul buzoiului Pamfil Șeicaru, el însuși un condei coroziv, polemic. Cariera didactică mizileană a scriitorului se desfășoară la liceul din urbe...

Până la apariția acestui mecena, ne încredințăm belferul, existase un mare refulat pe direcție, primarul Mizilului, cel care, în urma unui înnobilitant eșec, ajunge personajul lui Caragiale din „O zi solemnă”.

Belferul însuși, în compania colegului de cancelarie și, mai apoi, personajului din însemnările sale al cărui cognomen era Tapirul, ne confiază: în târgul Mizilului, unde colindam amândoi pe la băcăniile măcelăriilor după rinichi și funii de cârnați tescuiți, cătrăniți cu boia de ardei, amintindu-și cu nostalgie de cârciuma lui Iordache sau cea a lui Eparu, descendent, probabil, dintr-un crescător sau geambaș de cabaline.

Belferul notează utilitățile aceluia târg,

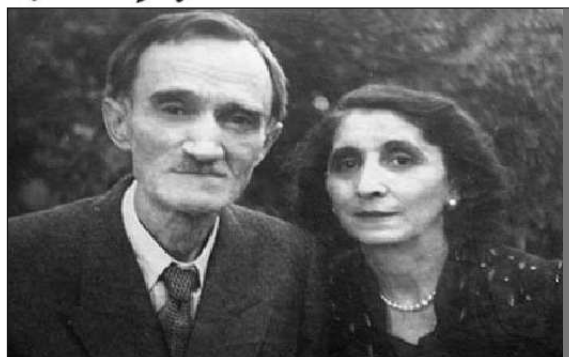
(Continuare în pag. 7)

(Urmare din pag. 6)

MIZILUL...

cu paludism, cu cluburi de jucat cărți, cu teatru, cu fanfară (școlară, n.m.) dar lipsit de o baie publică; un soi de scuar, grădina pustie a Mavrului. Locuitorii erau de o natură, caracterial, francă și conservatoare: Oamenii cei mai mulți nu-s desigur stilați și prea ceremonioși aici unde Dumnezeu a pus atâta roadă de cârnați, de boia și de ardei și atâtea buți cu canale fără cheie. Sunt români de nădejde, rotunzi în pântec și aprinși la față ca un ciorchine porfiriu în lumina unui răsărit de soare colosus, în podgorie. (Emil Niculescu - Un belfer vine la Mizil)

Agatha Grigorescu Bacovia

Născută la 8 martie 1895, în Mizil, viitoarea soție a lui Bacovia a studiat Literele și Filosofia la Universitatea din București. Tatăl său Șerban Grigorescu (Bănică) este, după cum mărturisește scriitoarea, invocând o serie de acte dăruite de tatăl său lui Grigore Tocilescu, pentru Muzeul de Arheologie, ce-l înființa, descendentul unui Effendi Pașa (ispravnic pe vremea turcilor, care ducea la Constantinople haraciul).

Mama poetei, fiică a lui Ștefan Atanasie din Ploiești, „mare comerciant angrosist și proprietar“, s-a prăpădit de tânără, în 1895 („La șapte zile după nașterea mea o înmormântară cu mare pompă...“).

Activitatea literară a Agathe este cuprinsă în mai multe volume, începând cu **Armonii crepusculare** (1923) și terminând cu **Poezie sau destin. George Bacovia. Ultimii săi ani** (1981)

Dar marele său merit este, incontestabil, acela că a avut grijă de poetul genial al Bacăului, făcând tot ce a depins de ea pentru a-i valorifica opera.

Grigore Tocilescu

Istoricul și folcloristul Grigore Tocilescu s-a născut la 26 octombrie 1850, în Fefelei, ca fiu al ofițerului George Tocilescu și al Elenei Tocilescu (fostă Brezeanu).

Urmează școala primară la Ploiești, apoi liceul „Sfântul Sava” din București. Din 1868 devine student al Universității din București, urmând literale, dreptul și filozofia. În 1876 își dă doctoratul, la Praga (unde se specializase în limbi slave), cu lucrarea **Dacia înainte de romani**, premiată la 1877 de Academie, când și este cooptat printre membri corespondenți ai ilustrului for.

Se instruiește apoi în epigrafie și în arheologie, la Viena. Cum publicase, încă din studenție, în revistele lui B.P.Hasdeu, la revenirea în patrie, în 1877, Academia îi încredințează misiunea de a studia în Rusia (Odesa, Kiev, Moscova, Petersburg) manuscrisele inedite ale lui Dimitrie Cantemir. Bun copist, va aduce, între altele, **Cronica lui Moxa**, încredințată lui Hasdeu spre publicare, și **Istoria ieroglifică**, până atunci inedită, ce va fi editată în

primul volum la **Operele principelui Dimitrie Cantemir** (1883), îngrijit de Al. Odobescu.

În 1878 este numit profesor al Universității din București precum și director al Muzeului Național de Antichități. Va fi ales, de două ori, președinte al Academiei (1895 – 1898; 1907 - 1909) și președinte al secției literare (1899 - 1901), precum și al celei de istorie (1901 - 1903). Se stinge din viață în 1909, la București.

George Brătianu

Cântăreț și compozitor cunoscut în epocă, s-a născut la Mizil în anul 1855. A cântat la Scala din Milano și a fost profesor la Liceul Gheorghe Lazăr din București

Octav Mayer

S-a născut la Mizil, la 6 octombrie 1895 într-o familie de intelectuali. Înscris la Facultatea de Științe - Secția matematici - a Universității din Iași, își ia licența în 1919 (în 1915 absolvă o școală de ofițeri de rezervă pentru artilerie și ia parte ca simplu soldat la primul război mondial. Parcurge, la Universitatea din Iași, treptele afirmării, de la asistent la profesor șef de catedră. Este primul doctor în matematici pure din țară (1920). Conduce, între altele, revistele „Analizele științifice ale Universității din Iași” – din 1935 și „Studii și cercetări științifice” a Filialei Iași a Academiei Române. – din 1955. Descoperiri în domeniul geometriei diferențiale centroafine și a geometriei proiective. A decedat la 9 septembrie 1966 (la Iași).

Erou locotenent Radu Nicolae

S-a născut la Mizil, la 15 septembrie 1921 ca fiu al arhitectului Radu C. Gheorghe (care, din motive lesne de înțeles, și-a încheiat activitatea în calitate de... contabil la Liceul Agricol).

Nicolae urmează cursul primar la școala Ioan Crăciunescu, apoi Liceul Agricol (unde este dirijor al corului liceului și component al echipei de teatru). Între 1940 – 1943 urmează cursurile Școlii de ofițeri de infanterie București. În octombrie 1944 participă la luptele pentru eliberarea Ungariei, de unde scrie familiei o ultimă scrisoare (3 noiembrie 1944): „Eu sunt acum lângă Tisa și cred că peste puțin timp îți voi scrie că am trecut-o... Pe aici e foarte rău, plouă mereu, e noroi și frig”.

La 25 noiembrie 1944 moare în luptele purtate de Regimentul 10 Infanterie pentru eliberarea satului Magyazsa, fiind înmormântat în cimitirul eroilor de la ferma Ujisko, județul Zemplén. Postmortem este decorat (prin decretul 501/21 februarie 1945), avansat la gradul de locotenent și proclamat Erou (decretul 2451/3 august 1945).

Cătălin Avramescu

Născut în 1967 (Mizil). Doctor în filozofie al Universității din București. Stagii de cercetare la Institute for Advanced Study in Humanities (Edinburgh), Sigurdur Nordal Institute (Reykjavik), Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Science (Wassenaar), bursier la Herzog August Bibliothek (Wolfenbüttel) și Clark Library Center for 17th and 18th Century Studies (Los Angeles). Specialist în filozofie politică și morală, a susținut cursuri la București și la Helsinki și conferințe în Ungaria, Scoția, Canada și Austria. A publicat eseuri și studii de teorie politică și istoria ideilor, în special asupra intervalului secolelor XVII-XIX.

Bibliografie

Emil Niculescu, Alexandru Gaiță - articole publicate în revista Fereastră; **Mihai Apostol, Pagini din trecutul Mizilului**, în: „File din trecutul istoric al jud. Prahova”, Ploiești, Muzeul de Istorie, 1971; **Dictionar geografic, statistic, economic și istoric al județului Buzău de Bazil Iorgulescu**, Ed. Stabilimentul grafic I. V. Socecu – 1892, **Monografie (Așezarea bicigașilor de pe menzilele poștei)** - prof. **Gh. Panait, Monografia Mizilului** - prof. **Ioan Nistor, Inventarul averilor imobiliare aparținând comunei Mizil, Ținutului Bucegi și statului 1939; Candrea și Adamescu, Dictionarul enciclopedic ilustrat**, Cartea Românească, 1931.

Concursul Național de Literatură

„Agatha Grigorescu Bacovia”

Prima editie - 4 octombrie 2007

Președintele juriului - Valeria Manta Tăicuțu
Invitați de onoare - Gheorghe Istrate, Nicolai Tăicuțu, Dumitru Pană, Nicolae Pogonaru.

Marele premiu - Aida Hancer (Suceava), **Poezie I - Laurențiu Selegian** (Valea Râmnului), **II Carmen Maria Focșa** (București), **III - Ion Cioranu** (Slobozia).

Proză - I - Janet Nică (Ostroveni - Dolj), **II - Nicolae Istoc** (Oradea), **III - Bîndiu Cristina** (Vatra Moldoviței)

Aida Hancer: În primul rând aș încerca să definesc poezia ca viscol în înalt. Cred că mai bine decât mine ar face-o Nichita Stănescu, el însuși un mediator între poezie și stări de viscol interior. Sau poate că nu e numai viscol, ci și o plimbare leneșă, a poetului, pe un scaun de lemn, pitic, prin Univers.

Editia a doua 10 octombrie 2008

Președintele juriului - Marius Chelaru: „Să vezi un copil venind de la Timișoara la Mizil, numai pentru că iubește poezia, ține de încăpătânarea de a face cultură, pe care, din fericire, generațiile foarte tinere și-au asumat-o”.
Membri juriului: Emil Proșcan, Aida Hancer, Ion Roșioru, Lucian Mănăilescu

Invitați de onoare:

Grigore Vieru (Iubiți frați! Sunt pentru a treia oară la Mizil și am îndrăgit acest oraș și această lume... Oricum, ce faceți voi, aici, este un lucru minunat)

Adrian Păunescu (M-am ocupat de lucruri profund «banale», cum ar fi dragostea de părinți, dragostea de țară, dragostea de om... Eu cred că răul e foarte ușor de făcut și binele foarte complicat. Am rămas în armata binelui și de aceea și suntem împreună. Sigur, aveam o mie de treburi importante de făcut, dar când am auzit că astăzi, la Mizil, este o sărbătoare a culturii, nu puteam să nu fim alături de dumneavoastră...)

(Continuare în pag. 8)

(Urmare din pag. 7)

MIZILUL...

Fănuș Neagu - intervenție telefonică (Când mă apuc să scriu pe patul de spital, pe care-l ocup de mai bine de un an, trăiesc din plin senzația de irealitate. De pe tristețe prăguri de fum ale tuturor drumurilor nu răsună decât întrebarea: «A fi, sau a nu fi?». (...) Am ațipit. Și sub gene mi-a trecut o priocă de cai desprinsă dintr-o floare de nufăr, floarea sacră a ținuturilor Brăilei. Apoi s-a ivit o fântână cu cumpănă, din care o mână nevăzută scotea cu ciutura lăzi de zestre, pridvoare plutind pe stâlpi vechi și migălos sculptați. Ce altceva să însemne asta, mă gândesc, decât că se apropie vremea când se limpezește vinul...”

Tatiana Stepa a lansat, în premieră absolută, două cântece, cel de al doilea evocând recentele plecări din scena vieții ale unor mari actorii români: „Ce se-ntâmplă seamănă teribil/unui zbor cu foarte multe goluri,/ În această țară mor actorii/ regretați de propriile roluri.// Tineri și bătrâni, la garderobă/ Vin să-și lase cea din urmă haină./ Programați să între în spitale/ Ca să poată să se stingă-n taină. // Căinii mor și reîncep să latre/ Cinici, pofticioși, nerăbdători/ Se tot sting luminile în teatre/ Noapte bună, domnilor actori!// Nu mai vor aplauze și visuri,/ Nu mai vor sufleori, lumini și farduri,/ Ar mai zăbovi doar ca să-și rupă/ Propriile-afișe de pe garduri.// Mor actorii părăsiți de public/ Înșuși este o fantomă / Și la catafalcul le stau de gardă/ Rolurile care intră-n comă.// Ne-au făcut să plângem și să râdem/ În momente bune sau mizere/ Astăzi cu privirea zăvorâtă/ Ei își joacă ultima tăcere// Ce ciudat, acum când mor actorii/ Tragedia ce-am jucat-o moare,/ Pentru a afla că fără dânsii / Tragedia noastră e mai mare”

Marele Premiu „Agatha Grigorescu Bacovia” a fost obținut de **Adelina Georgeta Dozescu** (comuna Belinț - Timiș), elevă în clasa a XI-a la Liceul „Vlad Țepeș” din Timișoara.

PREMIILE POEZIE

Premiul I - Ștefan Alexandru Ciobanu (student în anul II al facultății de psihologie); **Premiul II - Georgiana-Adriana Gilescu** (elevă a Colegiului Național B.P.Hasdeu, din Buzău); **Premiul III - Ecaterina Bargan** (elevă anul II la Colegiul Național de Comerț din Chișinău) **Premiul revistei „Oglinda literară” - Vasile Toma**, din Chișinău.

PROZĂ

Premiul I - Florentina Loredana Dalian (Slobozia); **Premiul II - Mircea C. Dinescu** (Ploiești); **Premiul III - Cornel Diaconu** (Buzău).

Ediția a treia (2 octombrie 2009)

Președintele juriului - Riad AWWAD: („Felicitări organizatorilor, pentru faptul că au făcut posibil să se țeasă sub ochii noștri un covor al poeziei, luminat de stelele continuității”)

Membri juriului:

Emil Proșcan - (primarul orașului Mizil): „Împreună, aici, sper să reușim materializarea momentelor de suflet pe care ni le dorim cu toții, momente care să pună în lumina scenei valențele Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia», ajuns la ediția a treia”...; **Constantin T. Ciubotaru:** „Mulți doritori de afirmare în lumea literară și-au trimis aici, la Mizil, în plic, speranța confirmării talentului lor”; **Aida Hancer:** „La Mizil am câștigat nu numai Marele Premiu, în urmă cu doi ani, ci și o mulțime de prieteni”; **Adelina Dozescu:** „Asemenea concursuri sunt un drum deschis tinerilor ce bat la porțile literaturii. La fel cum Fereaștra, revista editată la Mizil, reflectă lumina întâmplărilor spirituale, de care lumea în care trăim are atâtea nevoie”

Invitați de onoare:

Adrian Păunescu: „Sunt nedormit, dar probabil că o să-mi fac toate porțiile de somn și toate părțile de concediu după moarte, și am venit aici pentru maxima prețuire pe care i-o acord lui Emil Proșcanu. Este incredibil, totuși, că anul trecut erau Grigore Vieru și Tatiana Stepa în această scenă, iar în ianuarie a trebuit să-l lăsăm pământului pe Grigore. Ce să mai zic de moartea, la 46 de ani, a Tatiane... Dar viața valorilor este infinită. Și, poate, asta ar fi una din definițiile culturii: puterea de a semăna azi și de a aștepta recolta cine știe când.”

Laurențiu GHÎȚĂ (epigramist, redactor cultural): „La Mizil se desfășoară 2 (două) festivaluri anuale de poezie, cum nu se întâmplă în alte centre mai cu nasul pe sus. Asta se poate numai și numai cu sprijinul unui primar-poet, ca dl. Emil Proșcan, și numai când ai în ogradă doi zăpăuci ca Lucian Mănăilescu și Laurențiu Bădicioiu, care să poarte greul acestor evenimente”.

Dr. Geo Stroe (cercetător, om de cultură): „Într-o perioadă de criză cumplită, pe toate planurile, a întreține speranța unei renașteri a spiritului ține de miracol. Felicitări pentru continuitate, pentru strădanie și pentru faptul că ați reușit să adunați atâtea talente și să stimulați creația, creativitatea fiind arma eternității noastre”.

Marele Premiu „Agatha Grigorescu Bacovia” - George Chiriac, student (Onești)

PREMIILE POEZIE

Premiul I: Bargan Ecaterina (Chișinău); **Premiul II: Adrian DINIȘ** (București); **Premiul III: Vlad Ionuț SIBECHI** (Suceava)

PROZĂ

Premiul I: Andreea Bănică (București); **Premiul II: Liliana SIME** (Oradea); **Premiul III: Florentina Loredana Dalian** (Slobozia)

EDIȚIA A IV -A (1 octombrie 2010)

Președintele juriului: Ion Roșioru

Membri juriului: Emil Proșcan, primarul orașului Mizil („Într-un anume fel, astăzi, prin tot ce se va întâmpla pe scena ediției a IV-a a Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”, avem șansa normalității. Astăzi, aici, putem să transcedem tot ce e nociv și se interpune între noi și viața noastră. Va fi dovada cea mai elocventă că, orice s-ar întâmpla, n-o să reușească nimeni, niciodată, să ne pervertească sufletele.”); **Marin Ifrim, Nicolae Pogonaru, Lucian Mănăilescu.**

Invitați de onoare

Dan Puric: „Faptul că am primit azi, la Mizil, într-un colț de pământ al acestei țări, o diplomă de onoare, pentru mine este o bucurie sufletească, în sensul că nu ne-am pierdut reflexul de a ne asuma valorile. Lucrul acesta este tot mai rar în România.”

Fănuș Neagu (intervenție telefonică): „Bună ziua și mi-e dor de dumneavoastră, mai ales că se culeg viile! Acum sunt sub o perfuzie, la Spitalul Elias. O clipă, vă rog, să-mi aranjeze asta... mi-a îmbătrânit beleaua de venă...”

Altădată, la vremea asta eram prea vinovat de adolescență și de poezie. Scriam cu condei de trandafir, condei de viță, domnule Proșcan. Dar s-a dus... Îmi amintesc că pe vremea când o luam la ureche cu zuluși de călțuni-că și când ulcelele se învârteau, coapsă la coapsă prin dreptul ochilor mei eram mai stăpân pe vorbă.

De fapt eu sunt omul străduțelor târzii, al bisericilor afundate în pământ până la brâu și al pâinii frământate cu sâni de toate femeile pe care le-am iubit. De-aici mi se trage boala... Mie mi-au plăcut numai fetele care m-au trădat. Nimic nu e mai frumos în viață, la bătrânețe, decât amintirea unei fete care te-a trădat. Măcar o ții minte...

Dumneavoastră, la Mizil, sunteți în Occidentul nebulos; noiăștia, de la Brăila, batem spre Orient. Eu chiar mă cred, uneori, în tavernele de acolo, ca un vechi fumător de pipă stinsă. Așa am ajuns. Să știți, totuși, că vă invidiez pentru strugurii frumoși și zemoși și să nu uitați asta, când se va limpezi vinul, domnule Proșcan. Promit că o să beau cu plăcere un păhărel cu dumneavoastră, chiar dacă nu ajung acasă. Îl putem bea aici, înăuntrul spitalului, pentru că întotdeauna ce e interzis e dulce. Vă rog să-i salutați încă o dată pe toți cei de acolo și să dea Dumnezeu mai bine!”

Gheorghe Neagu: „Mă bucur că sunt, din nou, la Mizil. Anul trecut am lipsit, dar acum doi ani am stat pe această scenă lângă Grigore Vieru, Adrian Păunescu și regretata interpretă de muzică folk Tatiana Stepa, pe care o iubesc și o iubesc în continuare, la fel ca și dumneavoastră. Vă felicit pentru ideea de a organiza și un festival care să-i poarte numele, a cărui a doua ediție se va desfășura în această seară. Simt că, deja, Mizilul a început să reprezinte, pentru lumea creatorilor, un centru de referință, unde venim cu plăcere – a fi prezent aici însemnând, deja, o onoare.”

(Continuare în pag. 9)

(Urmare din pag. 8)

MIZILUL...

Florentin Popescu: „Azi, în România așa-zis post-decebristă, cultura nu se mai face la București, sau nu se face numai acolo. Se face prin aceste fundații și asociații culturale, animate de niște inimoși și se face, mai ales, prin reviste.

Salut manifestarea dumneavoastră de astăzi, de la Mizil, îi felicit pe câștigătorii concursului și mă rog, domnule primar, să vă țină Dumnezeu obiceiurile!”

Ecouri

♦ În revista **Timpul.MD**, scriitoarea din Republica Moldova **Mihaela Perciun** semnează un articol din care cităm: „Sfârșit de septembrie 2010. Mizil, orașel liniștit din județul Prahova. O întâmplare fericită a făcut să descopăr acest orașel patriarhal cu oameni deosebiți, uniți în fapte și în spirit, fiindcă ei nu țin cont de criza care, chipurile, face ravagii prin lume. (...) Mai constatat că spiritualitatea literară se află într-o ascensiune, se dezvoltă și trebuie promovată în provincie, dar și din provincie, căci nu numai în metropolă se scrie...”

♦ **Virgil Diaconu**, redactorul-șef al revistei **Cafeneaua literară** –Pitești notează, în numărul 10 al publicației: „Un concurs de literatură la Mizil mi-a sunat mai întâi straniu, ca dovadă că încă nu am scăpat de ideile preconcepute. Dar calitatea evenimentului cultural de la Mizil avea să mă spele de îndoieli și să-mi spună că în orice loc din țara asta se pot întâmpla lucruri memorabile.”

Monica Rădulescu își încheie astfel rândurile dedicate evenimentului de la Mizil: „Cei de la Mizil dăruiesc un pic din sufletul lor de dragul literaturii române. Sunt vorbe mari, știu. Dar mai știu că efortul domniilor lor va fi răsplătit. Au găsit resurse pentru a organiza acest eveniment în ultimii 4 ani. M-au convins să descopăr orașul Mizil, revista **Fereastră** și bucuria unor oameni care au speranța că vor schimba ceva în bine.”

Marele premiu: Carmen Dominte (București)

PREMII POEZIE

Premiul I - Liviu Ofileanu (Hunedoara); **Premiul II - (ex-aequo) Victoria Milescu** (București); **Virgil Diaconu** (Pitești); **Premiul revistei „Oglinda literară” - Ecaterina Bargan** (Chișinău); **Premiul Asociației Culturale „A. G. Bacovia” - Deniz Otay** (SUCEAVA)

PROZĂ

Premiul I - Mihaela Perciun (Republica Moldova); **Premiul II - Teodor Emilian Barbu** (București); **Premiul III - Monica Rădulescu** (București); **Premiul Revistei „Agora” - Iulian Dămăcuș** (Gherla); **Premiul Special al Juriului - Constantin Roșu Pucu** (Noua Zeelandă)

**EDIȚIA A CINCEA
(6 octombrie 2011)**

Președinte de onoare al juriului: Dl. **Academician Eugen Simion**, din cuvântul căruia reproducem un scurt fragment:

Doamnelor și domnilor,

În primul rând vă mulțumesc că m-ați invitat! În al doilea rând, când vorbim despre Mizil ne gândim, invariabil, la Caragiale, la Bogza, la un scriitor din generația mea, care și el a scris un reportaj formidabil, pe urma celor scrise de Caragiale. Este vorba de Ștefan Bănuțescu, care venea de undeva de mai departe, din lumea Bărăganului... Mizilul este un oraș care a intrat în literatură, nu totdeauna sub o latură sublimă, dar cel puțin sub una simpatică.

Așadar, când am văzut că Mizilul are ca primar un scriitor și că acest scriitor scoate o revistă, și când am văzut că revista respectivă nu-i deloc rea și deloc mai prejos decât alte publicații ce apar în orașele românești, sigur că n-am ezitat și am acceptat această invitație.

Un singur sfat vreau să le dau celor tineri, cu toate că sfaturile oamenilor în vârstă nu sunt, aproape niciodată, urmate: Nu trebuie să dispere; eu nu cred că România va dispărea din hartă, cum se spune. Am stat aici 500 de ani, sub turci, sub ruși sau austro-maghiari. Nu... Suntem o nație puternică și asta se vede în cultură. Poate că nu avem o mare industrie, o mare economie, dar avem o poezie absolut uriașă. Argezii, spuneam, este cel mai mare poet al secolului XX european. În culturile în care mă „învârt” eu nu este unul de forță lui. Călinescu la fel, chiar dacă toată lumea îl înjură acum că, după ce a fost dat afară de la facultate - și nu a mai fost reprimat niciodată - a scris și articole regretabile. Dar să nu uităm că a scris „Istoria literaturii române de la origini până în prezent”, care este biblia noastră spirituală.

Deci suntem o națiune care dă mari valori de acest gen. Întrebați-vă de ce trei români (Ionescu, Eliade, Cioran - n.n.), care abia scăpaseră de închisorile comuniste, au făcut o carieră senzațională în Occident.

Membri juriului: Emil Proșcan, Aida Hancer, Marin Ifrim, Lucian Mănăilescu.

Marele premiu - Adrian Suci (București)

PREMII POEZIE

Premiul I - Carmen Măcelaru (București); **Premiul II - Andreea Teliban** (Suceava) **Premiul III - Leonard Ancuța** (București); **Mențiuni: - Deniz Otay; Silvia Goteanschi; Sorin Lucaci.**

PROZĂ

Premiul I - Agafiței Florinel; Premiul II - Monica Rădulescu; Premiul III - Ion Roșioru; Premiul revistei „Actualitatea literară” - Sorin Lucaci; Premiul revistei „Oglinda literară” - Bargan Ecaterina; Premiul revis-

tei „Vatra Veche” - Răzvan Popa; Premiul revistei „Citadela” - Raluca Sandu. Mențiuni: Galetar Gheorghe; Ion Peia; Despina Ion Alexandru; Eugen Verman

Ediția a VI-A (5 octombrie 2012)
Președintele Juriului: Florentin Popescu

Membri juriului: Valeria Manta Tăicuțu, Emil Proșcan, Nicolae Pogonaru, Emil Niculescu

Invitați de onoare

Ileana Vulpescu: „Poporul român are marile lui calități, ca și marile lui defecte Eu nu mă consider nici mai bună și nici mai rea decât poporul meu. Nu spun că alții nu au mari realizări, dar nu poți să judeci o țară dacă te duciai acolo ca turist; trebuie să trăiești în țara respectivă, pentru a înțelege virtuțile și defectele popoului său. La fel cum, imaginea noastră în afară nu e dată de valori - nu facem nimic să le popularizăm - ci, mai ales, de cei ce se duc acolo să fure sau să cerșească. (...) Orice fereastră deschisă spre lume este un lucru remarcabil. Vă doresc dumneavoastră ceea ce îmi doresc și mie: în primul rând sănătate liniște sufletească și, dacă se poate, să se bucure de fiecare clipă a vieții!”

Marele Premiu - Adela Naghiu (Baia Mare)

PREMII POEZIE (138 participanți)
Premiul I. - Andrei Velea (Galați); **Premiul II. Rodian Drăgoi** (București); **Premiul III. Neagu Raluca Leontina** (Călărași); **Premiul revistei Fereastră - Florina Isache** (Roșiori de Vede); **Silvia Bitere** (Constanța); **Premiul pentru debut - Baraban Iulian Claudiu** (Udești - Suceava; elev cls. a IV-a, 10 ani)
Mențiuni: Grosu Daniela Marilena (Comișani - Dâmbovița), **Bianca Dan** (Hunedoara), **Ioana Janette Carp** (Assen - Olanda), **Victoria Mărginean** (Chișinău), **Nuță Ana Mihaela** (Chișinău), **Marilena Apostu** (Galați)-

PREMII PROZĂ (93 participanți)

Premiul I. - Chiș Mihaela Simona (Botoșani); **Premiul II. - Maria Postu** (București); **Premiul III. - Otilia Ardeleanu** (Năvodari); **Premiul revistei Fereastră - Adelina Cristina Bălan** (Focșani). **Mențiuni: Luminița Petru** (Bruxelles), **Niculescu Tania** (Tulcea), **Mihaela Bacali** (București); **Monica Rădulescu** (București)

CONCURS

În momentul în care pregătim acest număr al revistei **Fereastră** pentru tipar, desfășurarea ediției a VII-a a **Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorecu Bacovia”** a intrat în „linie dreaptă”. La cei 211 concurenți se vor mai adăuga, desigur, câțiva, iar juriul va nota, în câteva zile, și manuscrise nejurizate. Din păcate a trebuit să ne grăbim puțin, datorită unui incident nefericit, în urma căruia revista a fost concepută și tehnoredactată pe un pat de spital. Ne cerem scuze, aşadar, pentru eventualele erori de corectură strecurate în pagini.

În aceste condiții textele din concurs nu au legătură cu premiile sau ierarhia stabilită de juriu, ele reprezentând o selecție subiectivă, alcătuită de redactorul-șef. (Premiile vor fi făcute publice imediat după finalizarea jurizării, pe internet și în mas media. Iar amănunte legate de întreaga desfășurare a evenimentului veți putea citi în numărul din octombrie al revistei.

Înainte de a *da cuvântul* autorilor participanți la concurs, permiteți-ne să le mulțumim și să le urăm „Bun venit la Mizi!” invitaților noștri de onoare: actorul **Dan Puric**, doamna profesor **Margareta Labiș**, sora marelui poet Nicolae Labiș, tinerilor universitari și literați de la Chișinău **Maria** și **Ivan Pilchin**, scriitorului **Florentin Popescu** și tuturor celor ce ne vor fi oaspeți în ziua de 4 octombrie.

Le mulțumim, de asemenea, membrilor juriului (președinte **Virgil Diaconu**, membri - **Emil Proșcan**, **Nicolai Tăicuțu**, **Emil Niculescu**), conducătorilor revistelor literare care au acordat premii sau au promovat concursul literar organizat la Mizil (**Cafeneaua literară**, **Spații culturale**, **Oglinda literară**, **Revista Nouă**, **Actualitatea culturală** etc).

Emil Proșcan,
primarul orașului Mizil

Cristina Gogata
(CLUJ-NAPOCA)

Profesor de limba română pentru studenții străini, UMF Cluj-Napoca; doctorand în cadrul Universității Babeș-Bolyai, Facultatea de Litere.

Lección de înot

Fac cercuri în nisip cu tălpile și mă întreb câte celule îmi mor în fiecare secundă, câte se nasc iar, turtite, schingiuite, îmbătrânite, câte în fiecare secundă care să-mi adâncească ridurile, să-mi înmoaie carnea, să-mi slăbească oasele, putreziciuni de celule tot mai defecte. Îi aud respirația lângă mine și mă irită. Părul îi acoperă profilul drept, măcar una din barierele care ne separă nu e în mintea mea. Să salvăm relația, am venit aici, la mii de kilometri, să salvăm relația, după un consiliu de familie isteric și la recomandarea medicului. Cu amenințări că n-o să-mi mai văd niciodată copilul, că sunt un pericol pentru mine și pentru ceilalți, cu capul greu de la medicamente, urându-l pe el, pe ei, pe toți, până și pe copilul ăsta de care nu știu ce mă leagă, am venit pe o plajă aseptică și geometrică să salvăm relația. Încerc să rememorez primele zile, când ne descopeream, când zâmbeam, dar imaginea lui de acum refuză suprapunerea peste cea de atunci ca magnetii de același pol pe care încercam în disperare să-i fac să se atingă, în copilărie. Se ridică și-ncearcă să-mi zâmbească, schițez un gest de mângâiere tăiat la jumătate. Unde-i Blanca? Mă uit la el și nu-l recunosc, atât de străin și rece îmi pare, oare cum am putut să cred că fac dragoste cu tine, îmi vine să-l întreb, privesc valurile albicioase și mi-e dor de marea noastră... Unde-i Blanca? Mai tare, mă întorc la el, nu înțeleg ce vrea, cine-i Blanca? Unde-i fetița? Nu înțeleg ce mă întreabă ești nebună, unde-i fata? Sare, caută printre cearșafuri, mă dă la o parte și fuge pe plajă, tot strigă Blanca, Blanca, nu-mi pot aminti cine e Blanca, mă chinui să-mi dau seama, pare familiar numele, e o fetiță, o fetiță pe care o țin în brațe și care mi-e dragă, dar care mă și dezgustă.

Sunt în spital, mă trezesc amețită, mă doare fiecare fibră de parcă aș fi fost bătută cu ciocanul pentru șnițele, eu sunt în pat, mama leagă un copil, îi cântă, zâmbește, mie niciodată nu mi-a zâmbit așa, vede că m-am trezit și-i dispăre lumina din ochi, se apropie de mine cu copilul, e urât și plin de puncte mici și albe pe față, uite-o, vezi, la ea ai fi vrut să renunți, la minunea asta mică? Ce-i cu ea, a cui e? Măi, fată, tu ești nebună, e fata ta... A mea? Se holbează la mine, Mihaela, revino-ți, tu nu-ți recunoști copilul? Și cine e tatăl? Măi, fato, termină odată cu tâmpeniile, ai început tu acum? E la farmacie, vine imediat... copilul începe să plângă, mă doare capul. Aud ceva despre supt și canale, o mână îmi descoperă sânii, văd o pompă ciudată de plastic, mă doare, copilul plânge din ce în ce mai tare, vine asistenta, vorbesc amândouă, îmi pun întrebări dar nu le înțeleg cuvintele, copilul ăsta care tot plânge cum îl cheamă? E fetiță, ce nume îi dai? Nu știu, nu mă interesează, închid ochii printre pleoape îl văd că intră în salon și mi se face rău, vomez lângă pat, pe pantofii mov de lac ai asistentei care iese înjurându-mă, doamnă, asta-i de dus la psihiatrie, e nebună, mama se uită la mine cu milă și scârbă și leagă copilul ăla.

Cineva vine și mă strânge de umeri, e el, zi-mi unde-i că te-omor, mă scutură tare, mă doare, zi-mi unde e, ce-ai făcut cu ea că te-omor, mă uit în ochii lui și nu înțeleg nimic, ce vrea de la mine, cine? Pleosc! o palmă, mi-a dat o palmă, de ce ai făcut asta? Culmea, nu m-am enervat, numai îmi vine să râd și dintr-o dată mi se face frică, mă chircesc în nisip, iar mă scutură, unde e unde e unde e ce-ai făcut cu fetița nenorocito ai omorât-o pe cine?

Încă o dimineață, încă o zi de suportat. Oricând, de acum încolo, a zis doctorul... Mă uit la picioarele mele umflate, la burta care se prelinge în tot patul, la copilul din burtă, străinul din mine pe care nu l-am vrut și pe care am fost obligată să-l port atâtea luni degeaba. Ce chin pentru mine, ce chin pentru el, un copil neîubit de mamă, un copil care n-o să știe niciodată cum e să te îmbrățișeze cald și sincer cea care i-a dat viață... un copil ca mine. Poate... În jumătatea goală de pat ar trebui să fie taică-su... Îmi curge o lacrimă, încă una, încă una, nu le pot opri, aud vasele trâncănind prin bucătărie, miros de cafea, intră în cameră sorbind zgomoșos din cafea, hai, trezește-te, intră în realitate, ți-am făcut ceai. E un reproș? Mă uit în ochii lui și parcă plonjez într-un lac fără fund. Mi-am călcat cămașa, că ai uitat aseară. Vine mama azi să facă mâncare, are cheie. Mă duc. Vine spre mine, mă sărută pe frunte, dar nu-i suport mâna pe față, mă retrag, mirosul lui îmi face rău. Mă apucă de ceafă și mă dă înapoi, mă privește ca pe o probă de laborator, apoi pleacă. Cine e străinul ăsta, chiar ne-am căsătorit, când, de ce... Închid ochii și-i țin strâns câteva secunde, până mă dor, îi deschid brusc, dar sunt tot acolo, în camera aia zugrăvită crem, cu parchet maro, dulap maro, pat maro, așternuturi crem, biroul maro... totul galben, crem și maro, până și covorul ăla anti-jeg, probabil mizerabil, pe care îmi cobor picioarele. Ce caut acolo? Cine e în burta mea și mișcă? Simt ceva nedefinit, o emoție în final avortată într-un nod în gât. Încă o lacrimă mi se prelinge pe obraz, mă duc la baia albă și înspăimântătoare în lipsa ei de culoare, mi se face frig, mă spăl pe dinți, îmi torn pumni de apă rece pe față, în oglindă văd chipul hăituit al maică-mii, rădăcinile nevopsite sunt aproape albe, mă sperii, de unde atâta păr alb, chiar am numai treizeci de ani? Îmi caut buletinul în geantă, da, atât. Nu recunosc numele... cine e... o cheie se răsucesc în ușă și-ncep să tremur, în casă apare o carcasă de păr alb sub care mișună ochii mici și negri ca doi șoareci turbați. Se uită la mine urât, nu zice nimic, se duce direct la frigider, pornește aragazul și-ncepe să trântască lucruri. Știu că o urăsc, dar nu știu de ce și cine e. Mă așez pe un scaun lângă ea și o privesc cum își mișcă mâinile pe sub piele venele i se încolăcesc ca niște viermi în timp ce tot boscorodește copilul meu, ce-a ajuns copilul meu, să-i fac eu mâncare la bătrânețe, sigur, nici hainele nu i le-ai călcat, n-are domnișoara nici o treabă, are crize de conștiință, l-ai prostit acum, auzi, să aibă grijă de una ca tine, să te aducă-n casă, să-i dea numele unui copil care Dumnezeu știe al cui o fi, uită-te la tine, nici nu știi cum te cheamă, darămite cu cine te-ai... du-te de-aici, nu te suport, stai și te uiți numai la mine ca-n vitrine... Mă ridic și ies din bucătărie, nu înțeleg de ce îmi vorbește așa, iau o carte de lângă pat și citesc, citesc cuvintele, dar nici un sens, nici o imagine nu se leagă de ele, citesc așa câteva pagini, ajung la jumătatea cărții, până când aud cheia în ușă și simt în ceafă cum carcasa de păr alb iese tot boscorodind și tânguindu-se pe scări.

(Continuare în pag. 11)

(Urmare din pag. 10)

Iar mă prinde de umeri și mă scutură, zi unde-i copilul, lângă el două uniforme țepene, o mașină de poliție, ambulanța, pleosc! încă o palmă, îl văd disperat, disperat, pentru prima dată văd o emoție pe fața lui și încep să râd, să râd din ce în ce mai tare, el plânge, îi sar lacrimile orizontal, de-a dreptul și mi se pare atât de amuzant, am câștigat, îi zic, te-am făcut să simți și tu ceva, pleosc! încă o palmă, simt cum îmi ard obraji, mă scutură atât de tare că-mi vine să vărs, ce-ai făcut cu copilul, ce-ai făcut, nemerico, nu mă pot opri din râs, am învățat-o să înoate, a împietrit, se uită la mine așa de gol că sigur s-ar sparge dacă i-aș ciocăni de câteva ori în carcasă, te-am ascultat, dragule, am învățat-o să înoate, ești mândru de mine? Își întoarce capul spre mare, fuge, se împiedică, se ridică, urmăresc nisipul care fășnește de sub tălpile lui și îmi amintesc, în sfârșit, îmi amintesc...

Întineric mama la capul patului mamă nu rămâne așa cu copil din flori că nu-i bine lasă că vă-nțelegeți voi nu e totul ca-n filme și ca-n cărți așa-i viața mai vă certați mai vă-mpăcați lasă-l să aibă și copilul ăsta un tată încearcă măcar și vezi ce iese dacă nu vă-nțelegeți divorțați și-asta e mă cufund în ceața moale și rece și-nainte multă ceață burta care crește apoi el la ușa că dacă e al lui o să-și asume responsabilitatea că nu vrea să fie un laș dar că trebuie să se asigure încerc să închid ușa dar nu pot o palmă peste față ești proastă, fată, cine dracului crezi c-o să te ia așa cum ești eu am făcut un pas e rândul tău apoi privirea lui goală și reproșurile mereu reproșurile și munții de cuvinte care umplu tăcerea cuvinte inutile care zboară prin cameră și se așază pe fiecare particulă de aer și-o sufocă zeci și mii de cuvinte în care naufragiază zilele mele goale și eu tot înotând între ele în marea lui de cuvinte și-nainte deschid ochii cineva îmi tună în urechi în timp ce își agită o mână prin mine domnișoară trebuie să faci copilul ăsta că altul nu se mai poate și ăsta e un miracol mă uit la capul zbârlit care prelungește halatul de deasupra mea seamănă cu o pasăre mama e într-un colț printre lacrimi îi spune doctorului că o să-l facă cine Andreea e lângă mama cuvintele parcă i se-ncliează la colțurile gurii dar știu din ochii ei grei că a vorbit cu el și că i-a spus ce mi-a spus și mie iar sufletul în bucăți zboară spre tavan zile goale și gri și-nainte e întineric îmi simt inima cum se rupe în fășii e întineric și rece dar nu mai sunt gânduri cineva îmi dă palme pompieri țipete o lumină albă în ochi ușa spartă o înțepătură proprietarul învârtindu-se ca un hopa-mitică tot spune domnilor mă aduceți la sapă de lemn știți cât de scumpă e ușa asta ce mă fac acum nici două chirii e deshidratată de cât timp ziceați că nu mai știți nimic de ea de cinci zile e vocea Andreei de ce plânge cine mai plătește acum chiria ce-i cu testul ăsta dar mai taci odată ești gravidă domnișoară mă uit la fața bine rasă a celui de deasupra mea mă cufund iar în somnul rece și-nainte stau pe marginea căzii, cu testul în mână, un plus mare și roșu, care se face tot mai mare, în interfon acordurile din Fur Elise parcă înoată spre mine, nu știu dacă să fiu fericită sau să-mi fie frică, eu sunt, zice el, îi simt pașii pe scări, îi sar de gât, îi simt mirosul, îi adulesc fiecare por, îl îmbrățışez de parc-aș vrea să ni se unească pielea într-un singur corp ce-i cu ăsta, mă în-treabă, îmi ia mesagerul de plastic din mână, sunt însărcinată îi zic eu și zâmbesc, chiar simt bobul de mazăre care îmi crește pe undeva pe sub buric, mă dă la o parte, se uită la mine se uită cu scârbă la mine nu cu mine poftim zic eu încep să amestec nu cu mine că ne-am protejat

de fiecare dată aerul dintre noi e tot mai gri de ce zici asta ce facem ce să fac cu el fă-l marinar spune cuvintele se pierd sub pașii lui pe scări mă prăbușesc.

Cătălin Spătaru
(Constanța)

Profesor; doctor în filozofie al Universității „Al. I. Cuza” - Iași

Apocalipsa simțurilor

Tot ceea ce era sunet părea că se colora. Marea cu valurile ei stârnite de vapoare, rostogolindu-se aruncau spumă, iar privitorii se uitau cu mirare: fășii colorate albe, albastre, verzi se desprind de valuri, vin val după val, se împrăstie pe țărm, pe pietrele ce nu se mai vedeau întunecate, ci erau ascunse, cuprinse, acoperite de mici nori colorați, văluri în cele trei culori ce se întunecau cu cât valurile erau mai aprige.

Sunetele provocate de mirare erau galbene și pentru că la început galbenul ce ieșea pe gura oamenilor părea ceva scârbos, oamenii nu se mai mirau, dar nici nu-și manifestau scârba când ceva maroniu-roșcat cu pete gălbui, ce părea a se mișca, ieșea pe toate orificiile trupului, așa că toată lumea tăcea mîlc. Și atunci un melc greoi se arăta mergând încet prin mîl, unii se mirau din nou, alții se isterizau în nori de fum, foc roșu și gălbeneală stătută, o îngrămădeală de culori, ce se amestecau ieșind ca o pânză plutindă de tablou violetă, maronie, neagră smolită de nu se mai distinge nimeni de nimic și apoi pieria orice culoare. Și toată lumea se liniștea, deci nu era sfârșitul. O ceață lăptoasă cu nuanțe bleu șterse se lăsa încet, iar oamenii încremeneau, cum? Picături mov. Cum, din nou? Fracturi negre în ceață și vaiere și urlete și din nou ...

Șoferii autobuzelor aveau o adevărată problemă. Scârțăitul roților arunca pete cenușii închise, sunetul motorului dăre maronii, negre, alb mort și murdar, muștar, încât cu toate mașinile în trafic fiecare emanând culori, ciocniri, roșu, negru, ambuteiaje urlete, claxoane, nervi, întineric, culori zdrobindu-se unele de altele amestecându-se ca pe o foaie mîzgălită la întâmplare, care se înnegrește treptat și în care nu se mai distinge nimic. Apoi atmosfera se degaja și șoferii se străduiau să meargă în vârful picioarelor cu mașinile lor, dar totul era în zadar și nebunia reîncepea de cum liniștea era alungată de sunetele oamenilor și ale obiectelor din lumea lui, iar culorile ca niște sulite se prăvăleau peste lume, șerpi ce se înclăceau peste ochii oamenilor și amăgeau drumurile acestora. Un măturaș se chinuia de zor să vadă dacă e alb trotuarul sau e doar culoarea scoasă de mătura sa și împrăștiată în jur pe caldarâm. Apoi înțelese că dacă face curat apare albul, dacă nu, cenușiu, dar treaba sa era îngreunată căci trebuia să aștepte să se risipească albul pentru a vedea cât de curat e caldarâmul.

Serviciile medicale erau în mare blocaj din cauza traficului dezastruos, doar elicopterele în cazuri rare, trenurile sau metrourele mai rezistau, deși conductorii nu vedeau mai nimic. Aeroporturile erau mereu pline de ceața culorilor, iar avioanele aterizau pe câmpiile izolate dacă nu bătea vântul iar foșnetul vegetației cultivate de om nu ridica o mare verde deasupra pământului, o mare în care și sub care ciobanii dormeau liniștiți, înconjurați de câini și mioarele tăcute. Doar câte un gândac, un greier, un hârciog sau vreo căprioară speriată de umbrele colorate produse de tot ce avea legătură cu

CONCURS

omul, mai adăugau prin ele însele, pete de culoare în oceanul verde și tăcut.

La congresele oamenilor de știință era delir, cu cât cuvintele erau mai pretențioase, formulele și expresiile mai complexe, cu atât nuanțele culorile explodau în săli, deja semănau a festivitate de artificii. După fiecare cuvântare se lăsa tăcerea, nimeni nu mișca, unii adormeau, alții visau, deci aceasta era, înseamnă ceva, dar ce, cum ar veni, mințile iscodeau, culorile se risipeau încet, atmosfera se golea, apăreau chipurile oamenilor, tavanul, pereții, scaunele și parcă ochii priveau cu sete realitatea obișnuită pe care n-o luau în seamă, care era de la sine înțeleasă. Un vâl de culoare peste realitatea obișnuită? Încă unul? Cuvintele colorate acoperite de altele pe o scriere veche? O pictură în spatele alteia? O construcție peste alta? Sunete ce ascund între ele o altă melodie pierită, transformată, rescrisă, recompusă, reauzită, altfel, poate la fel, nu se știe.

Ce să mai spunem despre sporturi. Imaginați-vă mii de oameni urlând, ce balamuc ieșe, ce vânzoleală din care nu se mai înțelege nimic, meciurile se opresc de multe ori, spectatorii nu mai pot răbda pe scaunele lor, mingea e trimisă aiurea sau se marchează la întâmplare, de aici alt scandal. La televizor nu se mai uită nimeni decât oamenii care se amuză văzând ce iese din gura ziariștilor, culori ca din fierturile cu multe ingrediente, multe necunoscute și ascunse, culori ca ale sarmalelor, tochiturii, ciorbei de potroace sau salatei boeuf, brună, maronie, neagră, cu irizații albe, galbene, de culoarea corcodușelor. Televiziunile au avut mari probleme în aducerea politicianilor pe sticlă, era răs general și panică generală din partea partidelor. Un rahat imens ieșea pe gura politicianilor, iar oamenii se țineau de nas deși nu putea, doar telenovelele mai concureau cu ei deși uneori acolo mai apărea câte o culoare de apă stătută.

Dar și casele de pariuri înotau prin culori, îngreunându-le activitatea. Doctorii erau fericți căci își dădeau seama când gafau, numai zoaie și praf de mormânt le ieșea din faringe, rău era pentru doctorii care nu erau niciodată inspirați, li se spuneau doctorii ciocli. Unii nu s-au lăsat învinși de practică și au intrat în teorie ca să se răzbune pe practica nemiloasă: au făcut studii din care reieșea că simțurile înșeală, că le interpretăm greșit, că e boală, o epidemie necruțătoare care trebuie înlăturată printr-un tratament serios. Strașnice concluzii de care le păsau, pe lângă doctori, doar pacienților căroră aceștia le anunțau afecțiuni grave în culori albe, albastre, sidefii, nu le venea să creadă că sunt la un pas de moarte. „Dar, doctore, voi muri din cauza bolii acesteia?”. Doamne, să iasă alb și albastru, pacienții închideau ochii, așteptând cuvintele: „Nu știu!” se auzea de cele mai multe ori și albul strălucitor ieșea. Spune da sau nu doctore! Te rog! Dar doctorii nu se riscău și își înghițeau orice ruminăție cogitativă căci imediat ieșea smoală dacă spuneau că nu știu și gândeau că pacientul e pe moarte.

Și în familii era mare blocaj: soții nu se mai puteau minți, copiii erau prinși imediat, iar bunicile au dat faliment cu bunătatea lor dulceagă de sprijinire a năstrușnicilor copii. Totuși gânditorii culorilor au văzut mici abateri aici, parcă uneori culorile erau nedecise când micuțul spunea o micuță cvasi-gogonată ce omitea detaliile care umbreau aura inocentei progenituri. Însă se trecea cu vederea. Gânditorii profunzi

(Continuare în pag. 12)

CONCURS

(Urmare din pag. 10)

mergeau în piețe, iarmaroace și cofetării pentru a verifica propozițiile, în sfârșit exista un criteriu al adevărului, chiar dacă unii deja se îndoiau de el, cum am mai spus. Puneau mâna pe prăjitură și ziceau: „Această prăjitură din mâna mea, este bună pentru oricine” spunea mult prea profundul gânditor. Jerbe de culori amestecate ieșeau pe gura individului.

Vaierele, țipetele, chiotele florilor tăiate, rupte, nu scoteau culori, spre deosebire de cuvintele și lucrurile făcute de om. Țipătul unei ierbi călcat în picioare, al unui trandafir lovit din neatenție, gusturi amestecate care te invadeau, mirosuri haotice ce-ți îmbătau creierul și apoi îți înțepau nasul, mii de atingeri, înțepături, gâdilături, mângâieri, lovituri, mii de nuanțe în care se dizolvau lucrurile, cuvintele, nemaifiind atent la ele, ci la imensa pânză a lumii ce se desena, se redesena, se picta și se repicta mereu în fața ochilor, prin toate simțurile, pătrunzându-ți în minte, devenind parte integrantă precum privitorul ce privește o cărare într-un tablou, devine călătorul ce-o străbate, personaj re-creator al picturii.

Toți oamenii erau încovoiați sub presiunea tabloului imens al lumii, apoi se prăbușeau nemaiputând să i se opună și să-și urmeze calea, scopurile, țelurile mărunte cum se dorea, devenind personaje ale lumii, absorbite în ea, schimbându-se și transformându-se odată cu structura ei. Au fost prea mult oamenii separați de lumea în care au trăit, separația ia sfârșit și întoarcerea în ea este un nou început sau poate sfârșitul omului, care s-a distanțat de natură, de lucruri, de cultura, de lumea sa. Unii deja renunțau la limbă, la orice fel de limbaj intenționat și se lăsau absorbiți, prinși în continuul lumii, vorbind de adevărata viață ca fiind o integrare în continuitatea existenței, experiență cât mai largă în care lucrurile erau lăsate să vină, să fie cunoscute în multiple feluri, nu numai în cele tradiționale. Nu mai era vorba doar de lucrurile umane care dezvăluiau multiple calități și moduri de a fi cunoscute, ci de tot ceea ce există. Culori ale aerului, mirosuri ale apelor, atingere fără apropiere a munților, gust al pământului însetat, ascultare a focului, miros al focului, atingere fără ardere a flăcării, gust al limbilor înfocate, culori împrăstiate în aer din lemnul căzut pradă focului, lemn ce fusese hrănit de culorile întunecate ale pământului, flăcări din cărbunele plin de irizații așternute de milenii unele peste altele, eliberate în sfârșit către cerul albastru, aer și apă, lumină și foc.

Renunțarea la limbă se vroia o apropiere și de ceilalți. Să-l simți pe semen, gustul dulce sau acru, mirosul înmiresmat sau de animal flămând, atingerea caldă sau rece, ce te aprinde sau e obișnuită, sunetele ființei lui de parcă ar fi, fiecare, o sonată romantică, o simfonie clasică, o bătaie la tobe, o samba, o muzică electronică sau o manea, o eructație sau un ghiorăit de intestine, să cunoști aureola colorată izvorâtă din gândurile acestuia, întunericul sau nimicul lor, acestea și multe altele ar fi fost o nouă experiență a omului. Lumea devenise prea grea pentru om, prea aproape de el, apăsătoare și invadatoare sărind gardul și scutul limbajului, ce încercase până atunci să înconjoare, să prindă ceea ce simțurile, intelectul, rațiunea aduceau în lumina cunoașterii lumii. Ceea ce înainte nu putea fi exprimat era de domeniul transcendentei, al inconștientului abisal, acum erau

intuite milioane de caracteristici ale lucrurilor obișnuite, prin simțuri ce se intersectau, se combinau, se diferențiau amețitor, invadând gândirea depășită de situațiile în care omul intra, căutând în zadar plasa de cuvinte, plasa de concepte în care să zăgăzuiască torentul existenței lucrurilor. Lucrurile pe care omul le privea doar util, cu care nu se complicase prea mult, ce-i slujeau vieții lui, erau acum complicate, la fel de complexe ca și creatorul lor, creatura neînsemnată, ignorată, disprețuită, parcă se răzbună arătându-și bogăția ființei sale.

Cine nu reușea să ajungă la un contact senin cu lucrurile, care să oprească șuvoiul, care să reziste precum sfântul Antonie în fața multiplelor creaturi și forme înfricoșătoare, era prăbușit sub presiunea provocată de invazia caracteristicilor lucrurilor. Așa încât diverse terapii, meditații, tehnici păreau a fi salvarea, dezvoltarea lor l-ar fi făcut pe om rezistent în fața asediului lumii sau mai mult, ca și în tradițiile ascetice, l-ar fi ajutat să se elibereze. Însă terapiile trebuiau însușite într-un mediu organizat, într-o limbă ce ar fi trebuit să explice lucrurile, caracteristicile acestora, combinația, sinteza lor, alcătuindu-se glosare, liste, enciclopedii imense pentru a înțelege câte ceva, din ceea ce se întâmpla în sfera sublunară. Părea că tot calea simplă, de renunțare totală, radicală, era aceea ce ar fi putut să ajute cu totul. Dar calea aceasta nu era decât pentru cei puțini. Pentru cei mulți s-a încercat cu disperare să se alcătuiască tabele pentru legăturile dintre lucruri, culori, gusturi, sunete, senzații tactile, cuvinte, mirosuri, imagini, ca punct de plecare pentru o eventuală ieșire din haosul în care se scufunda lumea, din renunțarea unora ce vedeau sfârșitul, apocalipsa, distrugerea treptată a universului. Mii, milioane de corespondențe amețitoare, liste colosale de traduceri care nu foloseau oamenilor obișnuiți, au fost constituite într-o tentativă disperată de construcție a cunoașterii, a ultimei cunoașteri a omului. Era din nou o distanțare față de lucruri și o privire calmă, ieșită de sub invazia și presiunea ființării. Câteva rămășițe:

Copac sădit - culori verzi, albe, gălbui-atingeri blânde, aspre, zgârieturi, sfichiuieli, dăre de foc pe piele - gust sălcii, amar, de lemn crud - miros încărcat cu fum și parfum.

Discurs politic - șerpi, fecale, săbii, gloanțe, căcăreze negre, cenușii din toate orificiile feței - atingeri de masaj și loviri de buzdugan - gust de gogoși cu somnifere - miros pestilential de canalizare înfundată, amestecat cu parfum fin de damă.

Intellectual - litere, cifre, semne de tot felul aruncate mai mult în dezordine, fără atingeri, boare răcoritoare, amețitoare, sufocantă, înțepături, lovituri imaginare, gargară, castele, galerii, frișcă dulceagă, sărată, nesărată, violete zburând, picături de ploaie, pământ răscolit de șuvoaiele de apă, oase albite aranjate bine și contemplate îndelung.

Pasiune - un torent galben întunecat, roșu maroniu, exalând aer fierbinte, înghețat cu forțe puternice, împietrind în anumite momente, un gust amestecat teribil, o iuțală puternică, lovind cu putere, străpungând carnea, biciuind nervii, lăsând o căldură și o sfârșeală ce iese încet prin porii pielii, ca aburii ce ies din pământul ars de soare în răcoarea nocturnă...

Lăsând la o parte aceste cuvinte s-a emis ipoteza că avem de-a face o sinestezie evoluată și mutantă, o boală ce se răspândește printr-un virus ce atacă creierul, încât vedem culorile sunetelor cuvintelor și gândurilor, le simțim mirosul, gustul, tactilitatea, chiar liniștea are o culoare, un gust, o simțim cu tot corpul, o

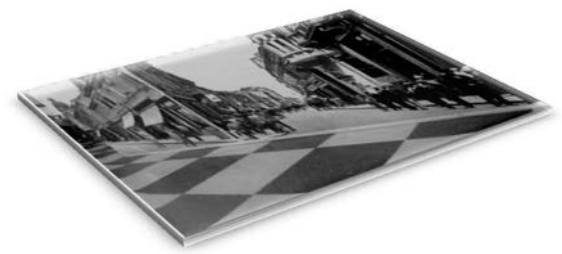
gustăm mereu, dar până acum nu ne-am dat seama. Auzim sunetul unui munte, chiar dacă stă liniștit cu văile și crestele lui sunetele au un gust răcoritor și o apăsare de la mângâietor la împovărat precum munții Atlas.

S-a observat că boala a apărut mai întâi la cei care au citit cărți, apoi la toți care știau să citească și, în fine, la toți analfabeții. Unii deja au dat vina pe cărți și s-au pregătit autodafeuri cu cele care puteau să creeze o astfel de lume încurcată. Scandalul a izbucnit când s-a găsit o poveste asemănătoare cu ceea ce se întâmpla, doar asemănătoare, căci o scriere e mult prea puțin pentru a vorbi de ceea ce se întâmpla, ba mai mult, ca multe alte scrieri, se alătura celor întâmplare, le prelungea, le îmbogățea, le ștergea, le retrasa pe harta realității de cele mai multe ori prea goală în reflecția asupra ei, adică prelungea și măsura ceea ce se întâmpla: durerea, haosul, zbuciumul, nebunia și fericirea. Căci unii proclamaseră fericirea supremă, raiul pe pământ. Apocaliptici, sperați, oameni la un prag de a încheia socotelile cu viața, ruși de lume, mizantropi, singuratici, bolnavi incurabili, sinucigași ratați, politicieni uitați, babe cârtitoare, iubiți dezamăgiți, subnutriți fără speranță, plictisiți, blazați, săturați și sătisiți de viață și de plăceri văzând în acest sfârșit hedonismul maxim, apoteoza și conflagrația simțurilor, ce nu putea să se producă decât în epoca lor, cei ce căutau fericirea și nu o găseau și iată cât de colorată, gustoasă, înmiresmată și plină de miasme, mângâietoare și apăsătoare, în *allegro con brio* sau în andante era plenitudinea căutată. Dar cum putea o carte să anticipeze ceea ce se întâmpla acum? Mai ales că ea spunea că nu se va sfârși niciodată această lume ciudată și tulburată. Unii au zis că de fapt suntem cu toții în filele unei cărți precum cea găsită, iar oamenii cu capul pe umeri au zămbit batjocoritor și s-au întrebat dacă nu cumva boala se transformă mereu și are noi efecte. Poate în combinație cu E-urile, cu băuturile carbogazoase, cu dulciurile, lipsa de mișcare, gândirea defetistopessimisto-prăpăstios-fantasmagoristico-funcionalisto-romantico-visătoare-etc a produs asemenea elucubrații. Vom deveni toți prizonierii cărții, ne și vedem luptându-ne cu copertile ca să evadăm, unde? În lumea de dinainte de această poveste? Firește nu era decât o carte, o poveste care se sfârșește și ea, așa cum se va sfârși și toată această nebunie a simțurilor, a gândirii ce a produs o așa lume stranie.

— Dacă am fi toți în această carte și am schimba sfârșitul ei, s-ar sfârșii toată nebunia? Întrebau zeflemitor unii.

Cei care se credeau prizonieri într-o carte îi provocară să încerce, iar oamenii cu capul pe umeri, gata de acțiune, au modificat cartea găsită. Au scris la sfârșitul ei că toată povestea lumii cuprinse de apocalipsă se termina acum, că totul revenea la normal. Nu s-a întâmplat nimic, spre satisfacția oamenilor gata de acțiune și cu capul pe umeri. Însă când povestea a fost tipărită, totul s-a oprit. Lumea era ca înainte. Când un tipograf a vrut să deschidă cartea și să citească, oamenii ce gândeau sănătos s-au repezit la el spunându-i:

— Nu! Nu! Nu o deschide, povestea s-a terminat!

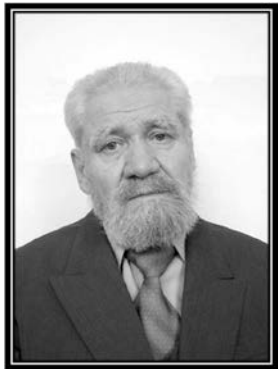
Magda Ursache

DALBUL DE PRIBEAG„Dacă tot murim cu totul/ înviem apoi de tot?”
Cezar Ivănescu

*

„viață moarte viață moarte pentru că ne-am
despărțit pînă/ acum de o mie de ori pentru că
ne-am despărțit de o mie două sute patruzeci și
patru de ori/ noi nu ne mai putem despărți/
niciodată niciodată/ oh salvie levănțică iasomie/
trandafir”

Virgil Mazilescu

De data asta, „dalbul de pribeag” e blîndul și bunul meu Petru. În riturile de trecere, așa este numit cel trecut dincolo. Mă supun cumei ortodoxe, atît de liniștitoare pentru suflet, pas cu pas, pe tot parcursul celor 40 de zile. Imaginea românească a „tregerii” (o spune Petru Ursache în toate studiile lui de etnologie) nu e deloc inferioară altora. S-a lipit de noi eticheta de primitivi, anonimi și analfabeți pe deasupra; Bram Stocker ne-a pus pecetea: ăia care cred în strigoi, idee preluată de esești improvizați în antropologi, care nu cunosc nici măcar alfabetul „tregerii” carpatine.

Citez din antologia noastră, **Mircea Eliade, Meșterul Manole. Studii de etnologie și mitologie**, Junimea, Iași, 1992: „Casa omului arhaic nu era o mașină de locuit, ci, ca tot ce imagina și făcea el, un punct de intersecție între mai multe niveluri cosmice. Adăpostindu-se într-o casă, omul arhaic nu se izola de Cosmos, ci, dimpotrivă, venea să locuiască chiar în centrul lui”.

Și aici Petru U. îmi suflă în ureche: „Cauza tuturor lucrurilor e Dumnezeu și nu se întîmplă nimic fără voința Lui: așa a lăsat El să fie. Mă urmărești, Magda? Țăranul nostru își construia ritualic *spațiul*, în spirit sacru, bucată cu bucată. Își sfințea fîntîna și grajdul, stîna, livada... Identifica acest *spațiu*, idealizîndu-l, cu peisajul paradisiac. Raiul e ca un picior de plai, știi tu. Locul străin, «unde Dumnezeu nu se pomenește», e tabu, stăpînit de spirite rele. „Veșnicia s-a născut la sat”. Să-ți traduc ce-a spus Blaga? Satul e natură, or natura are acest privilegiu, al eternității. În sinea lui, satul trăiește în veșnicie și-n «zăriștea mitului». Metafore blagiene? Oare filosofiei îi sunt proprii numai conceptele, nu și metaforele?”

Deci „dalbul de pribeag” nu bîntuie, ci vine. Vine să dea grîu la porumbei, să atingă cu buzele un pahar cu apa casei, o felie de piine proaspătă, să miroasă un fir de busuioc... Le găsește pe glaful lat al ferestrei, unde și-a scris ultima carte. În picioare, vertical.

* „Dependent de drogul scriptic” ca Gheorghe Grigurcu și vrînd să mă protejeze (așa cum a făcut-o în toți cei 50 de ani, de cînd suntem împreună) mi-a spus că e un fleac de „procedură”. Nu m-a avertizat nimeni ce riscuri presupune un stent, n-am semnat nimic. Aș fi acceptat? Oricum, m-aș fi sfătuit cu alți medici.

Însă Petru vroia să rezolve problema repede și să plece la Sinaia, să-și încheie cartea, **Istorie, etnocid, genocid**. Singur între doctori, el a luat decizia. Nu l-am văzut pe medicul specialist în cardiologie intervențională la înmormîntare. Dacă ar intra asta în fișa postului, poate că...

* Primele cuvinte, după coma indusă, din care a ieșit pe 13 iulie: „N-o să mai scriu, n-o să mai citesc...” Ba o să scrii, o să citești, ai să termini ce-ai început. Și el, ca un ecou: „Ai să termini ce-ai început”. Cu scrisul mărunț și ordonat (îi spuneam „scrisulețul”, era extrem de personalizat) a caligrafiat foarte concentrat (fișa o păstrez în rama oglinzii): Godea – Goma. De ce? „Pentru eufonie”. Silvia Godea, medicul rezident în cardiologie, cu o strălucită carieră în față, sunt sigură.

Și, în continuare: Eliade-Goma/ Elia-de-Eminescu/ Cioran-Eminescu

Ce scrii tu acolo, Petru? „Îmi organizez *spațiul* meu literar”. Sacru, aș adăuga. Ce și-a dorit cu adevărat e legat de cărți, ale lui și ale mele, deopotrivă. Cîta vreme a scris **Omul din Calidor**, s-a gîndit să ajungă la Paris, în pragul lui Paul Goma și să-i întindă cartea. Am fi făcut-o dacă, atunci, Goma n-ar fi fost bolnav. Nu ne-am mai dus.

„Iubită Magda, Ne alăturăm și noi, Ana și cu mine, la doliul după dragul nostru Petru Ursache. Neașteptată - pentru noi - a fost plecarea lui. El însă va rămîne, pentru mine, prin Omul din Calidor, în veci (un în veci ceva mai scurt decît al lui).

Te îmbrățișăm, dragă Magda, Ana și cu mine, cu toată frățietatea.

Dumnezeu să-l aibă în paza lui pe Petru Ursache.

Ana și Paul” (8 august, 2013, 9:28 AM)

*

Înainte de a se interna, în spital, scriese o serie de texte completînd **Istorie, etnocid, genocid**, printre care **Drama generalilor** (numai la Aiud au fost închiși 52 de generali; atunci, pușcăria însemna condamnare la moarte) și **Drama Academiei**. Așadar, în anii '50, trebuiau distruse apărarea țării și inteligența. Și pentru că a scris despre toate astea cutremurat de durere, după anestezie se credea deținut politic, într-un pat de închisoare, el însuși schinguit bestial. Nu vedea cerul de la Terapie intensivă, fereastră era plasată în spate. Ultimele lecturi, în spital, fuseseră teribile: Radu Ciuceanu, **Prea mult întuneric, Doamne!** Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București 2012 și **Fratelui meu din exil. Epoca stalinistă în România în scrisorile Monse-niorului Vladimir Ghika, prinț, preot și martir**, Galaxia Gutenberg 2008. Din semnele lui cu un capăt de creion, care se mai află în volum: Monseniorul comentează „Toți episcopii noștri sunt la închisoare, fără să știe actualmente unde se află” (Scrisoarea din 10 august 1951). Ce citise îl tortura psihic. Vedea, nopțile, în camera de gardă mișcare și-și imagina că acolo sunt doi călugări „politici”. „Îi bat de-i omoară”. Experimentul Pitești a fost „popas de iad”, iadul luptei de clasă. Am încercat și am reușit să-l scot din coșmaruri. „A venit Magda lui. Să vezi cum o să-l liniștească”, le-am auzit pe infirmiere.

*

Inima i s-a tot înnegrit în anii din urmă. După ce Securitatea i-a respins aproximativ zece dosare pentru lectorate, visa restabilirea normalității în postsocialism. Și ce s-a ales de visul ăsta dacă agenții de bolșevizare și fiii lor au ajuns la conducerea țării? Cînd i-a obosit cordul? La moartea colegului Mihai Drăgan, ul-

timul eminescolog al Universității „Al. I. Cuza”, cauzată de cabala mediocrilor; cînd Catedra de Franceză s-a debarasat de Luca Pițu înainte de vreme, trimițîndu-l la pensie; la urcarea în scaune a informatorilor Securității. Șef de catedră la Literatură română, Nicu Crețu. Decanul Iulian Popescu (nume de cod Cristescu, după Luca) a intrat în sala de examen să-i spună că nu mai are drept să conducă doctorate pentru că împlinise 70 de ani. Petru Ursache nu și-a lăsat doctoranzii de izbeliște. I-a scos la liman, deși nu mai era plătit pentru asta. Ocupa un birou modest, într-un cabinet strîmt, unde funcționau alți trei conducători de doctorate. La 8 dimineața era deja la scris. Pînă cînd alt decan a intrat peste el în forță, să-i comunice de la înălțimea sa: Strîngeți lucrurile și plecați. Avem nevoie de spațiu.

„Blaga a pățit-o și mai rău, mi-a spus. Bine că nu l-a trimis fostul meu student, Codrin Liviu Cuțitaru, pe portar să mă scoată afară”. S-a uitat la trandafirul japonez, înflorit nebunește. S-o fi uscat de cînd nu-l mai grijește Petru.

Am cărat acasă toate dosarele cu documentarea uriașă pentru istoricul Universității. Cărțarul meu drag le-a clădit cu rîvnă în camera lui. Cardiacii sunt cei mai optimiști oameni? El era. Pe marginea patului de spital, făcea proiecte peste proiecte. Moartea cu „vicleanul năvod”, cum zice Ecclesiastul, nu ne privea.

*

Gura deschisă, într-un ultim efort, limba însîngerată, gingiile însîngerate. Ce n-aș fi dat să fiu în locul lui. Mă auzea, era supărat pe mine că nu-l ajut, că nu-i scot tubul prin care respira. Am rugat-o pe Doamna Doctor Gabriela Omete să-i curme chinul. „Vă dau o foarfecă, puteți tăia?” mi-a răspuns.

În sicriu, tuturor li se părea că zîmbește împăcat. În fapt, în colțul buzelor se înche-gaseră două boabe de sînge. Hristic.

*

„Mai stai. Nu, du-te acasă, e aproape întuneric. Mai stai”. Era joi seara, 1 august, fusese declarat cardio stabil, urma să fie externat luni. Vineri dimineață, aproape că trecuse dincolo. A fost rîndul meu să-i spun „mai stai”. Îi cumpărasem pat nou, de convalescent. Mă tot întreba cum arată. Alb.

*

Ce feroce e acest 2013! Ghilotină. Mi-a luat atîția prieteni. Petru s-a dus la zi însemnată în calendar, după Schimbarea la față. Schimbarea la față a vieții mele. Văd pe stradă o bătrînă sprijinind cu greu un bătrîn firav, paralizat pe stînga. Îi invidiez. Aș fi preferat să-l aduc acasă oricum. Sisif a învățat să-și iubească nefericirea. Era fericit sub bolovanul său.

*

Da, Adina Kenereș, Bătrînu meu e în preajmă. Pune ceata de îngeri la lucru și mă ajută, îmi trimite omul potrivit, ca distinsul teolog, Părintele prof. Dr. Ioan C. Teșu. M-a sprijinit și m-a întărit cît s-a putut.

Mereu i-a simțit Petru pe cei care țin la mine cu adevărat, de departe și de aproape. Cu „prietenească durere” mi-a scris Dan Culcer. Cuvinte de încurajare, de alint, de la inimă la inimă mi-au trimis Myriam și Ștefan Arteni, Nina Deșliu și Rodica Lăzărescu, Bedros Horasangian („și scria bine și drept, ceva rar la noi”). „Cu surprindere și durere”, Th. Codreanu: „nu-l voi uita. I-am rămas dator cu ultimele cărți”. Mi-au fost alături, „cu dragoste și mîhnire”, Valeria Tăicuțu, Iolanda și Lucian Vasiliu, „alde Lazu” și Conu Culai, pietreanul. R.V. Giorgioni m-a asigurat că Dumnezeu nu-i ia pe cei care

(Continuare în pag. 14)

(Urmare din pag. 13)

DALBUL DE PRIBEAG

mai au ceva de făcut pentru El pe pământ. Cîți nu mi-au dorit rezistență, ca Niculae Gheran, ori ca Vladimir Udrescu, „vigoare sufletească”, dar de reușit a reușit să mă facă să scriu aceste rînduri Gheorghe Grigurcu. Remediul – munca.

*

Mi s-a spus „pentru a multa oară” că sunt un om puternic, însă eu îmi împart ziua în bucățele, să pot rezista. Mîine nu prea mai e altă zi. Aștept să curgă luna și să ajung, cumva, la duminică. Și îmi aduc aminte că Petru mi-a zis în spital, cu tristețe amestecată cu căldură: „Creștinii, duminică de duminică, reactualizează Învierea. Sufletul nu se poate risipi, primește altă foloșință”.

Radu Ulmeanu, aflînd dintr-o postare a lui Mihai Rogobete (cu rubrică în „Argeș”) că Petru s-a stins, mi-a scris: „Bătrînul tău s-a dus la Dumnezeu. Sunt sigur că l-a primit cu brațele deschise”. Așa este, a avut un mic altar în inimă care „funcționa” pentru Dumnezeu.

*

Christian W. Schenk mi-a trimis semn din Boppart: „trebuie neapărat să scoți cărțile de pe stick. O să-ți fie mai ușor și el mai aproape. Nici nu-ți închipui cît de fericit sunt că am atîtea cărți de la el înmîinate personal. Unul dintre puținii oameni pe care i-am stimat (sunt cam exagerat cu așa-zisele «prietenii») și iubit, iar voi, cuplul Magda și Bătrînul URS, mi-ați fost cei mai dragi din România”. Da, Herr Doktor. Cel mai tîrziu în octombrie o să apară prima, cu ajutorul lui Valentin Ajder (Eikon), editor născut nu fă-cut.

*

„Te îmbrățișez frățește. Fii tare, scrie” (Radu Mareș). După nefericita intervenție laparoscopică, Bătrînu s-a străduit să-mi telefoneze. Se simțea rău, dar voia să-mi ceară greul greului: să merg mai departe. A ridicat vocea, cum n-o făcea, ca să-l aud bine: „Lasă-mă pe mine. Tu vezi-ți de treaba ta, scrie”. Asta înseamnă dragoste. Numai că am nevoie de curajul și de luciditatea lui ca de aer.

*

Adrian Alui Gheorghe și Carolina sa m-au ajutat să mă opun neputinței, zădărniceii, în cele mai cumplite momente din 9 august. Dar cea mai fericită zi din jîtia lui s-a întîmplat la Suceava, cînd a împlinit 79 de ani, în 2010, la 15 mai, s-a datorat tot lui Alui. Am pus la cale cu minunea de discipol și de prieten, ca, la ceas aniversar, să-i facem Bătrînului surpriza surprizelor: să-i tipărim o carte fără s-o știe. Titlul lui l-am păstrat: **Istorie, etnocid, genocid**. Prilejul? Am fost invitați de C. Arcu la Tîrgul de carte. După conferință, Petru m-a căutat cu privirea. I-am spus în codul nostru exersat 50 de ani, că a fost bine. Mă așezasem strategic, să-i urmăresc reacția. Se uita pe fereastră, ușor obosit după expunere, cînd Adrian a început să prezinte altă carte. Cei din public o aveau în mîini. Pe copertă, zorele albastre, ca ochii Bătrînului, înflorite pe o sîrmă ghimpată. Adrian a început să citească vorbele de pe copertă. Bătrînul meu a tresărit și s-a ridicat în picioare: „Dar sunt ale mele, sunt frazele mele!”. A înțeles ce s-a întîmplat și s-a bucurat enorm. Aplauze, mulți ani trăiască, flori.

Istorie, etnocid, genocid a fost cartea lui de suflet.

*

Aflat în polemică necordială cu Cassian Maria Spiridon, „Ziarul de Iași” n-a catadicsit să publice ferparul trimis de Filiala USR. Nu s-a găsit loc pentru un profesor emeritus al Universității, însă a fost destul pentru accidentul de mașină al deputatului PPDD, Oajdea. Doar își făcuse praf Volkswagenul Passat.

*

La picioare, s-o ia cu el în Marea Trecere, i-am pus lui Petru cealaltă antologie a noastră din Mircea Eliade, **Arta de a muri**, Eikon 2006. Decupez din prefața lui: „Știința morții, adică modalitatea de a muri frumos, ca în artă, a deprins-o omenirea după lungi experiențe costisitoare. Se spune: cine se teme moare urît, dar cine a înțeles puterea lui Thanatos și modul cum poate fi întîmpinat cu bărbăție, moare frumos”.

Petru a primit moartea, despre care a scris de atîtea ori, răbdător și tare. Credința firească în Dumnezeu l-a ferit de frică, de disperare, de îndoială.

Pe blogul său curat și luminat, Vasile Gogea a presupus că Petru Ursache o să caute și o să găsească în cer „un colț românesc”.

Pace ție, cetitoriule!

File de jurnal

Pr. *Al. Stănciulescu-Bârda*

Viața și ficțiunile epocii de aur

Încă din anii de școală am avut un jurnal, în care notam faptele, gândurile, întîmplările din viață, din familie, din comună, din țară, uneori din lume. Multe ar fi putut să mă trimită după gratii, dacă ar fi fost descoperite la vremea aceea, dar iată că am scăpat! Sunt mii de pagini risipite, din care se poate contura un crâmpeli de lume și de viață dintr-o anumită epocă. Până când vor vedea lumina tiparului în întregime, voi reda fragmente în „Scrisoarea pastorală”.

30 iulie 1981

Seceta a ucis totul. Recolta s-a cam pierdut. Îmi spunea zilele trecute contabilă-șefă de la CAP Victoria Socialismului din Malovăț, Grădă Aneta, că, deși zona noastră are plan de 1800 kg/ha grâu, totuși, dacă scoatem 900 kg/ha e prea mult. Dacă te uiți peste holdele de grâu, vezi lan de buruieni. Grâul stă ascuns la umbra lor.

Alaltăieri s-a mai întîmplat o dandana. Vorba aceea: „tot săracu-i cu sfârleacul!” Dacă abia scosese vitele în primăvară, cu un procent enorm de mortalitate, de data aceasta și-au luat grija definitiv. Ion Luca, fiul cel mic al lui Telă al lui Colae, tractorist de ocazie, căra paiele de pe miriște la grajdul CAP-ului din Bârda (la Balta Rolii). Lucra pe tractorul lui Tănase Aurel. Acesta fusese la nuntă duminică și luni nu se prezentase la lucru. Ion Luca avea un tractor pe șenile. De data aceasta era în culmea fericirii. Avea un tractor pe roți, aproape nou. Nimeni nu era ca el. Lua în răs îndemnurile și avertismentele oamenilor de a fi mai prudent. Tractorul nu era echipat corespunzător, tractoristul bun de dat pe Dunăre la vale. La un moment dat, s-a apropiat cu țeava de eșapament de șira de paie și a izbucnit un incendiu cum încă nu s-a mai văzut în Bârda până acum. A alergat lumea în toate părțile după apă, dar zadarnic. Cel mai apropiat bunar era în Ogașul Linieștilor. Au venit într-o jumătate de oră pompierii. Degeaba! Focul a distrus totul. N-au mai rămas decât trei clăiute de fân, care fuseseră așezate mult mai departe. A ars, de asemenea, tractorul și remorca. Ionică, tractoristul, voia să se arunce în bunarul fermei, iar taică-său, Telă, îl căuta să-l omoare puțin. Peste câteva săptămîni, pe Ionică trebuia să-l ia în armată!

Trăim o criză cum nu mi-a fost dat să văd până acum. Peste tot, la magazine, sunt cozi kilometrice. În ultima săptămînă n-a fost benzină. Am așteptat într-o zi de la nouă până la două, ca să ajung la stație și să cumpăr de 50 lei (7,50 lei/litru). Mai mult nu se dă! Între timp, șoferii au descoperit o nouă formă de

energie. Vezi șiruri întregi împingînd cu umărul la stimabilele autoturisme, care se încăpățânează și nu vor să meargă cu apă. La stația „PECO” dinspre Schela, coada de mașini începuse de la Policlinică. La stația de la Crihala, coada începea de la Podul Gruii. Am auzit că la Tg. Jiu, la stația dinspre Filiași, coada începea din centrul orașului, de la magazinul „Parâng”. Cred că dacă ne-ar primi pe piața externă cozile, am ajunge cei mai bogați din lume. Față de alte orașe, Severinul e mult mai alimentat. Spre exemplu, la carne nu vezi cozi. E adevărat, că nici carne nu este de luni de zile, dar nici cozi nu sunt. La copite, gârbini, măruntaie și oase e dezastru. Închipuiți-vă căteva sute de oameni de toate vârstele și culorile înghesuindu-se la o fereastră de câțiva centimetri pațiați. Chestiunile de etichetă, bunsimț, omenie, civilizație etc., sunt lăsate acasă. Omul vine acolo cât mai ușor. Nu se mai ține seamă de coadă, de rînd. Sar unii peste alții, țipă, leșină, își rup hainele. E un spectacol îngrozitor. Au străinii ce vedea, nici vorbă. După ce așteaptă oamenii ore în șir într-o presiune insuportabilă, reușesc să ia câteva ciolane, de pe care a fost desfăcută carnea. Seamănă acele ciolane cu stîrvurile ce se vedeau câteodată pe ogașe. Le fierb însă și scot supă. Printre cei care așteaptă la astfel de cozi sunt și mulți dinozauri și brutozauri. Ei nu cumpără oase sau copite sau gârbini. Ciulesc numai urechile, pentru ca, după aceea, dacă este cazul, după colțul străzii, să șuiere peste umăr nefericitului mamifer: „Vă ordon să mă urmați!”

Dar e bine, e foarte bine, ferească Dumnezeu de mai rău, vorba ăluia!

Până azi a fost Universiada la București. Din cât am avut timp să văd la televizor, ori să ascult la radio, am înțeles că noi, românii, am avut niște performanțe extraordinare. Alături de Nadia Comăneci, mulți - mulți alții au cucerit zeci de medalii. De câte ori am avut prilejul să văd festivitățile de premiere, în care românii ieșeau pe primul loc, am plâns ca un copil. E ceva care te copleșește. Când se ridică stindardul țării, parcă inima nu mai poate să pulseze tot sângele care o inundă. E ca atunci când o pasăre scapă din colivie și răsuflă aerul libertății. Nu-mi place sportul propriu-zis, deși fac „sport” toată ziua. Admir însă performanțele. Admir în lupta și în victoria acestor tineri voința de a învinge. Victoria lor e victoria țării întregi. Sobrietatea, seriozitatea, felul de a primi medaliile și a se urca pe podiumul cel mai înalt al Nadiei și al altor premianți amintește de victoriile de arme de altădată. Cât ai fi de laș și de nemernic, nu poți în astfel de momente să nu te entuziasmezi, să nu spui sau să nu gîndești: „și eu sunt român!”

POETUL LUNII SEPTEMBRIE

Jeanette Carp

(Assen, Olanda)

am vrut să scriu un cântec

al lui Brainiac L. Popescu
și-al diafanei Agnelliola,
dar nu mai pot:
în ajun de logodnă,
diafana Agnelliola s-a aruncat de pe blocul
de beton cu opt etaje,
lăsându-și pe biroul din cameră un bilet

mototolit:

„comunicarea, domnule meditator,
este 93% non-verbală,
nu mai are cine să dea la Litere,
dumneavoastră foarte probabil veți îmbătrâni
burlac

și, nu în ultimul rând, pe mine mă cheamă
Mioara”

Strigătul lui Ilarion Ciobanu (reloaded)

Fefelega n-are nevoie de pașaport
pentru că are identitate.
N-o scoți la o pizza, fiindcă stomacul ei
e pregătit

să digere cu tine un sac de sare.
N-o inviți nici la Ibiza să dansați o vară:
nici nu știi când te-a-ntors în Carpați la schit
să vă hotărâți dacă vă cununați amândoi
sau vă călugăriți fiecare.
(Și dacă-i spui că ești budist, te conduce ea
și la granița dintre India și Nepal, din
graniță-n graniță!

Dar - asta e - o să fie cam dură,
c-a văzut „Călăuza”).
Străine, ești sigur că știi
ce cauți în munții noștri și
la masa Fefelegăi?

Ruud de Jonge

Ruud de Jonge sau disperarea
lui homo faber.
Ruud de Jonge care pune mâna
pe materie:
ți-o-nvârte, ți-o-mpătrătoșește, ți-o
meșteșugește,

bagă ferăstrău-n ea,
bate cuie-n ea.
O-ndiguieste-, o sistematizează, o
funcționalizează - Dumnezeu
o fi făcut el materia, dar Ruud de Jonge,
olandezul, și-a făcut el colibioara lui
din grădina luată-n arendă și
și-a făcut el din bucăți bicicleta lui!

Ruud de Jonge cu brațele până la cot
în materie

nu-și dă seama
ce-i face ochiul minții
aburit de-un rest din jointul de-aseară.
Ochiul minții lui conturează urși
cu spinări mari și hâde
care rostogolesc pe spinările lor mari
și hâde materia cea
mult bătută-n cuie de el
(dar fără dimensiunea crucificării).

Și plânge, și-și toarnă șliboviță.
Își privește degetele noduroase
(pentru o clipă sublime)
și nu-nțelege
De ce nu învinge materia
de sub degetele lui noduroase...
(nu știe că și sublime)

... De ce-nving mereu urșii conturați
de ochiul minții

aburit
de-un rest de joint.
Ruud de Jonge...
de ce ții tu să fii un tipar al disperării
masculine
când eu habar n-am să scriu roman?

în zori de Schimbarea la Față

„ia seama la umbra otrăvită
a copacului străin
ia seama”

m-am hotărât să nu mai ascult
să las umbra
să mă acopere

îndată umbra mi se face-o cămașă
de pânză de in
copacul se face biserică de lemn
iasca neagră cuminecătură

albinele se fac
roi de cristale de gheață-n sângele meu
îmi scot din sânge toată-ncrâncenarea

care se dezintegrează apoi în miresmele
rășinii și tămâii

Cântec II

Diafana Agnelliola avea o nepoțică,
iar aceasta,
în mult dulcea și ingrata vârstă
a meditațiilor pentru-admiterea la facultate,
a continuat tradiția inițiată de mătușa ei
și s-a aruncat de pe-un bloc.
Cu deosebirea că blocul - tot de beton -
ales de nepoată avea zece etaje, nu opt,
iar biletul fetei de despărțire de lumea
de dincoace suna,

firește, și el diferit
de-al Agnellioliei de cu ani în urmă.
Și-anume: „Indiferent, domnule profesor
și regizor,
dacă mă cheamă Carmen ca-n buletin
și ca-n Bizet

sau Ecaterina din Alexandria,
dumneavoastră nu m-ați putut avea.
(Oricum, odată cu coliziunea
dintre-al meu «minois chiffonné» și asfaltul
Șoselei Olteniței
piere definitiv și șansa celor două femei
rămase în hagiografii-beletristică-teatru liric
de-a mai fi jucate cu mare har
și de mine.)
Restul
este speculație, cum ar fi zis,
poate, Marele Will.”

(Vreun meta-rest?
Un DVD „The Secret” pe o pernă.
O femeie slabă în negru.
Și-o înmormântare-aproape protestant
de discretă.)

Lecție introductivă de îmbrâncit Narcisul

Nu vă speriați.
Eu n-am venit aici să vă-nvăț
să faceți
moarte de om, nu.
Nu, nu e vorba de-mbrâncit Narcisul în apă,
Doamne ferește!

Narcisului i se dă brânci pe lateral.
(Dacă e sub- sau normoponderal
aveți noroc.
Dacă e supraponderal v-antrenați în prealabil

CONCOURS

cu niște gantere.)

Pe lateral îl împingem ușor.
(Mai întâi ne-apropiem tiptil,
să nu ne-audă, să nu ne simtă.
Că de văzut nu se pune problema.)
Și când am ajuns în dreapta lui,
cu blândețe,
începem să-l împingem către stânga.

Poate dura minute.
Poate dura ani –
lacul lui poate fi Marea Caspică!

Nu ne oprim.
Ne vedem de treabă.
Până l-am adus înapoi
pe fascinanta-mirobolanta
scenă,
în bucolicul decor.

Cum?
Păi, sigur că din culise-n decor!
Narcisul a scăpat în culisele mele
și-al tale –
nu asta era toată problema?!

Poem în oglindă

I

Slăbiciunea mea?
Există cu siguranță.
Dar nu are nicio legătură cu tine.
Ceea ce tocmai ai văzut,
după cum spui,
în toată splendoarea
nu este slăbiciunea mea.

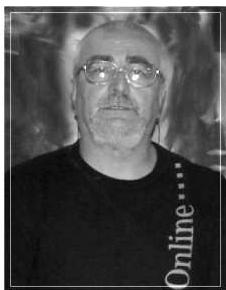
II

Slăbiciunea ta?
Există cu siguranță.
Dar n-are nicio legătură cu mine.
Ceea ce tocmai am văzut eu,
după cum spui, ușor sarcastic,
în toată splendoarea
nu este slăbiciunea ta.

șmotru

ileana a frecat energic geamurile cu buretele
și cu ștergătorul de geamuri
în ciuda modernității și prețului
soluțiilor leșioase ea s-a ostenit
a frecat geamul
încât te miri c-a mai rămas ceva din el
așa își face ileana treaba
a tot împins mopul în formă de t mare
cu forță pe linoleum
soluția pentru curățat linoleumul
era scumpă și mirosea bine-a lămâi
dar pe ileana n-o asigură cum asigură
tot restul lumii ileana-i cere
matematicianului două contraexemple
și-apoi mai dă o dată cu aspiratorul
pentru orice eventualitate a frecat tare
cu mâna-nmănușată-n cauciuc recipientul
de la wc cu cârpă roz pentru wc bineînțeles
acum se-odihnește pe-un scaun în sufragerie
a transpirat și-a aruncat puloverul e-n maiou
un miros de la bucătărie-i gădila nările
și-amintește că și-a pus de cafea
de singura ei plăcere cum zice
oftează prelung

nu i-a spus nimeni azi
că e fată vrednică
și bună s-o pui la rană

Florin Dochia

Născut la Câmpina, în 28 martie 1950; licențiat în jurnalistică (cu specializare secretariat de redacție). Membru al U.S.R. Redactor șef al publicației **Revista Nouă - Câmpina**.

ORA PE MARE

32.

deschide ochii, deschide buzele,
deschide cu palmele inima,
este clipa în care misterul se dezvăluie
și poți să afli sintaxa ploii
și fulgerul din piept să-l înțelegi pe deplin.

stai în umbra unei flăcări,
trupul tău fierbinte s-a închis
ca un templu pe dinăuntru, cu cheia cea mare,
roșu etern se imprimă în pielea ta
ca o puzderie de stele
pe peretele interior al unei clepsidre
în care nisipul curge invers.

știi că migdalul va înflori încă o dată,
am coborât pleoapele ca să pot vedea
cum îți împrăstie arome protectoare
în sistemul sanguin, în sistemul limfatic,
așa cum focul apără lanurile
de marile pericole ale mlaștinii,
așa cum știi că moartea te apără
de riscurile maternității târzii,
de reciclarea preasfîntelor deșeuri
rătăcite-n văzduh.

33.

cum ar fi să locuiești într-o cursă cu obstacole?

cred că acolo s-ar sparge dansurile
în elementele componente,
o mișcare care stă, care așteaptă
următoarea mișcare, ar fi oglinda
prin care pătrundem dincolo și
alergăm până la un obstacol viitor.

cred că ar trebui desenată și o fereastră,
când stai cu spatele la zid e bine
să privești pe o fereastră îndepărtată
peisajul cel mai îndepărtat,
cum se oglindește el într-o apă

foarte îndepărtată,

în care înoată pești foarte îndepărtați,
pescuiți de un pescar cu o undiță
foarte lungă... atât de lungă încât nici
azi nu s-a aflat dacă prada lui a ajuns
în iarba de pe malul foarte îndepărtat.

e un dans amețitor să locuiești
toată viața într-o cursă cu obstacole.

34.

din punctul de vedere al ploii,
te poți înfășura cu mantia întunecată
pe care uitarea ți-o trimite în dar de ziua ta.

din punctul de vedere al ploii,
te poți înfășura în frânghia ștreangului
pe care l-ai pregătit pentru cine știe ce ciută
care va trece pe strada ce duce la pădure
în căutarea ierbii albe a nesocotinței.

din punctul de vedere al ploii
te poți uda până la piele, până la os,
te poți spăla de trecut
cum se spală puntea unei corăbii
de urmele însângerate ale trecerii *albatriștilor*,
cu aripile adunate în fața ochilor,
înainte ca trompetistul să sune stingerea,

iar groparul să strige vesel: „pământ!”

din punctul de vedere al ploii,
te poți aprinde când vrei
de la focul sfânt.

35.

rătăcită în carnea mea
ca o sonată pentru pian în mi bemol major
de Joseph Haydn,
o închipuire a doamnei Boué coborând
lent peste pleoapele transparente -
sub ele pupilele albe dorm
somniașii puilor de delfin ascunși
pe fundul oceanului pentru totdeauna.

ochii tăi larg deschiși nu văd
ce văd ochii mei larg deschiși.

rătăcită în carnea mea ca un timp sonor
în care doamna Simone Boué
șterge copertile caietelor de praf,
spală geamurile prin care se vedea cândva
acoperișul lumii și ascultă acel delicat
concert pentru pian nr. 11 în re major.

ochii tăi verzi nu văd
ce văd ochii mei albi, curați,
neatinși de lumină,
înotând în calda noapte a orizontului.

37.

amintirile zilei de mâine le voi alcătui
din rămășițele zilei de ieri.

aerul se vaietă ca o bocitoare bine plătită
și mușcă din pulpele tale trandafirii.

este o imagine pe care o păstrez
pentru clipele sufocante din timpul călătoriei.

fac popas într-o cameră care doare,
o țesătură din fire de carne ce devine
purgatoriu iluminat de cuvinte-matrice,
mantra de invocare pentru Euridice.

la ieșire, fur câteva nume,
le las să se prindă în sârma ghimpată
cu care mi-am înnobilit sângele,
destram o felie de paradis,
salvez de la moarte câteva felinare,
inventez o lume care să mă încapă.

tu răsari luna: orizontul se crapă.

38.

suntem două țărături vorbitoare -
între noi, arhipelaguri și mări întinse
de sare lichidă, prinzi valul cu buzele și-n ele
se aprind focuri albe fără flacără,
fără tăciuni cu care să pornești o revoltă.

sunt prea multe măști și prea puține chipuri,
cu tălpile goale ne împreună drumurile
la răspântii și deschidem orizontul
pentru animalele mici
și pentru marile păsări răpitoare
pe care le va îndestula ficatul nostru
și inima noastră, și inima inimii noastre,
din veac în alt veac, însângărându-se.

suntem două întrebări nerostite
la care se grăbesc să răspundă
toți aleșii poporului
cățărați pe socluri de marmură
din care iubirea a fugit cu totul.

suntem absența elocventă a cuvântului
care se naște pe sine precum
șarpele uroboros.

43.

sunetul sparge câmpia în mii de fărâme,

se face abur și trece mai departe,
scoabește trunchiurile copacilor
în căutarea unor dulci viermișori oranj.

deja e pe malul lacului și broaștele explodează
de bucurie, șerpilor se înnoadă de trestii,
fâââââșșșșș – trece sunetul peste continente,
peste sentimente, peste visele tale erotice.

te recunosc după piunezele prinse de pleoape,
e ceva omenesc să te îndrăgostești
de rechizitele de birou, să strângi un șoricel
între pulpele umede, să-ți ungi buzele
cu tuș de șampilă, e ceva omenesc să visezi
că stai pe marginea acoperișului de tablă

al păstrăvăriei

și sunetul trenului în trecere prin pâlcul de fagi
te fură să te ducă deasupra munților
pădurea craiului.

și totuși, ce caută trupul tău
cu pielea atât de albă în albia râului,
laolaltă cu peștii morți
ce se revarsă din turbina microhidrocentralei?

44.

poezia începe
când nu mai înțelegi ce se întâmplă.
abia atunci atingi lumile simultane
și ele tremură în așteptarea orgasmului,
în așteptarea concomitenței,
când se sparg membranele universului
și plutește totul în oceanul de lichid amniotic.

ai trezit copilul din tine,
ai cedat în fața vidului și
te-ai umplut de cuvinte,
te-ai închis în tăcere ca-ntr-o mansardă sordidă.

acum vei deschide fereastra
spre cele încă ne-ncepute,
asta e soluția, să te așezi temeinic
în punctul zero și să-l populezi
cu mobilă de împrumut,
cu fantasmăle unor idoli abandonați
în favoarea nimicniciei,
în favoarea pieilor transparente
lăsate de șopârle la marginea drumului,
în favoarea lui unu și a lui unu și al lui unu
expulzat în fiecare dimineață din oglindă.

45.

te văd călcând pe-ndepărtate plaje,
lăsând nisip fierbinte-n urma vagă a tălpii tale,
fiori stârnind la fiecare pas
și-aromele de mosc lăsând în vânt
din pielea gambei și din pulpa roză.

aș fi putut să fiu tăcerea ascunsă-n trestii,
cu mii de ochi să îți adulmec raza
ce-ți trece dinspre soarele-n apus
prin locul strâmt al cheii ce deschide
secreta ușă a împlinirii vaste,
a tainicei cărări ce duce înspre noapte,
spre mica moarte tot mereu promisă.

aș fi putut să fiu tăcerea,
aș fi putut stârni un cer de apă-n care
cuvintele să-nec și să te-mbrac în umbră
ce șterg în întuneric pietrele din zid.

dar nu e zid. nici orizont nu e.
e numai visu-n care m-ai închis
ca într-un vechi mormânt pierdut
al nu știu cărui rege alungat pe mare.

Emil Niculescu

In memoriam

ROMULUS VULPESCU ÎN TREI VEDERI

Prima întâlnire cu scriitorul Romulus Vulpescu, e un fel de a spune, eram și eu printre spectatori, s-a întâmplat, în 1972, la încheierea celei de a patra ediții a taberei de sculptură de la Măgura, de lângă mănăstirea Ciolanu; era împreună cu **Gheorghe Istrate, Ion Bănuță, Violeta Zamfirescu, A.I. Zăinescu** și baladistul **Tudor Gheorghe**. A rostit o odă vinurilor românești, pe care am regăsit-o în **Alfabet de esthet**, închinat lui Gh. Tohăneanu (*Atâta poezie într-un pahar cu vin/ N-au dezle-gat-o grecii, nici vreun poet latin*), aducând omagii Odoabeștilor, Târnavelor, Cotnarului, Hușilor, Drăgășanilor unde, *elinii și romanii chiar de-i întristase, un timp, Lacryma Christi*,/ Nu-i îmbătase jalea de Murfatlar din Tristii,/ Sorbind setos lumina din lirica bărdacă,/ Să bea lung seva densă și-amărăciunea dacă - **Arte & meserie**, Editura „Cartea românească”, 1979, p. 63-64). Artiștii pietrei erau, în majoritate, în cunoștință de cauze și efecte. Nimic despre borvisuri sau sifon.

Există testimonii despre descinderea scriitorului în ambientul natural și cultivat al tabere: *Invitat fiind, mi-am invitat, la rândul-mi, prietenul, pe Tudor Gheorghe, poetul poezilor, care ingenunchiat în vastul teatru natural (străju-it de pietre sculpturale din asemenea piatră albă de Măgura și vegheat de mănăstirea Ciolanu unde s-a găsit Tetraevangelul lui Coresi), a cântat gloria patriei, pe acest picior de plai, care devenea astfel simbol al întregii țări*. Ignorând auspiciile sub care se desfășura acest „compendiu” al unui zis Festival de poezie Măgura 72, anume „Republica XXV”, generos și cosmopolit, număra printre semenii lui de prin alte părți, tot astfel, înzestrați putându-se număra pe degete (*Brassens, în Franța, un Cash, în Statele Unite*) - **Romulus Vulpescu, Pe acest picior de plai**, în: *Supliment „Viața Buzăului”*, septembrie 1972, p. 12.

Împreună cu Tudor Gheorghe a realizat (scenariu și regie) spectacolele **Se-așterne bruma peste vii**, 1970 și **Meditație la frunzele toamnei**, 1978. (Romulus Vulpescu, **Versuri**, Editura „Eminescu”, 1995, p.391.) Mai târziu, aceeași afectuoasă prețuire a împărtășit-o și fața de Tatiana Stepa.

Prezența „oficială” a scriitorului în urbea ce conserva amintirea „Albatrosului” de altădată (nu baudelairean, ci marghilomănesc - numele unui cal de curse, pe care președintele Jockey-Club-ului l-a prețuit) se mai înregistrează, în 18 aprilie 1974, când este musafir al unui „salon literar”, al cărui amfitrion era Alex. Oproescu, directorul Bibliotecii Județene „V. Voiculescu” (alături de Radu Cărneci, Florentin Popescu - oameni de-ai locului - și Ion Horea, cel căruia îi va realiza o frumoasă ediție a volumului de versuri **Măslinul lui Platon**, Editura „Dacia”, 1976). Atunci va înnobila un exemplar al volumului de debut („Poezii”, Editura pentru Literatură, 1965), cu înscrisul: *Cititorilor bibliotecii din Buzău - afecțiunea autorului și surpriza de a-și găsi aici, tăiată, prin urmare citită, o carte salvată de la uitare pentru că poetul a fost răstignit, Vinerea Paștelui 1974, Ro-*

mulus Vulpescu; și tot atunci, pe volumul de „exerciții de stil” numit Proză (Editura pentru Literatură, 1967), însemnarea: *Cititorilor bibliotecii publice din Buzău - omagiul unui „stilist” care mai exersează încă pentru ca, într-o zi, să scrie, în fine, o proză*. (Alex. Oproescu, **Salonul literar, o revistă vorbită**, Buzău, Biblioteca Județeană „V. Voiculescu”, 1993, p.40-41.)

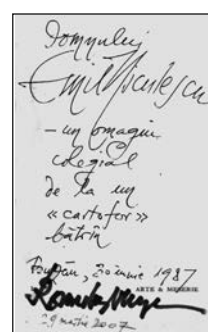
Artist al aparițiilor editoriale de nobilă ținută, Romulus Vulpescu își lucra fiecare ieșire în lume de la copertă, până la ilustrații și colofon (prodigios în informații tehnice de la caracterul de literă, până la identitățile personalului lucrător cu plumbul) cu o generozitate de „boier al minții”, pare a fi motivat, pentru prima dintre dedicații, de una din artele sale poetice, **Rațiunea suficientă**: *Trăiești cât durează cărțile tale: Uneori - foarte des - mai puțin./ Har, amintiri, întâmplări, pedestale/ Nici atâta măcar nu țin./ Strat de praf peste straturi de file./ Strat de flori peste oasele - strat./ Prizonier pe cuvânt calpei glorie civile, / În ce raft ți-e eșecul păstrat?// (...) Cărțile viețuie scurt: cât țin zilele tale./ Uneori - foarte-ades - nici atât./ Stai în racla hârtiei letale/ Mai deplin ca-n pământ zăvornat*.

O altă descindere, înregistrată de vigi-lul istoric al saloanelor literare, are loc la 27 martie 1976, când se rulează, în sala Consiliului, o șezătoare de tip agitatoric, unde vin: Ana Blandiana, Doina Sălăjan, Eugen Jebeleanu, Vlaicu Bârna, Traian Iancu, Dan Deșliu și R.V. Au rămas câteva autografe, nu și al Domniei Sale.

În 1987, bibliotecar la Casa Armatei (azi, Cercul Militar) Buzău, am avut ocazia de a vedea și asculta, în „sala cu oglinzi” a instituției, un pluton întărit de scriitori, care mergea, la aniversarea a 70 de ani, pe glorioasele câmpuri de luptă de la Mărăști, Mărășești și Oituz. Cu vastă acoperire de la D.R. Popescu, președinte în exercițiu al Uniunii Scriitorilor din România, până la optzeciști mai înfiripați cum: T.T. Coșovei, Nicoleta Iliescu ș.a. Vasile Băran, secretarul de partid al „României literare”, om serios, care urma să scrie un editorial raportativ, a șutit o carte „la temă” din expoziția organizată de noi. Căpitanul Alexandru Lahovari, șeful de atunci al instituției, sesizat, (delatorul eram eu însumi), a refuzat să dea curs propunerii de „recuperare”.

Pentru minimul confort psihic, i-am cerut poetului (și marelui traducător) Romulus Vulpescu, la spartul drăgăcii, un autograf pe volumul **Arte & meserie. Versuri vechi & noi** (Editura „Cartea românească”, 1979). Rezemat de grilajul gardului, a prestat, după ce mi-am declinat funcția, un înscris, spre ținere de minte; din ce vedeam, a așternut, caligrafic, senioral, niște cuvinte care, la formatul tomului, chiar acopereau pagina de gardă. Nu mi-am permis îndelicatețea de a sloveni atunci trofeul, am zis că îl pot „fila”, singur, acasă. Rău am făcut! Autograful cuprindea datele mele de identificare, chiar și data (30 iunie 1987) dar era eliptic de semnătură. M-am consolatat, nu de lipsă de bunăvoință fusese vorba.

Era, poate, nepotrivit să-i povestesc o tărașenie tomitană, de prin 1982, când cunoscusem un tip excentric (se autoevalua „multă lu-

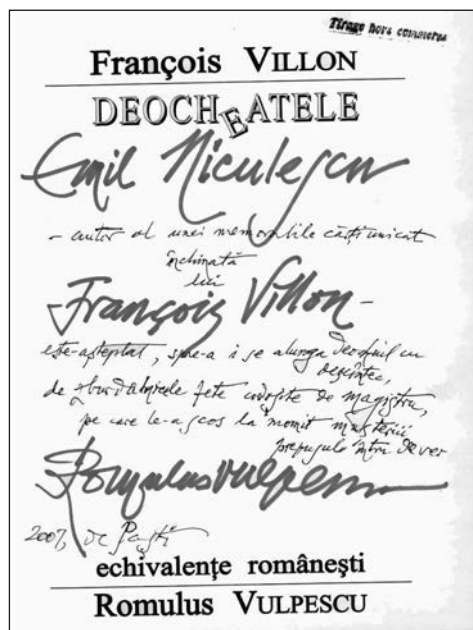

me mă cunoaște, prea puțină mă salută” - aceasta și „după ce își povestise „romanul” vieții unui scrib - a ieșit o proză polițistă în colecția „Scorpion” - de la care nu numai că nu a văzut nici un chior dar a ieșit și personaj negativ). Se recomanda Dracopol, venit în țară cu mavrocordații, dar mult mai român decât popeștii, ioneștii și alți aciu-desfarinești.

Prin '48, parcă, „s-a infiltrat” în securitate, deși, se pare, acest lucru nu i-l ceruse nici o agentură străină; a avansat cu destulă viteză, până la un moment dat, când s-a dus la un conciliu în bransă, „cu doi litri de Cotnar în nas”, și a întrebat, era vremea Regiunii Autonome Maghiare și a procentajelor etniilor conlocuitoare în funcții de conducere: „de când sunt bozgorii frații noștri maghiari?”, semn că nu s-a considerat niciodată minoritar. Răspunsul a fost că l-au umflat și l-au internat într-un soi de socolă, de unde, dacă n-ar fi fentat tratamentul, urma să iasă legumă. L-am întrebat dacă a „avut în lucru” și scriitori, artiști; dintre aceștia, și-a amintit de Romulus Vulpescu, care era cam antisovietic, dar avea o voce foarte frumoasă, cu care, uneori cânta la masă. „- Dar cum vă simțeați, la aceste agape cam forțate, când știați că vă detestă?” „- Făceam abstracție!”, a fost răspunsul. Cum tot eram la Constanța, mi-am adus aminte că Romulus Vulpescu, în afară de „Bocetul lui Ovidiu către Corinna”, scrisese un „Dialog despre septembrie” (*Septembrie galben. Seri lungi, viorii./ Fug zilele verii spre soare. Trec stol./ Scurt pocnet de armă. Cad fulgi timpurii./ Cocorii scad sus. Toamna vine domol./ Septembrie cald e-n septembrie gri./ Septembrie galben, putem hoinări?*), care devenise cântec în chiar filmul „Septembrie” (cu Anda Onesa și Geo Costiniu), turnat pe litoral și unde chiar poetul făcuse figurație. Dracopol a negat vehement că l-ar fi putut cunoaște în o astfel de împrejurare, rămânea la varianta lui. N-am insistat. Mai ales că, fiind sâmbăta dinaintea Paștelui, gazda cu totul neașteptată, stătea undeva „pe inel”, a poruncit „nemțoaicei” (soția de a doua, care îl ținea „ca pe un ou”) să aducă drobul, el însuși scoțând un „Metaxa” și țigări „Papastratos”. Când i-am spus că sunt din Buzău, a zis că-și mai aduce aminte de „unul mic și al dracului”, pe care-l avusese în anchetă. „Ion Caraion!”, am plusat eu. „Nu, altfel.” „Stelian Diaconescu”, am corectat, după numele de acasă al scriitorului. „Parcă, parcă te-apropii”, am primit un soi de încurajare. După miezul nopții, cu „Metaxa” în nas, cum îi spusese că trebuie să plec la 3, o oră destul de matinală, m-a avertizat că magnetofonul, la care ascultasem și sirtaki, e de import și costă o mulțime de parale. Sugestia mi s-a părut atât de flagrantă, încât am renunțat la episcopie și, în noaptea de Înviere, am mers *per pedes apostolorum* de la Inel, până la farul nou, deasupra porții cinci a portului, unde aveam cvartirul.

După (dumas-ienii) douăzeci de ani, de la călătoria de „documentare” și omagiu adus eroilor căzuți la Porțile Moldovei, am mers, cu poetul Alexandru Mihalcea (fost ofițer), pe a-

(Continuare în pag. 18)

tunci reporter T.V., care angajase un interviu în mai multe „înfățișări”/episoade cu Romulus Vulpescu, acasă la acesta - o bibliotecă sub acoperire de locuință. Îi transmisese, prin același amic, fost grănicer în Dobrogea, căt purtase porthart, un volum (François Villon, **Ballades des dames du tenos jadis/ Balada doamnelor de altădată**, antologie și postfață de E.N., prefață de Radu Voinescu, Buzău. Editura „Vega”, 2007, 188 p.). Era, încă, mahnit că, din cauza unei șubrezeniei, nu putuse participa la congresul francofoniei, desfășurat, anțărț, chiar la București. Mi-a dăruit ediția de poeme argotice villonienne (**Deochiatele lui François Villon, poeme coțcărești de-a v-ați ascunse-lea, dintr-un Paris al Evului de Mijloc: la obște deslușite cu dichis, cu schepsis date-n stampă de Romulus Vulpescu**; Editura „Semne”, 2005, 248 p.), cu o dedicație fabuloasă, dinainte pritocită, datată 2007 de Paști, și și-a așternut semnătura „reparatorie”, cu un marker, și pe **Arte & meserie**, inclusiv cu menționarea zilei de atunci (27 martie 2007).

Mai apoi, la convocare inițiată de Biblioteca Militară Națională, cazat în Drunul Taberei, l-am întâlnit, la o terasă, a cărei mascotă era un maidanez, numit Piratul - cap alb, unul din ochi acoperit cu clasică acoperitoare neagră -, pe Geo Costiniu (cu aceeași geacă de piele, parcă, din filmul „Septembrie”, puțin mai adus de spate); l-am spus că l-am văzut și la Teatrul (de proiecte) „G. Ciprian”, din Buzău, pe vremea când director era Paul Ioachim. Dintr-una-n alta, l-am întrebat ce mai știe de Romulus Vulpescu; după o scurtă deslușire, cum și de ce îmi închipuiam că-l cunoaște, și-a declinat competențele, nu fără a-mi da o pistă mai bună: să întreb la Uniunea Scriitorilor. Decât nimic, era ceva, aveam un azimut.

Anul trecut, în septembrie, când scriitorul a trecut întru cei drepți, eram la aceeași Bibliotecă Militară Națională; trista veste a adus-o Mihai Popescu, printr-un chestionar, în linia: recunoașteți aurorul?: *În fiecare zi ne batem joc/ De păsări, de iubire și de mare,/ Și nu băgăm de seamă că, în loc,/ Rămâne un deșert de disperare.*

Meritul lui Romulus Vulpescu rămâne și de a fi răsădit în limba română operele unor mari scriitori ai literaturii universale, dintre care amintim, fără a epuiza întreaga bibliografie: Torquato Tasso, François Villon, François Rabelais, Shakespeare, Dante Alighieri, Charles d'Orleans. *Traducerea* - observa Gheorghe Griguru - *e un lucru gingaș și greu. Cere subtilitate dar și răbdare, iscusință cu duiumul și teribila însușire a lepădării de sine spre a putea să te subsumezi unei alte ființe: unei alte „personalități”, adică unui alt soi de a vedea lumea*

și de a mânuși cuvintele (**Poeți francezi în limba română**, în: „Steaua”, nr. 6, 1988, p. 33).

Cu totul întâmplător, dar câte surprize nu poate avea un bibliotecar, în această primăvară, am răzfoit Arnold Zweig, **Cazul sergentului Grișă** (Editura pentru Literatură Universală, 1953, P. 306-307), tălmăcit, după o ediție berlineză din 1958, de Radu Olteanu.

A.Z. (1887-1968), prozator și eseist german (R.D.G.), emigrant în Israel (1933-1958), a făcut proză de observație psihologică, romane de investigație socială pe teme antimilitariste și antișovine - **Der Streit un den Sergenten Grișă**- 1927, **Școala Verdunului** -1935, etc. (**Scriitori străini. Mic dicționar**, Editura Științifică și Enciclopedică, 1981, p. 645.) În numitul volum este, tradus de Romulus Vulpescu, cum se specifică într-o notă din subsol paginii, un „Cântec de asalt” al infanteriei germane. Marșul, neoficial, desigur, e cam în contratimp cu wlihemianul, prusacul „pas de găscă” al paradelor militare, ce bumbăciseră macadamul multor orașe europene; probabil că bătălia de pe Marna a fost una dintre surprizele de anvergură ale nemților, care nu înțelegeau cum un popor atât de jemanfichist, pacific și, în parte, tarasconard ca francezii se poate mobiliza pentru o asemenea ispravă de arme. Nici urmă de *furor teutonicus* de detectat.

La noi, care eram încă în neutralitate, dar care aveam, încă din 1883, un tratat de sprijin armat cu Puterile Centrale, lucrurile luau, uneori, o turnură caraghioasă - Zoe Cămărășescu (1895-1983), doamnă de onoare a reginei Elisabeta, rememorează șocul suveranei: *romantică și pasionată, nu-și putea ascunde indignarea că România să nu se țină de cuvânt și să vină în ajutorul „de ces pauvres Allemands.”* (Zoe Cămărășescu, **Amintiri**, Casa de Editură „Ponte”, 2011, p. 348.) Eram, în pofida obligațiunilor politice, mai presus de orice, francofoni. Mai mult, aceeași deponentă narează că acesta, și poetă - Carmen Sylva -, admiratoare a ethosului nostru, ar fi marșat, la Peleş, tot pe atunci: *cu ochii pierduți într-o viziune poetică, a spus tare: „Toutes les nations devraient faire une grand hora et monter vers le ciel”. Într-o tăcere de mormânt au căzut, răspicat, cuvintele regelui: „Ach! Unsinn, Elisabeth.”* (Ah, ce absurditate, Elisabeth). Dar, după Toma d'Aquino, „cred, fiindcă este absurd!”, suverana avea rezonul și diapazonul său, diferite de supuși. Ceaușescu, după tezele de la Mangalia, mutilase niște versuri clasice, cu un altoi înaripat: *Să urce națiunea/ Spre comunism în zbor.*

Rezerviștii zweigieni nu sunt departe de defetistul și demobilizantul personaj Svejck, al lui Hašek, au o lehamite dobândită și incurabilă.

În aprilie curent, Romulus Vulpescu ar fi împlinit optzeci de ani; nu a fost să fie. În acest septembrie, comemorăm un an de când scriitorul nu mai este, a rămas același „carto-for” nememăsluitor, om de lume luminând din cărți.

A rămas, nerezolvată, în portofoliul propunerilor uitate, o ediție Villon, proiectată de Romulus Vulpescu, care cuprinde trei tomuri, format A4, 1400 de pagini, cu întreaga operă a Magistrului. De la Hasdeu încoace, **Magnum etimologicum**, rămas la cuvântul *bărbat*, avem șansa de a rata nu numai ce ar fi fost să fie, dar și ceea ce există dar pentru care nu mai există interes, adică bani. Obolul scriitorului zornăie, încă. Se aude?

**Eschaci ces ne soies point durs
Que le grant can ne so face effoie**

R.V. - Măgura 1972

Arnold Zweig

Cântec de asalt

Căpitanul nostru are o javră grasă.
Drepti, pentru atac!
Nouă, de la morcov, ne rămâne-o bucă
Sic și sănătoasă.
Pârț la morcovi, cac.
Clefaie potaia, din cotlet îmbucă
Parc-ar fi un pașă.
Râde rezervistul, ar hali cotlete...
...Din păduchi se-ngrășă.

Refren:

La atac, băiete, la atac băiete!
Chics moletiera,
Sus la baionete! Asta-i daravera:
La asalt, băiete! Salt la parapete!
Iufi fafalera!

În permisi pleacă numai țărănoiul,
Iac-așa, ceac - pac,
Noi și-un an ne facem în tranșei sălașul,
Că ni-i drag războiul.
Fârt și țaca-țac.
În culcușul nostru ține cald talașul,
Stăm ca pruncii-n fașă:
Rezerviștii-ngheață, dar la aplicații
Iese și-n cămașă.

La asalt, soldați! Salt și împușcați!
Zdrang și vax gamela!
Sus la decorații, iute hahaleră;
La asalt soldați! Salt și împușcați-i
Iufi fafalera!

Drepti la datorie rezerviștii crapă,
Prin tranșee zac.
Ordinul de zi, mâine, cu fanfară
Pentru cei din groapă,
Scârț, la ordin crac.

Doar îmbogățitul de război din țară
Ca un porc se-ngrășă;
Rezerviștii-s hoituri, țeste și ciolane:
Moartea le-a fost nașă.
La atac, răcane! Fleoșc și bâț capela!
Sus, batalioane! Poc mitraliera!
La asalt, cătane! Salt, batalioane!
Iufi fafalera!

Traducere de **Romulus Vulpescu**

**Militaru Corina
(Constanța)**

*Absolventă a Institutului Politehnic București secția Mașini Electrice.
Freelancer*

Fredonând ușor o melodie, mă mișc cu precizie pregătindu-mă să încep o nouă zi de muncă. Un duș, un sandvici, machiajul discret, îmbrac hainele pregătite de seara trecută și sunt gata. O privire în oglindă, zâmbesc, sunt mulțumită. Mă simt fericită. Și nu este doar primăvara de vină. De un timp, primul meu gând la trezire, dedicat de obicei serviciului, zboară la el. La întâlnirea cu muzica lui.

Mă uit la ceas, am timp să-mi beau cafeaua pe îndelete. În bucătărie, așezată pe scaunul meu preferat, sorb cu înghițituri mici și rare licoarea amăruie, ascultând trilurile păsărilor care, prinse parcă de frenezie, cântă victoria definitivă a primăverii asupra iernii. Arunc iar o privire la ceas și mă duc repede la fereastră. Este ora. Privesc spre gura de metrou și-l văd ca de obicei îmbrăcat în pardesiul lung, negru, cu mersul ușor nesigur, ghidat de aceeași doamnă în vârstă spre locul unde stă în fiecare dimineață - în stânga scărilor de coborâre în subteran. Sufletul îmi tresare de bucurie văzându-l. Va fi acolo și astăzi. Îmi beau restul de cafea la fereastră urmărindu-i ritualul, bine cunoscut de acum. De când l-am întâlnit prima oară îi pândesc apariția matinală. Știu direcția de unde vine, felul cum este îmbrăcat, locul unde se oprește, invariabil același, intuiesc delicatețea gesturilor când își așează vioara sub bărbie, ținuta dreaptă, ușor bătoasă, îi ghicesc lumina dincolo de ochelarii fumurii și zâmbetul cald oferit însoțitoarei lui când aceasta pleacă, lăsându-l acolo cu muzica și cu șuvoaiele de suflute ce curg în valuri către destinația lor zilnică.

Eram și eu o picătură anonimă din fluxul de oameni grăbiți să prindă metrourul, acum o săptămână. Zorită, ieșisem din bloc privind în jos, parcurgeam drumul preocupată să-mi ordonez ziua de lucru ce abia începea. Dat fiind că programul meu, în compania multinațională unde muncesc, se întinde până la terminarea sarcinilor primite, grija mea în drum spre serviciu era planificarea fiecărei activități în speranța că voi reuși să câștig și puțin timp liber. Astfel și în acea dimineață mergeam, gândeam, organizam, ignorând tot ce era în jurul meu, când, deodată, timpul a stat în loc. Sunete suave mi-au asediat inima ferecată, trezind-o din amorțeală. Uimită am căutat magicianul și atunci l-am văzut. Înalt, maiestuos, transfigurat de pasiune, fără vârstă, atingea cu gingășie corzile viorii răspândind sunetele calde și strălucitoare în jurul lui. M-am oprit vrăjită. Parcă deschideam ochii după o noapte lungă, neștiută. Simțeam pe obraji căldura timidă a soarelui fugărindu-se cu vântul încă rece, observam copacii înmuguriți gata să explodeze în culorile primăverii, pământul acoperit de covorul verde crud. Uitasem de serviciu și curioasă cercetam reacția oamenilor din jur. Zâmbete zeflemitoare, priviri mirate, altele întunecate, sau pur și simplu indiferență. Nimeni nu avea timp să asculte. M-am trezit și eu după câteva secunde. „Ce stai femeie în drum!” m-a admonestat cineva, amintindu-mi că trebuia să ajung la birou. Atunci am pășit spre violonist gândind să-i

mulțumesc, oferindu-i bani. Căutam din priviri o pălărie, un bol, ceva așternut la picioarele lui, unde să-i pun darul meu. Nu exista nimic, iar când am ajuns la un pas de el, arcușul a început să salte tumultuos pe corzi, muzica și-a pierdut dulceața transformându-se într-un strigăt deznădăjduit ce parcă încerca să mă avertizeze că, sunt pe cale să tulbur o apă limpede. N-am avut curaj să duc gestul până la capăt, am băgat banii înapoi în buzunar și am plecat.

De a doua zi am început să-i pândesc apariția. Mi-am rezervat zece minute, zilnic, pentru întâlnirea cu mirificul univers deschis de muzica lui. Nu a trecut mult și am observat că mă simte. De fiecare dată când apăream, se întorcea spre locul unde stăteam și zâmbind, îmi cânta doar mie. L-am verificat schimbându-mi de câteva ori locul. Negreșit mă descoperea.

Beau și ultima gură de cafea privind mulțimea de oameni ce se scurge pe lângă el grăbită, profund nepăsătoare. Mă tot întreb cum reușește să mă recunoască. „Parfumul! Asta este!” îmi spun și-mi vine ideea să-l schimb, ceea ce am și făcut. Îmi consult ceasul. Am timp să-mi iau cadoul, cele zece minute de bucurie. Ies din casă și respirând fiecare detaliu din spectacolul primăverii, merg alene spre gura de metrou. Aud de departe muzica diafană și abia mă abțin să nu alerg până acolo. Totuși nu mă grăbesc deoarece vreau să savurez aceste momente, să mă îmbăt cu aerul parfumat, să-mi scald privirea în culoare, să mă las încălzită de soarele mai îndrăzneț azi, să privesc oamenii chiar dacă majoritatea sunt crispați și întunecați. Ajung și-mi aleg un loc undeva în spatele lui. Ascult. Spe uimirea mea mă descoperă chiar dacă mi-am schimbat parfumul. După câteva secunde se răsucesce spre locul unde stau, înțepând cu arcușul, din greșeală, un domn care tocmai trecea prin spatele lui.

– Hei! Îmi scoți ochii, nenorocitul! urlă acesta, împingându-l scârbit pe bărbatul cu vioara: Dacă ești orb, stai dracului acasă! Cerșetori, peste tot numai cerșetori!... se plânge el unui interlocutor imaginar, dispărând apoi în mulțimea ce cobora scările spre metrou.

Nici nu știu cum, din doi pași, ajung să prind vioara ce-i scăpase orbului când fusese îmbrâncit.

– Cerșetor? Eu?! Când gura strigă, șoapta inimii se stinge. Voi sunteți cerșetori! spuse calm violonistul, păstrând aceeași expresie senină pe chip.

Îi întind vioara și dau să plec.

– Tu ești...

– Da, eu! mă trezesc răspunzând.

– Aș vrea să te văd. Pot? întrebă apropiindu-și șovăielnic degetele de obrazul meu.

Înțeleg ce vrea, dar îi apuc mâna cu intenția să i-o îndepărtiez, însă imediat renunț și ascultând de un impuls nedefinit îi așez palma pe fruntea mea, lăsându-l să-mi urmărească fiecare linie a chipului. Curioasă, îl cercetez la rândul meu. Cu un surâs enigmatic, fața plăcută, în ciuda ridurilor adânci, radia lumină, deși dincolo de lentilele fumurii domnea întunericul. Mă întreb ce imagine îmi compune din bezna. Aș fi vrut să mă văd prin ochii lui orbi.

Pe neașteptate își retrage mâna și cu o grație deosebită apucă arcușul, pregătit să atingă corzile viorii peste care își aplecase obrazul cu tandrețe.

– Stai! Te rog! îl rețin eu.

Rămâne cu arcușul în aer, așteptând în tăcere. Câteva clipe de liniște. Nu mai știu nici eu de ce l-am oprit.

– „Voi sunteți cerșetori!” Ce ai vrut să spui? întreb în sfârșit.

CONCURS

Mă surprinde chicotind copilărește, apoi atingându-mi scurt fruntea cu arcușul spune: – Știi! Altfel n-ai fi aici, acum.

Stop joc

Pe balcon, înconjurată de florile mele dragi, îmi beau ceaiul respirând prin toți porii aerul de primăvară. Topită în scaunul confortabil, mă mulțumesc doar să ascult mulțimea de sunete din jur ce-mi bate, fie cu blândețe, fie cu agresivitate, în timpanul încordat la maxim ca să le poată cuprinde pe toate. Încerc să le identific. Mici accidente, ciocniri de o clipă cu viața în toate formele ei: un țipăt, un motor ambalat peste măsură, un răs de copil, o manea asurzitoare scăpată pe fereastră unui „4x4”, un câine lătrând furibund, trilul unei păsări, foșnetul frunzelor, ticăitul ceasului măsurând necruțător trecerea. Secunde nu așteaptă. Știam asta și înainte, dar de un timp simt altfel acest adevăr. Mai exact de când am aflat că ele sunt numărate. Pentru mine. Vestea mi-a dat-o doctorul Stoian. Aș putea să-l numesc prieten având în vedere numărul întâlnirilor și discuțiilor purtate cu el. L-am îndrăgit de la prima vedere. Cald și onest, mi-a comunicat diagnosticul fără ocolișuri inutile. I-am admirat echilibrul. Între indiferență și falsă implicare, urma firul uneori greu de atins, al normalității. Am avut un șoc atunci auzind că tot ce-mi rămăsese de trăit era un an, dar mi-am revenit repede, inițial mai mult ca să păstrez aparența demnității, pe urmă realizând că nu am altceva de făcut decât să mă bucur de orice clipă. După fiecare control, la început, îl întrebam cât mai am, sperând într-o minune. Zece luni, opt luni, apoi am renunțat să-l mai descos. Îmi era suficient să-i citesc umbrele de pe chip. Până la ultimul control, acum o lună, când ceva s-a schimbat. Inexplicabil pentru mintea lui plină până la refuz cu tot ce știința a descoperit în domeniu, a trebuit să accepte că boala a stagnat. N-a știut cum să-mi și să-și explice faptul. O scripă de speranță a licărit în ochii lui, dar s-a grăbit s-o ascundă parcă speriat, și a insistat să nu mă entuziasmez dezvoltându-mi perspectiva lui, științifică, nu prea optimistă. Însă eu am căpătat curaj să cred că trupul meu hrănit cu viață și-a redobândit capacitatea de autovindecare.

Inițial, atunci când am primit vestea rea, am fost înspăimântată, tristă, revoltată pe absurditatea hazardului, dar nu mai sunt. N-am mai trăit atât de intens niciodată. Poate că este un privilegiu să știi. Mai ai timp să cerni ce este important și ce nu. Să te scuturi de iluzii. Falsele probleme ne fură clipa. Ideea de mărire ne face să alergăm prin viață. Pierdem esența, uitând că „La sfârșitul jocului de șah și regele și pionul intră în aceeași cutie!”, așa cum spune un proverb italian.

De fapt, nu am aflat de la domnul doctor ceva ce nu știam. Cochetez de mult cu ideea marii treceri. Cu misterioasa comandă „Stop joc!”. Nu mă surprinde, am folosit-o de multe ori ca să-mi amintesc că trebuie să trăiesc la timpul și locul potrivit. Și am făcut-o. N-am regrete. Însă niciodată ca în ultimul timp. Câteodată spectrul cortinei lăsate peste scenă mă înfricoșează, necunoscutul îmi dă fiori, dar nu pentru multă vreme. Îmi amintesc că, încă sunt actor și vreau să fiu unul bun. Să-mi joc rolul cu pasiune până la capăt. Atunci culeg din palmele vieții toate cadourile, mari, mici, nu contează,

(Continuare în pag. 20)

CONCURS

(Urmare din pag. 19)

STOP JOC

fără să mă mai întreb ce va fi mâine. În special pe cele mărunte, mai multe și mai ușor de scăpat printre degete. Am învățat să râd în fața inevitabilului.

– Te admir, să știi! mi-a spus doctorul după ultimul control.

– De ce? am întrebat zâmbind.

– Senină tot timpul! Cum poți? Off, n-ar trebui să vorbesc așa. Tocmai eu!

– Sunteți prea exigent cu dumneavoastră. Ați făcut și faceți tot ce este posibil pentru mine. Vă mulțumesc pentru asta. O să fie bine, veți vedea!

– Bravo, doctore! Te încurajează pacientul pe tine! s-a dojenit domnul Stoian. Iar tu, m-a împuns el cu arătătorul, cum reușești? Inversezi rolurile! Așa ai făcut și când ți-am pus diagnosticul. Îți amintești?

– Nu mai știu. Probabil!â

– Ți-am dat vestea. Ai pălit groaznic. Te-ai înmuiat de tot și, când eram pe punctul să chem asistenta ca să-ți dea un calmant, te-ai îndreptat și cu privirea aia, n-o s-o uit niciodată, mi-ai spus: „O sa fie bine!”. Ce-ai citit pe chipul meu de ți s-a părut că am nevoie de încurajare?

– Frică! am răspuns, privindu-l în ochi, apoi am continuat râzând: Mi s-a făcut milă de dumneavoastră!

– Adevărul este că m-ai impresionat de la prima întâlnire.

– Domnule doctor, mi se pare mie sau v-ați îndrăgostit de mine? Sunt măritată, să știți! am glumit.

– Și totuși accepti să te întâlnești cu mine o dată pe lună! a intrat el în joc, apoi a continuat redevenind serios: Îți admir puterea!

– Nu este putere. Este disperare. Nu disperarea morții, ci aceea de a trăi, dar tot disperare.

– Încerc să-mi imaginez... nu știu... am văzut atâtea! Majoritatea se prăbușesc.

– Pun moartea în fața vieții. Mor înainte de a veni ceasul. Eu prefer să trăiesc ca și cum... poate astfel reușesc să păcălesc soarta! Nu așa facem toți în mod normal? Adică atunci când nu știm că vine... Dumneavoastră renunțați să trăiți pentru că mâine s-ar putea să vi se întâmple? Nu!

– Adevărul este că nici n-am timp să mă gândesc la asta. Copiii sunt încă mici, fac eforturi să le ofer un viitor, casa în construcție cere și ea, soția vrea mașină, cică s-a săturat să depindă de mine... Iar am schimbat rolurile! a constatat el cu ciudă. Mă vait când tu...

– Când eu vă tot repet că o să fie bine!

Îmi termin ceaiul și fără grabă mă pregătesc de plecare. La întâlnirea lunară cu prietenul meu. De mult nu mai este pentru mine doar un simplu doctor. Încerc să-mi imaginez cum o să reacționeze când o să-i spun că am renunțat la tratament, de o lună, și că mă simt foarte bine. Din ce în ce mai bine. Ca și cum viața ar regenera viață. Știu că n-o să fie de acord. El se închină doar în fața științei, eu am învățat să cred în miracole. Socotesc că și un condamnat la moarte poate primi grațierea în ultima secundă, când are încredere în această posibilitate.

Ies pe ușă, cu gândul la duelul de idei ce se contura la orizont. Doctorul se va opune din răspuțuri nebuniei mele, aducându-mi argumente multe desprinse din cărțile lui groase. Nu

mă voi lăsa ușor. Am de partea mea evidența. Va fi de ajuns să mă privească, iar dacă analizele vor ieși cum cred eu, va rămâne fără replică. Mă amuz în sinea mea desenând uimirea pe chipul lui imaginar.

Plutesc pe străzi, caut din priviri copacii pudrați cu mici petale roz, albe sau cu muguri ghemuiți ce abia așteaptă să se reverse verde sub soarele din ce în ce mai cald. Simt pe obraji năduful iernii, o ultimă suflare rece aruncată peste noi înainte de a se recunoaște învinsă. Primăvara nu uită niciodată să vină. Renasc, parcă, odată cu natura. Viața întotdeauna învinge dacă ai încredere în primăvară.

Ajung la spital, urc la etajul trei unde are cabinetul prietenul meu. Mă întâmpină doamna Ioana, asistenta lui, mai puțin amabilă decât de obicei. Cu fața întunecată, evitându-mi privirea, încearcă să-și ascundă agitația mâinilor în buzunarele halatului. Zâmbesc gândului că poate are o zi proastă. Aș vrea s-o întreb ce a supărat-o așa de rău, dar n-am curaj.

– Dacă nu este, vin altădată! o liniștesc, văzând că ezită să mă poștească în cabinet. Pot să înțeleg! Aș fi sunat înainte, dar de obicei mă anunța domnul doctor când apărea o schimbare în program. Nu-i nimic, reprogramăm!

– Da! Te reprogream la...

Cuvintele doamnei Ioana rămân suspendate undeva în aer, trupul ei trădează o mare neliniște, mă privește în sfârșit și-mi spune precipitat,

– Am vrut să-ți trimit un mesaj, dar s-a întâmplat totul așa de repede... Domnul doctor a murit azi noapte...

Otilia Ardeleanu

Epocalipsa

O cerșetoare?! Ce să caute la ușa mea? Nu cred că am văzut-o vreodată prin oraș.

A ciocănit insistent.

Lumina de pe scară și vizorul al cărui tabiet era să deformeze tot ce zărea dinaintea lui mă făceau să mă chiorăsc de ceva vreme și să întârzii decizia de a deschide.

Dimineața asta avea un aer distant. Nu putusem să închid un ochi toată noaptea. Se făceau niște păsări negre flămânde năpustindu-se prin uși, prin ferestre, zdrobindu-se de pereți... unele smulgeau carnea din liniștea mea și mă durea, dădeam cu mâinile să mă apăr, dar ele erau prea multe, mă înconjuraseră și mă amenințau bătând aripile. Se stărnise furtuna. Nu știu, poate că din atâtea falfăire... Aproape când să mă las păgubașă, subconștientul meu aflat la serviciu m-a avertizat că se aud pași. M-am trezit și am ascultat, pierdută între perne și cearșafuri. Inima întrecuse cu mult ticăitul ceasului de perete. Nu-mi amintesc momentul când m-am ridicat, nici când mi-am pus ținuta de zi pe mine. Teleghidată, mi-am dat de două ori pe peria în păr, de două ori cu apă pe față.

Nu prea aveam chef să fiu deranjată. Până la urmă, i-am deschis. Am zis hai să văd cine este și ce vrea.

A intrat direct în temă. În timp ce îmbrăcam o bluză de training, (venea un frig al naibii de afară, deși nu era urmă de om prin preajmă, în afară de ea, evident), am invitat-o în hol. Cu un zâmbet forțat a pătruns în intimitatea apartamentului. Și-a rotit privirea mecanic. Mă așteptam să spună ceva dar, intuind că-i voi oferi un loc în spațiul strâmt și semiumbrat, m-a așteptat pe mine să încep discuția.

I-am făcut un semn doar. S-a așezat pe unul dintre fotoliile imitație de mahon cu tapițerie de velur. Pe celălalt sforăia un motan, făcut colac în eul detestabil. Eu am rămas în picioare. Într-un fel, nedumerită.

Aveți lipsuri? Depinde la ce vă referiți. Adică, dacă aveți părinți, bărbat, copii? Nu văd legătura! Mai vedeți pe cineva în afară de noi?! Corect! Să trecem aici: - nu, - nu, - nu. Alte lipsuri?! Ridic din umeri. Adică aveți serviciu, locuință, mașină?! Ce se vede. Vreo proprietate privată, terenuri?! Mi-am amintit casa de la țară. Multă vreme, pe zidul care dădea spre drum, a fost scris mare de tot: de vânzare! Într-un sfârșit de anotimp, cineva mi-a cumpărat, pe bani puțini (de parcă asta ar avea vreo importanță), copilăria. Cu locurile mele de joacă, de visare, de inocență. Și chipurile cele mai dragi mie. De atunci, totul a devenit o imagine din ce în ce mai ștersă. N-am putut să răspund. Am dat din cap. Negativ.

Ea și-a aruncat pletele pe spate, și-a aranjat reverul de la sacou, a notat ceva pe hârtie... Despre altele, ce-mi puteți spune?! Vreau să zic, despre liniște, despre iubire, fericire?! Arătam a om fără de niciunele?!... Aș fi vrut să-i spun că este prea multă liniște în viața mea. Că iubirea este în carantină și fericirea mă vizitează uneori, în rezervă. Dar era o străină, nu o puteam face părtaşă la atâtea lipsuri. Tăcere. Începuse să ningă. Așa cum ar fi scuturat vecina de deasupra fața de masă plină de firimituri de la cina cu familia ei numeroasă. Apoi și vecina de deasupra acesteia și cea de deasupra ei...

Miroasea oarecum salin.

Cu moartea în ce relații sunteți?! M-a zguduit întrebarea aceasta. Nu mă așteptam la atâtea directețe. Stupefiată, m-am îndreptat spre fereastră; urmăream o rață sălbatică chiar în mijlocul ghiolului. Nu voiam să fiu privită în ochi. Avusesem prea multe întâlniri cu ea. Unele planificate, dar cele mai multe, pur și simplu... Și am replicat. Suntem în termeni. Ea mă așteaptă pe mine. Eu pe ea. Este foarte sociabilă. Știe să se bage pe sub pielea omului. Să nu credeți că joacă teatru. Este foarte sinceră. Și operativă. Ultima dată i s-a întâmplat doctorului de gardă. Nu vreau să povestesc. Dar asta e simplă curiozitate, nu-i așa?! A fost un minim sondaj de opinie. Sper că sunteți de acord să vă înscriem în baza noastră de date. O adresă de mail, ceva, ori numărul de telefon?! Se poate?!

Atâtea mi-a fost. S-a ridicat. A privit din nou mecanic, în jur. Pe mine aproape că m-a scanat. Simțeam furnicături în tot corpul.

Teleghidată, mi-am așezat ochiul în dreptul vizorului, ca în dosul unui aparat de filmat, și am condus-o cu privirea până a pierit. Cu identitatea mea, pe o foaie de hârtie.

Brusc, senzația de realitate m-a scos din starea de apatie. Nu-mi mai aduceam aminte nimic. Mi-am făcut un ceai verde, apoi m-am întins pe canapea și am reluat lectura unui roman sf.

„Îmi lipsea...

Sorin Lucaci

Inimi de porțelan

în patria mea poezii mor înainte de vreme

în patria mea poezii mor înainte de vreme
cu mult înainte de vreme
nici n-apucă să-și mănânce amărâta
de pensioară
și-ntr-o zi li se cuibărește nepoftită moartea
în piept sau în burtă
ca un câine zgribulit sub streșina casei
și așa tam nesam începe să crească
și crește proasta crește ca un aluat dospind
până se face una cu pământul până se face tină
și nu vrea în ruptul capului să plece
scârba dracului
și ne rugăm doar doar o pleca și o otrăvim
în fiecare dimineață
putin câte puțin îi strecurăm picături letale
în ceașca de cafea
doar doar o pleca și mergem la vraci
la babe facem descântece dăm în bobi
dar ea nu și nu
încăpățanata stă ascunsă ca o căpușă
în blana ciobănescului
ca un chiriaș bețiv într-o garsonieră sordidă
fără geamuri fără uși fără dușumea fără
angarale plătite
în față doar cu o sticlă de vodcă pe jumătate
goală
stă și așteaptă a doua venire a lui Hristos
în patria mea poezii nu au ce căuta
doar coțofenele și pelicanii își găsesc un loc
mai jos spre lunca dunării
își vor face și ei o țară numai a lor
o țară a poezilor undeva mai la nord
în patria mea poezii își amanetează iluziile
cărțile iubitele amintirile
își amanetează degetele și ajung doar
de-și povestesc poemele
unor necunoscuți la vreo nuntă sau
înmormântare
în țara mea nimeni nu-și plânge poezii
în țara mea de fapt nu mai plânge nimeni
doar vreo bătrână trecând prin cimitir își înclină
capul într-o parte
și-n alta și printre lacrimi suspină „maică
da' tânăr s-a dus”
în patria mea nimeni nu-și plânge poezii
doar lebedele au inimi de porțelan
și gâturi de mucava îmbrăcate în mătase neagră
vulpile au picioare de sticlă colorată
și berzele aripi de tinichea
în țara mea Dumnezeu își iubește poezii
mai mult decât în alte părți
ca un tată binevoitor îi strânge pe toți lângă el
și le povestește despre mântuire
despre mântuirea prin artă
în patria mea poezii mor înainte de vreme

vom inventa sărutul intergalactic

specialiștii în prognoze meteo sunt îngrijorați
și probabil că în această privință au dreptate
se zvonește că-n această parte de lume
nu va mai ninge cel puțin o sută de ani
iar alți cincizeci de ani trecătoarele ploi
vor fi acide
cu timpul iernile se vor transforma în hiene
urât mirositoare
ce ne vor adulmeca umbrele de tinichea

prin strâmtorile cerului
zilele din ce în ce mai scurte se vor preschimba
în corbi ce vor întuneca văzduhul
dar noi vom breveta propriile ninsori
ale noastre apusuri vor domina cu predilecție
linia orizontului
vom inventa dragostea terestră muzica
psihedelică zăpada cosmică
sărutul intergalactic și ploaia mecanică
vom inventa fulgii din polistiren expandat
și ceasurile swatch cu cadran în formă
de lacrimă
vom învăța ploaia de noiembrie să facă primii
pași
să crească și să redevină melancolică
și anotimpurile să-și primenească înfățișarea
vom reinventa canțoneta valsul polka și
cântecul nibelungilor
trădarea cu miros de romaniță
și serile gălăgioase din pub-urile londoneze
plimbările la șosea cu moskviciul bunicului
vom inventa plânsul cu aripi dansul concentric
al peștilor și poveștile la gura sobei
și la fiecare colț de stradă ne va aștepta
o florareasă tuciurie
cu un imens buchet de crini asiatici
și-n fiecare oglindă chipul tău va zâmbi
ca-ntr-o fotografie sepia
uitată într-un album vechi de familie

și asta numești tu ninsoare?

o să-ți cumpăr o pereche nouă de ochelari
din aceia cu rame cenușii
și dioptrii de rezervă
știi că de acolo de sus oamenii îți par
mai degrabă mici cărăbuși cu pene
niște insecte pe care ai vrea să le strivești
cu coada ochiului dar nu poți
pe sofaua din bucătărie răsfoiești zilnic
poze second hand după generația anilor '90
și de la un timp încoace trecătorile cerului
îți par mult prea înguste
așa era dragostea în ultima iarnă a mileniului
trecut
un spectacol de pantomimă reflectat în lumina
unui șemineu
câteva mișcări de dans în fața oglinzii de pe hol
doar ție îți plânge cerul pe umăr
doar ție ți se confesează iarna în paginile
unei cărți necitite
doar pe tine te cheamă cineva dintre așternuturi
și ce rost mai are să strângem apa de ploaie
pe care o adunăm în fiecare zi în oale de lut ars
în speranța că se va preface în apă de izvor și
ne va ajunge pentru câțiva ani
cerul ca un ins nevrotic când ne iubește
când ne urăște când ne privește cu
condescendență
și asta numești tu ninsoare?

peste apa Someșului

stătea în mijlocul drumului cu sticla de jumate
în mână
o sticlă verde unsuroasă îmbrăcată pe jumătate
în papură
dacă apropiai nasul de gura sticlei te trăzneea
un miros greoi și înțepător de șliboviță
nimeni nu mai era ca el
nialcoș și la horă nialcoș și la beție
de ce el și nu altu'? mă întreba pruncul
roșcovan și cârn
ce dracu să-i spun, cum să-i spun
cum să-l fac să priceapă că nu tată-so era de
vină pentru cele întamplate
facea eforturi să stea drept frumos înalt

CONCOURS

nemișcat ca un stâlp de telegraf mâncat de carii
apoi făcea câțiva pași împleticindu-se iar
se oprea bălmăjea ceva în ungurește

nu știa decât înjurături și câteva expresii

boz meg înjura se poticnea mai făcea câțiva
pași iar se oprea, „tu-ți biserica cui te-o-nchinat
... și soarele mă-tii”

ni la el mutu stă ca prostu în drumu' țării,
cât îi de bat, râdeau copiii

pe marginea colbuită a drumului

iar făcea câțiva pași iar se poticnea

de ce el și nu altu' mă? de ce el? mă întreba
într-una printre lacrimi și sughituri
copilul roșcovan și cârn

unii se adunaseră în turnul bisericii
lângă clopotniță

era frig și o priveliște cutremurătoare
se întindea spre celălalt capăt al satului
nu-i plăceau înmormântările, aproape că le ura
le detesta cu o ură viscerală

dar fusese nevoit să asiste la câteva

deși întotdeauna printr-un exercițiu
de imaginație se vedea în locul mortului
cum ar fi dacă.....

îl cuprindea mila de sine și începea să plângă,
mocnit, înfundat, nu zgomotos,
oarecum rușinat de emoțiile care puneau
stăpânire pe el

vântul aspru îți biciuia fața iar de jur împrejur
fuiore de cânepă valsau printre copaci
ca niște năluci bezmetice

pe o muzică înspăimântător de sinistă

„mănecă cât inima-i cere/aur colbuit în niere”
cânta un țânc de nici cinci ani pe marginea
drumului

ultimele siluete care însoțeau cortegiul
dispăruseră de pe linia șerpuită a drumului
„mănecă cât inima-i cere/aur colbuit în niere”
de ce el, de ce el?.....

concertul nr.2 pentru pian și orchestră

tatăl meu bolnav în acel anotimp straniu
citea ziarul cu gravitatea momentului hibernând
în liniștea sa ierarhică
iubea femeile pe tocuri înalte rujate pudrate
și pentru acest fapt dorea să iasă cât mai
grabnic la pensie
să privească de la mansardă femeile cu tocuri
înalte

tata liniștit și tăcut toată ziua
în căruciorul său de paralic
„nebărbierit cu buzunarele pline de stafide”
privea acvariul cu cele trei salamandre
îi plăcea să le spună „micile mele șopârle”
vorbim în timp ce viața te închide într-un cerc
ca un vajnic luptător de sumo
un cerc din care ar fi indicat să nu evadezi,
îmi spunea tata
în seara asta nu mai are rost să îmbrac halatul
meu de simțuri
voi rămâne lângă tata ascultând rachmaninov
(concertul nr. 2 pentru pian și orchestră)
„nebărbierit cu buzunarele pline de stafide”

CONCURS

Leonard Ancuța

cum să înțelegi dragostea

cum să înțelegi dragostea, tu care n-ai iubit niciodată și în mîna ta stelele au fost dintotdeauna

o ploaie cu nisip, tu care te-ai apropiat de oameni ca un medic legist care constată decesul sau ca un cultivator de viță de vie care nu știe gustul vinului, nu știe cîte vise sunt într-însul

cum să înțelegi bucuria unei zile de vară dacă nu te-ai rugat cu pumnii strînși de tristețe, cu glasul interior moale ca o pară coaptă în prag de iarnă, cum să înțelegi durerea unui ciocan care îți trece peste degete dacă în zgomotul falangelor zdrobite nu auzi vocea ei pierdută în depărtare, nu știi

metalul plînge în interiorul lui și bruma care se-așază pe barele de oțel e semn că iubește și orice ai spune despre durere n-ai cum înțelege, dacă nu știi cum să închizi un foc într-o sticlă zeci de ani, pînă se transformă în magmă

și cum să înțelegi moartea tu care nu te-ai tăiat niciodată în strălucirea de argint a unui șipot de munte, tu care n-ai sîngerat altă culoare decît roșu, tu care n-ai murit niciodată, nici măcar puțin cîte puțin în fiecare zi ca să semeni cu un muc de țigară încă nestins în scrumieră cum să înțelegi viața, tu care n-ai trăit cu speranța că ziua de azi e ultima și restul zilelor tale s-ar împărți ca o bucată de pîine celor flămînzi

cum să înțelegi dragostea dacă n-ai sărutat vreodată o pasăre pe gură, să simți cînd te vor pune în pămînt abia atunci începe zborul

joy division

că o pasăre rănită nu a uitat să zboare, doar că nu mai poate. și eu mă las copleșit de durerile zilei de parcă aș face pluta. nu, nu am mîncat azi, crezi că te-ai putea lipsi de vreo două sute pînă la salariu? și lumina, mai ales aia, nu de alta dar vor să mi-o taie.

oricum, e un lanț complet ruginit de evenimente. înțelegi, mă încearcă n-ai cum să te opui, viața asta e ca o anestezie care te împiedică să-ți strîngi doctorul de gît, n-ai cum să te opui, ca în vis, nu poți controla și mai nasol e că parcă ești în visul altcuiva. fie și o sută, pînă la urmă mai fac eu rost. un șir de evenimente ca niște camioane

în viteză care nu pot frîna pe gheață. iminență, inerție, colaps la cea mai mică greșeală. n-ai voie să te oprești. doar inima s-o oprești ca pe un deșteptător enervant. doar inima. exact cum mi-au spus. sunt părți din mine care nu se vor mai întoarce niciodată la viață. la fel cum ai încerca să simți cum te divizi, să parcurgi întreg procesul și să-l simți pînă în miezul ADN-ului, să te îngropi sub șinele de cale ferată să simți forța și măreția trenului cînd trece în viteză. și undeva dincolo de asta să fie pacea aceea din sufletul unui călător care doarme adînc. înțelegi? atinge-mă. trece-ți degetele peste piele. atinge-mă ca să vezi cît de mult sîngerez. atinge-mă.

granite windows

cîteodată puternic. tragi aer în piept și te umpli de energie ca și cum ai lăsa un oraș întreg pe întuneric. cîteodată slăbit. îți miști mîna prin lumina albastră și lumina albastră trece prin palma ta și se izbește cu zgomot de podea.

cîteodată departe. de parcă ai lua trenul și stațiile dinaintea ta se modifică încontinuu. și harta se schimbă sub ochii tăi și oriunde ai vrea să ajungi locul acela nu este acolo. cîteodată aproape. atît de aproape de cineva și totuși nu te aude nu te vede și întreaga lume exterioară e doar un vis al celui atît de aproape. tu doar un figurant în visul lui, poate mai puțin, doar o umbră care traversează apropierea și aparatul de filmat abia o sesizează.

cîteodată femeie. o femeie care toarnă din ochii ei preaplinul din interior o femeie cu ochi bulimici, care acum vomează imagine cu imagine tot pînă creierul rămîne alb și neted ca o ceașcă de caolin. cîteodată bărbat. un bărbat care așteaptă și așteaptă și așteaptă pînă zidurile casei sale sunt acoperite de ierburi, de iederă. pînă mîinile sale cameleonice iau culoarea pămîntului și întins în plin soare pe pămînt e perfect camuflat.

cîteodată slăbit. ca și cum ai putea zbura atîrnat de puful de păpădie. ca și cum ai putea păși pe suprafața apei fără să te scufunzi. ca și cum geamurile ferestrei tale ar fi din cel mai pur granit.

cîteodată puternic. privești cerul de noapte și aranjezi stelele să formeze un singur cuvînt care spune totul. sau aproape totul, pentru că uneori nu pot să spun nimic despre tine.

la fourmi

așa cum văd eu gurile noastre sunt intrările tăiate rotund a două căsuțe de lemn pentru păsările. și piciorușul de lemn al căsuței mele întîlnește pe acela al căsuței tale și două furnici pleacă una înspre cealaltă și se întîlnesc la jumătate. și una o mîncă pe cealaltă și devin o singură

furnică, mai mare, mai putenică, nepieritoare.

așa cum văd eu păsările s-au întors demult acasă. și demult n-au mai ieșit dintre scîndurele de lemn ale căsuțelor frumos vopsite. și ochiul fiecărei păsărele plînge cîte-o furnică, plînge ca pentru un alt început.

așa cum văd eu trebuie să fim atenți cu îmbrățișările. trebuie să fim foarte atenți cum călcăm prin această poveste, să fim și mai atenți cum închidem ochii să nu strivim între gene această furnică.

mentea

vorbesc despre despre acea luciditate teribilă care m-a invadat, despre acea limpezime demonică a gîndurilor ca și cum aș fi văzut distinct fiecare flux electric luînd naștere în neuroni, acea stare de contemplare totală de parcă întreaga cunoaștere a universului s-ar vărsa în mine și nimic nu mi-ar mai fi străin.

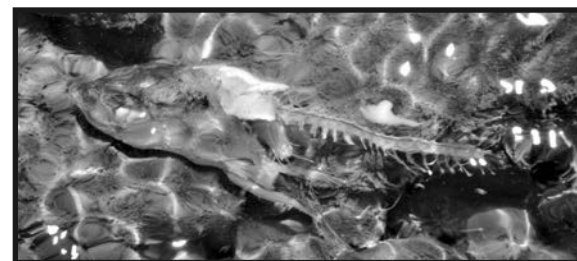
și în ce fel se uită lumea la tine și nu poate înțelege că în tine se produc mutații mai complicate decît în fuziunea nucleară, că magnetismul tău natural capătă valențe uriașe și gravitația aproape că nu te mai recunoaște.

la nivel subatomic evoluezi într-o zi mai mult decît toate speciile pînă la apariția omului și acuitatea vizuală se mărește pînă vezi în detaliu fiecare componentă a undelor luminoase.

ce singurătate dintr-o dată cînd înțelegi că mintea ta rezonază cu descărcările chimice și descompune emoțiile în impulsuri electrice, cîtă degajare cînd ești ca un paratrăznet prin care curge puterea și informația, cîtă siguranță cînd te umpli de atîta energie încît ai putea face peștii să lumineze, păsările să zboare în vid așa e cînd dragostea te invadează pe milioane de canale, te copleșește cu forța ei și brusc ai putea repeta big-bang-ul

de o mie de ori, numai așa în joacă. și nimeni n-ar putea face față acestei forțe, și ai putea distruge totul cu o atingere de pleoape.

apoi dai înapoi ca un cîine derulat invers iar toată energia aceea colosală nu mai poate topi nici un fulg de zăpadă. minutele se adună unele în altele, la fel și orașele și toate durerile deodată. la fel cum ai asculta toate cîntecele compuse cîndva interpretate simultan.

Ivan Pilchin

LECTURI DIN LITERATURA UNIVERSALĂ

LETOPISEȚUL GÜNTER GRASS
ȘI SECOLUL „SĂU” AL XX-LEA(despre cartea *Secolul meu* de Günter Grass)

Scriitori germani ca Heinrich Böll, Martin Walser, Siegfried Lenz, Christa Wolf, Christoph Hein și Günter Grass aparțin, conform celui din urmă, acelei generații de intelectuali pe ai căror umeri, deja la început de cale, s-a clădit o povară grea. Indiscutabil, astăzi prin această „povară” înțelegem responsabilitatea și vina fiecărui membru al societății (inclusiv și a scriitorului) pentru trecutul și prezentul țării sale, pentru tot ce a fost și se va întâmpla în comunitate. Probabil, anume aceste cuvinte explică de ce după cel de al Doilea Război Mondial în Germania de Vest se formează o anumită imagine a scriitorului: un activist în problemele sociale care cheamă la ceva sau preîntâmpină ceva, un critic al cercurilor politice și de putere, un reprezentant al moralei sociale, o figură publică care se amestecă în toate și provoacă discuții „incomode”.

Tema memoriei istorice și a vinei pentru „păcatele” Germaniei naziste, tema copilăriei pierdute și a tinereții „furate” de război – aceste teme, care au trecut prin toată literatura germană postbelică, își găsesc o nouă expresie și în anii '90 ai secolului trecut. Căderea Zidului Berlinez, publicarea actelor serviciului de securitate statală din fosta RDG, schimbările radicale în domeniul vieții politice, sociale, culturale și economice au produs necesitatea unei reactualizări a temei trecutului național în literatură, o apelare la aceasta permițând o nouă viziune asupra sorții poporului german și locului său în istoria umanității.

După mai multe publicații de acest fel, Günter Grass încearcă să facă o nouă călătorie în istoria secolului XX prin cartea *Secolul meu*, un fel de cronică literar-istorică, publicată în vara anului 1999. Apariția acestei cărți nu este întâmplătoare, istoricii literari evidențiind câteva cauze ale prezenței pe piața literară germană din anii unei tendințe adevărate. Din punct de vedere cultural și sociologic, în societatea contemporană nevoia cunoașterii unor fapte și mărturisiri adevărate în privința trecutului său este evidentă. De aceea, în anii '90, un asemenea interes din partea publicului larg a fost acordat apariției diferitor cronici, jurnale intime, memorii, autobiografii și documente istorice. Unul dintre primii care în anii '90 a reînviat problema fascismului a fost autorul american Daniel Goldhagen care a provocat discuții vii în jurul cărții sale *Executorii voluntari ai lui Hitler* (1996). Concluzia autorului este cât se poate de simplă: istoria nu se face de cineva aparte, ci de fiecare individ, iar vina comună pentru trecut este în același timp vina și complicitatea fiecărui fără excepție. Cartea a fost și mai actuală în contextul creșterii popularității neonazismului în Germania din ultimul deceniu al secolului XX.

În al doilea rând, a fost evidentă și necesară o revizuire critică a trecutului în relația sa cu prezentul – o însărcinare importantă pentru scriitorii ce au supraviețuit în Holocaust. După Günter de Bruyn, de exemplu, *amintirile prezintă trecutul întotdeauna transfigurat. Spre el nu se îndreaptă doar de dragul lui însuși, dar întotdeauna pentru scopuri curente. Uitarea, fal-*

sificările, precizările, interpretările, idealizările conformează amintirile despre faptele trecutului la ziua de azi. Nu este o minciună, este un punct de vedere schimbat.

Astfel, publicarea jurnalelor intime ale lui Victor Klemperer intitulate printre altele și *Vreau să las o măturisire până la ultimul moment. Jurnale: 1933-1945*, redând atmosfera socială și spirituală a Germaniei naziste, povestește cât de puternic a înlățuit poporul german ideologia fascistă și care au fost urmările acesteia.

Numit epocal de critica literară, romanul autobiografic *Havuzul săritor* (1998) de Martin Walser prezintă o istorie de formare a unui adolescent german între anii 1932 și 1945. Autorul încearcă să urmărească, în mod minuțios, cauzele și urmările înfloririi fascismului, felul în care se schimbă provincia germană după venirea la putere a lui Hitler. Ca și înainte, scriitorul își pune întrebarea: de ce unii tineri au nimerit în rîndurile SS, iar alții (el și fratele său) întâmplător au scăpat de această soartă. Majoritatea intrau în rîndurile organizației fasciste cu speranța de a profita, alții însă o făceau din convingeri politice. Pentru contemporanii eroiului din roman prezentul era de nepătruns, acesta devenind mai clar doar cu trecerea mai multor ani. Marea iluzie a timpului constă în faptul că schimbările aveau loc prea lent și invizibil. La această temă se întorc și alți autori – între ei, Bernhard Schlink cu romanul său *Cititorul* devenit una dintre cele mai citite cărți germane chiar și până la ecranizare recentă.

Secolul meu este, în acest sens, un ilustru exemplu, sfîrșitul nu doar de secol, dar și de mileniu a pus pe scriitori și istorici în fața unei necesități de a generaliza niște experiențe și evenimente ale unui veac contradictoriu, de a-l compara cu alte epoci, de a primi la urma urmelor răspunsul la întrebarea „cum și de ce totul s-a întîplat așa și nu altfel”. Într-o oarecare măsură această carte a lui Günter Grass a fost o totalizare a experienței de viață și de creație a scriitorului însuși, care chiar după publicarea cărții, în octombrie 1999, i-a fost decernat Premiul Nobel, pentru faptul că *în istoriile sale jucăuse și sumbre a știut să prezinte fața uitată a istoriei.*

Secolul meu e o lucrare prin care G. Grass își ia rămas bun de la secolul XX. Sînt o sută de nuvele, câte una pentru fiecare an. La baza fiecărei dintre ele se află câte un eveniment istoric important, sau o amintire, sau o întâlnire. În fața cititorului apar oamenii din diferite pături sociale, de diferite vârste, cu diferite caractere și viziuni. Toate acestea constituie, după G. Grass, secolul al XX-lea în grandoarea și nimicnicia sa. Luînd cartea în mînă, cititorul de azi (în primul rînd cel german) poate fi probabil alarmat de un număr imens de asociații stereotipale: din nou acest G. Grass – moralistul și criticul cu literatura lui politizată, cu trecutul său, cu o presiune asupra conștiinței și cu „punctul său de vedere”, iarși el cu ghiarele ascuțite ale memoriei sale zgîndără rănile cicatrizate ale conștiinței colective germane. Redînd în mare parte trăirile sale personale el este, a cîta oară,

prea obraznic, mai ales acum, numind secolul trecut „al său”!

Dar toate acestea în mod firesc se risipesc, după ce, întorcînd ultima pagină din carte ajungi la concluzia că sub titlul *Secolul meu* ar putea să se subscrie fiecare neamț, sau fiecare cetățean al Germaniei care a trăit întregul secol sau măcar o parte din el. Așa, fiecare, viu sau mort, este în mod firesc legat de ceilalți, de istoria propriei țări, de istoria personală a fiecăruia. Drept urmare, succesele Germaniei au fost succesele tuturor, iar căderea ei – căderea fiecăruia; responsabilitatea pentru trecut a unui neamț a devenit una colectivă, vina și povara memoriei – a fiecărui în parte.

N-ar fi o greșală să presupunem că drept un epigraful la cartea lui Grass ar servi fragmentul poeziei *Celor născuți mai tîrziu* de Heinrich Kleist – scriitor și dramaturg german romantic: *Voi, cei care veți reapărea din nou din acel flux/ În care noi ne-am scufundat/ Să nu uitați/ Discutînd slăbiciunile noastre/ Despre acel timp obscur/ Pe care voi l-ați evitat.*

Această adresare citată în nuvela 1956 de către Gottfried Benn la o întâlnire secretă (și la sigur inventată) cu Bertold Brecht, într-un anumit fel devine un laitmotiv al întregii cărți. Astfel, citez din 1928: *Puteți să citiți toate astea foarte calm. Eu am înregistrat aceasta pentru strănepoții mei, pentru viitor. Astăzi nimeni nu va crede în ceea ce se făcea pe atunci aici, în Bamberg, da chiar și peste tot. Se citește chiar ca un roman, dar eu am trăit totul personal.*

Și atunci cititorului i se deschide cronică irepetabilă prin grandoarea și oroarea războaielor, conflictelor civile și a crizelor, o istorie a omuleților ce se zbat fără putință (1994), istoria unei civilizații care, conform filozofului și esteticianului german Theodor W. Adorno, în loc să se ridice la nivelul unui umanism suprem, a căzut în adîncurile barbariei, o istorie a unui Adam, ce prezintă o criptogramă a sorții umane: inocență – cădere – răscumpărare.

E de subliniat că, după G. Grass, secolul XX se deschide și se încheie cu războaie în care armata germană a jucat un rol dacă nu principal, totuși unul semnificativ. Pentru a prezenta perioada grea de război între 1914 și 1918, G. Grass organizează încă o întâlnire imaginară între E. M. Remarque și E. Junger. Unul fiind contrariul celuilalt, acești „martori vii” ai unei „jertfe fără sens” reprezintă două lumi, două viziuni asupra războiului. E. M. Remarque – un „pacifist înveterat” care se numește un „cadavru viu”, reprezentant al unei „generații aruncate în focul războiului”, celălalt – E. Junger – un „anarhist”, entuziastul și slăvitorul războiului (1914–1918).

Dintr-o absurditate în alta, dintr-o criză în alta – economică, socială și, mai degrabă, una spirituală, cînd țigara obișnuită costa milioane de mărci (1923), iar o familie dintr-o celulă socială se transforma într-un model de contradicție politică (un fiu – marxist, altul – fascist) (1928), cînd lipsa de siguranță și neîncredere în viitor a miilor de șomeri a provocat convingerea că după criza economică mai rău

(Continuare în pag. 24)

(Urmare din pag. 23)

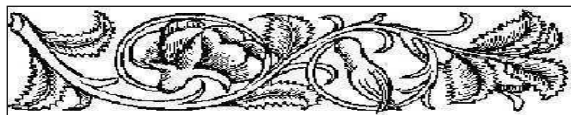

tea lui G. Grass.

Apoi vor urma represiile, Jocurile Olimpice din anul 1936 în Berlin când, chiar dacă în Germania era prezentă o armată întreagă de miniștri, ambasadori și consilieri străini, nimeni nu avea nicio treabă cu deținuții lagărelor de concentrare, care, ascultând la radio despre succesele sportivilor germani, erau considerați nedemni să se bucure de acestea; al Doilea Război Mondial, distrugerile, dar și admirația pentru „Führer”, un „zugrav” ce făcea pictură, *cea mai mare personalitate din toate epocile și popoarele* (1933). După război – foame, neputință, disperare și criminalitate, împărțirea Germaniei în RDG și RFG, conflictele politice, procesul de la Nürnberg și zborul lui Gagarin, finalul Cupei Mondiale la fotbal între RDG și RFG în 1974, urmărirea de către agenții securității de stat în RDG, exilarea lui Wolf Biermann, revoltele studențești, invazia subculturii punk, victoriile sportive ale lui Boris Becker, Cernobilul, catastrofele ecologice, căderea Zidului Berlinez, războiul din Golful Persan, manifestațiile deschise ale neonaziștilor, fărâdelegile distrugătoare ale companiei „Threuland”, milioane de șomeri, un război nou în Kosovo – aici cercul vicios al istoriei germane în secolul XX, după G. Grass, se încheie.

Scriitorul german nu și-a propus să prezinte un secol întreg; el este mai degrabă un colecționar al opiniilor, trăirilor și amintirilor. Datorită acestora se ajunge la o obiectivitate supremă a narării bazată pe valori general-umane. Un interes aparte în cartea lui G. Grass îl prezintă construcția textului. Dacă anii secolului se succed într-o formă liniară, cronologică, timpul narării aproape întotdeauna se schimbă – se povestește nu doar în baza unor „urme proaspete”, dar și din trecutul îndepărtat, chiar și din viitor (1999). Și, probabil, nu numai aceasta captivează la G. Grass: textul său, ca să facem o paralelă cu R. Barthes, iese din limitele unei opere literare tradiționale și devine un text al vieții. Istoria devine un text, o țesătură, o pânză în care totul este interdependent, în care într-un an poate să încapă un secol întreg, iar într-un om – întreaga omenire.

Drept concluzie – nimic nu se schimbă: un război urmează după altul, o reformă monetară schimbă alta, închinarea în masă în fața idolilor nu se petrece deja nici pe stradă și nici în piețe, dar în fața televizoarelor, ideologia politică și totalitarismul se înlocuiesc cu cele culturale, „rușinea cafenie” – nazismul – iese din nou pe străzile Europei. Se schimbă doar decorul, scena teatrului istoric rămâne aceeași – Germania sau întreg pământul unde iarăși totul depinde de tot. Și atunci progresul rămâne o banalitate mitică – o muncă a lui Sisif, un băț cu două capete, iar singurul adevăr – afiș de simplu și oribil, dar necesar de recunoscut – este că omenirea nu învață din greșelile istoriei proprii sau nu vrea, sau nu poate...!

Vitalie Răileanu

(critic literar și cercetător științific la Institutul de Filologie al Academiei de Științe din Moldova și directorul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, filiala „Onisifor Ghibu”).

Despărțirea de „belles-lettres” în literatura basarabeană

Noțiunile de *Belles lettres*, *belle littérature* și *bien écrire* nu mai sunt astăzi actuale „când s-au scris kg t de hîrtie”, după cum ne anunță Maria Șleahțișchi în poemul „Meta-morfoză” cu subtitlul anticanonic „în metru personal”. În acest sens, Matei Călinescu vorbește în cartea „Cinci fețe ale modernității” despre abolirea autorității estetice tradiționale, căci „conceptul de frumos universal inteligibil și atemporal a suferit un proces de eroziune constantă”.

Frumosul artistic ca „ideal”, „ideea însăși de „frumos literar”, prezența și cultivarea „frumosului” în literatură intră într-o gravă criză. „Frumosul” nu mai constituie o calitate, o valoare, un criteriu de apreciere. Este, pentru noua paradigmă postmodernă, o simplă convenție, total depășită, o prejudecată clasicizantă. Moartea ideii de „frumos” și „artă” devine o temă tot mai curentă, consideră Adrian Marino. Așa cum frumosul își are izvorul vieții sale în aparență, scriitorul postmodernist neagă din start aparența, ritualicul și ceremoniosul existențial.

Astfel, același Adrian Marino ne anunță că „se descoperă texte anticalofile, involuntar autentice”, căci realitatea nu mai poate fi văzută prin prisma unui estetic de *soap opera*. De aici „tensiunea născută la limita dintre ingenuitatea asumării unei atitudini (anti)lirice și (in)confortul tiparului retoric”, cum avea să afirme Gheorghe Crăciuni în prefața la volumul de poeme „Falsul Dimitrie” (1994) semnat de poetul basarabean Dumitru Crudu. Balioanele de săpun ale istoriilor de dragoste televizate de la sfârșitul secolului trecut nu trec și în literatură: *Decît așa ... (Fi ce-o fi, vă spun!) / Nu e de glumă, se îngroașă treaba. / Parcă-am bea apă și-am mîncă săpun, / Vorbim cu balonașe roz, / Degeaba!* („Decît așa” din volumul „Alte dimensiuni”, Eugen Cioclea).

E o aparență în spatele căreia stau așteptările, care sunt lucide și deloc părelnice: *Baloane multicolore trec bubuind/ prin coroana de spini/ și nu se mai termină odată așteptările.* („Eu, bărbatul maturizat”, volumul „Căreul cu raci” de Nicolae Popa). *Soap literature*, lirica lacrimogenă nu mai are trecere, nici măcar în lumea feminității. Culoarele pastelate ale literaturii basarabene și de oriunde se decolorează, o spune și Margareta Curtescu: *ești prea colorată de vise/ încheie-ți trenciul [...]/ în rest/ totul curge totul se/ schimbă* („palpezi această cupolă rarefiată” în volumul „Prinsă în clamele speranței”).

Observăm, în acest tip de literatură, la început jocul gratuit, apoi jocul ritual aplicat cuvintelor. Fapt ce demonstrează, încă o dată, că e vorba de niște jocuri ale unei fantezii iscusite cu o mentalitate proprie. De aici și conștiința că refuzul vechilor „frumuseți” va duce la excluderea dintr-un canon academico-școlar: *Știu că nu voi ajunge / niciodată în licee / din vina cuvintelor cam necioplite / și a lipsei bunului gust* (Eugen Cioclea, „Aleea clasicilor”, volumul „Alte dimensiuni”). Relația cu cei de ieri este una de antipod, dar și de afirma-

re în fața unui ieri literar, o confirmă și Irina Nechit, care anunță toate experimentele și ca o formă de impunere în fața valorilor mai vechi, cele din urmă fiind, totuși, un punct de referință: *niște clasici – / pentru ei faci experiențe / pe carnea ta gînditoare* („Ceva din care să bem”, volumul „Cartea rece”).

În acest sens, Adrian Marino constată preocuparea strict literară ce traversează, din toate aceste cauze, o criză evidentă. Alte valori devin mult mai importante. Estetismul, calofilia, „arta pentru artă”, formalismele, de toate genurile, își pierd aproape întreg prestigiul. Slaba tradiție estetizantă a literelor române (inclusiv și a celor basarabene, vom observa noi) și, mai ales, criza morală a epocii, traumatismele profunde ale deceniilor de dictatură și teroare modifică radical optica despre literatură. Ea este considerată, tot mai mult, o activitate secundară, minoră, adesea derizorie. În cel mai bun caz, o inevitabilă și tristă necesitate. O fatalitate a expresiei, o deprindere și o experiență existențială, în același timp, greu de acceptat, dar și mai dificil de respins. Tot la Marino găsim ideea că noțiuni ca „frumos” (contestată încă de avangardă), respectiv *belles lettres*, „beletristică”, „gust literar” (și altele de același tip) par tot mai perimate, anacronice. Or, uritul readus pe masa literară e o atitudine de avangardă postavangardistă. Referindu-se la Ghenadie Nicu, Nicolae Leahu constata că personajul surîde sardonice, punînd la cale și o încercare (eseu!) de calofilie a uritului. Astfel, apare literatura ca o deconstrucție și o reconstrucție pe ruinele literelor de ieri: *dada zicea și se hli-zea dărîmînd toate impresiile / dada repetam și pe spatele meu creștea / un întreg promontoriu* („ce facem cu țepii? ...” din volumul „Deșertul consoanelor” de Ghenadie Nicu). Or, experiența avangardelor creează un model de urmat. Zici „dada”, dar gîndești „Nu”. Dubla afirmație e o negație.

„Când recunoaștem unui text literar calitatea de a fi „frumos” este evident că avem, în prealabil, o noțiune asumată, personalizată, fie și nu foarte precisă, despre „frumos”, de aici izbucnește numai o violentă revoltă împotriva „literaturii frumoase” prin definiție, în sens clasic-academic, ci mai ales ignorarea și bagatelizarea totală a ideii însăși de „artă” (Adrian Marino). Astfel, consideră Matei Călinescu, în epoca postmodernistă, kitsch-ul reprezintă triumful principiului nemijlocirii: acces nemijlocit, efect nemijlocit, frumos instantaneu. Marele paradox al kitsch-ului este acela că, fiind produs de o civilizație foarte preocupată de temporal, dar, cu toate acestea, incapabilă de a atribui timpului vreo valoare mai amplă, kitsch-ul pare menit deopotrivă să „economisească” și să „ucidă” timpul. Să-l economisească, în sensul că produce o plăcere instantanee și lipsită de efort; să-l ucidă, în sensul că, precum un drog, îl eliberează temporar pe om de conștiința neliniștitoare a timpului, justificînd „estetic” și făcînd suportabil un prezent altminteri gol și lipsit de sens.

Și această stare de spirit este prezentă din plin în literatura la zi. În poemul „La belle époque”, Teo Chiriac ne pune în fața unei literaturi frumoase cam „șifonate”: *Un lung acces de tuse scuipatul cu sînge și efortul diabolic / de a-l degaja cu eleganță prin labirintul buzelor / mîna (falsa conștiință de sine a limbajului) ducînd la gură / batista șifonată asemeni foi albe de hîrtie*. În poemul „ochi” din volumul „Aici în falset”, Grigore Chiper lasă loc unui estetism erotic, cel al iubitei, dar în afara aces-

(Continuare în pag. 25)

(Urmare din pag. 24)

Despărțirea de „belles-lettres”...

tuia, restul e alt tip de literatură: *ce ochi mai ai! / tot ce nu sunt ochii tăi / sunt anii optzeci*, ani lipsiți de frumos existențial și literar.

Calofilia este rezervată de poetul Eugen Cioclea unui proiect mortuar: *Parcă ți-am zis că vreau să mor frumos*, iată doleanța unei existențe deloc aspirante spre estetic. Același autor vorbește despre un metalimbaj mai frumos ca o limbă. Astfel frumosul ca obiect al esteticii se suprapunea cu frumosul natural și personal. Sau, în alte proiecte poetice, apare un frumos dur și o literatură glaciară (a se vedea și titlul „Cartea rece”): *Doar unde și unde / câte un om năucit / de chipul frumuseții / nimerește în plasa ei crudă, / neștiind că-n amurg / ea îl va fixa / în insectarul său* („Frumusețea prinde fluturi”, volumul „Cartea rece” de Irina Nechit).

Există, însă, și unele voci din interiorul generației reticente față de „urîtul” poetic: *Mă gândesc să-mbătrânesc de urgență / să-mi adun zilele într-un pahar / și să-l dau peste cap, / așa cum își adună unii mocirla / într-un poem și îl dau la tipar*. („Ce se mai poate vedea?”, volumul „Careul cu raci” de Nicolae Popa). Aceeași voce zice undeva *ne-a durut când am râs* și în alt poem *hohotind să nici nu știe gura mea că rîd*. E acea stare când totul devine apăsător ca în literatură. E o stare poetică în care: *Plînsul răzmoaie masca / Rîsul o sparge în hohote* („Mă voi apăra” din volumul „Careul cu raci”).

Dacă în modernitate necesitatea frumosului artistic deriva din lipsurile realității nemijlocite, în postmodernitate frumosul e lipsă și se trăiește într-o estetică a urîtului mizerabilist. Antipatiile acestui tip de scriitură se îndreptă, către „clasicul” prin definiție „frumos”. Dar poate să îi dăm dreptate lui Mircea Cărtărescu precum că totul nu e decît o estetizare a lumii realului, a lumii apropiate la o întindere de mînă în care poetul devine gratuit, ludic, fermecat de estetizarea imediatului.

Adrian Marino insistă în continuare pe ideea că opinia critică generală este net depreciativă. *Les belles lettres* sunt nu numai vetuste, deci perimate, dar și superficiale, expresie a unui estetism exterior. Numeroși critici și scriitori moderni iau distanță față de aceste relicve (Ezra Pound, George Steiner, Max Frisch etc; inutil a mai da referințe precise). Expresia *ossuaire des „belles lettres”* rezumă sugestiv această stare de spirit negativă”. Principiul este aplicabil, din plin, și literaturii. O teorie „nonestetică” a literaturii este posibilă. A „antigustului”, la fel.

Un lucru preocupă pe teoreticianul, istoricul și criticul literar: fiind abolit frumosul la modul cel mai nihilist, ce urmează? Avem precedentul avangardelor europene, care au fost, mai degrabă, niște semnale de crize socio-umane, astfel manifestele și exercițiile avangardiste (și de sorginte românească: dadaism, letrism) mai degrabă ar interesa pe sociologul care scanează psihologiile multîmilor decît pe omul de litere care operează, totuși, cu axiologii și argumente etice (literatura, dacă și nu e estetică, literatura cea mai mizerabilist posibilă, oricum are scopul de a face pe cititor mai bun, fapt deloc valabil pentru nihilismul avangardelor, care anunțau un punct mort al scrisului ca idee și Logos constructiv).

Răsfoiri**Revista revistelor culturale****Bucureștiul literar și artistic
Anul III, nr. 9, septembrie 2013**

◆ Constantin Zărnescu descifrează în meditațiile lui Valeriu Anania despre opera brâncușiană (**Valeriu Anania «Masa lui Brâncuși»**): „nu doar o notă aparte (...) profundă și unică, grație unui melanj «obscur», «primitiv»: acela dintre «fondul nostru nelatin (păgân) și tainele sacre ale Credinței creștine, în smerenia și umilița sa enigmatică (...) Iată miraculosul poem (Masa lui Brâncuși - n.n.), ce ne lasă senzația că s-a așternut, s-a scris singur, reluat, recitat, în întregime, în nespusa sa, biblică frumusețe: «Din treisprezece câți eram la cină / Unu-a plecat și n-a mai vrut să vină - / Suflet păros în cuget agurid / Cu noi muiașe pâinea într-un blid, / Pătrunsă-n miez și frântă și împărțită / De-o mână albă, pururi înflorită. / Când ghicitoare printre noi se puse, / Noi o-ncercam și numai el tăcuse, / Apoi s-a furișat ca un răspuns / la inima-ntrebării neajuns. // De ce-a plecat, de vreme ce gustase? / Semnu-ndoii plânse și rămase. / La noi desăvârșirea nu se-adapă / Din cercul știrb și roata șchioapă. // O noapte grea venea de oareunde. / Și-n jurul mesei joase și rotunde, / Pe scaune ne-am strâns cu vechiul rost / Și locul Lui, deodată, n-a mai fost. // O noapte grea se cuibări-n unghere. / Ospățul pietrei devenea tăcere.»”

◆ LIS (Liviu Ioan Stoiciu) rămâne același vehement discipol al adevărului, indiferent dacă asta deranjează lumea mică a scriitorilor mari (sau mai bine zis prea... măriți):

„Nu mai pun la socoteală spectacolul disgrațios, din 1990 încoace, al sărutării papucilor scriitorilor politici nedemni (unii, cu un trecut compromițator și cu o operă literară nerevizuită) din comisiile de cultură ale celor două Camere parlamentare, sau ai celor din comisia AFCN de împărțire a banilor publici la reviste și edituri, din cadrul Ministerului Culturii, ce-și promovează propria «filozofie». Filozofie care naște un dispreț suveran față de cei ce sunt în afara «sistemului». Filozofie postcomunistă «care-ți insuflă aroganță și-ți dă o reprezentare greșită despre tine»... Norocul scriitorului român autentic e că nu ține cont de hachițele vremelnice demnitarilor de la Ministerul Culturii sau de la ICR...”

**POESIS, Anul XXIV, nr. 7 - 9
(270 - 272), iulie -septembrie 2013**

◆ În **Antologia Orfeu** sunt prezentați poeții: **Andrei Zanca**, **Mircea Bârsilă** și **Radu Cange**, din poezia căruia cităm: „Filozofii rîd / de poeți. / Poeții își permit / să rîdă de filozofi // Rîsul e la discreție. / Tiranii, ei înșiși, / se tem de acest / rîs // Uneori le îngheață / Puterea pe buze”

◆ **George Vulturescu** evocă plecarea prea grăbită dintre noi a poetului **Alexandru Mușina**: „Într-un Nord mereu prea departe, un prieten care să-ți dea un sfat bun despre evenimente care pot polariza viața literară, despre cărți și oameni, ba chiar să-ți fie alături, e un lucru rar... (...) Disparația lui Al. Mușina îmi lasă un gol imens în suflet. Deși ne vedeam mai rar (mai ales după implicarea sa în programele universității), găseam mereu ocazia să ne împărțim gânduri, idei, proiecte. (...)

El m-a ținut aproape de Masa Cavalerilor din Abația Royaumont, arătându-se Cavaler și recunoscut între Cavaleri; eu - pajul tău din Paris, - Velotides, barbarul, cum mi-ai spus, te țin aproape la masa Luminoaselor Chipuri din Nordul meu pe care l-ai onorat...”

◆ Comentariul lui **Gheorghe Glo-deanu** la volumul **În arșița dragostei** (Poeme și confesiuni despre Mircea Eliade), semnat de Maitreyi Devi subliniază, printre altele: „Dialogul purtat de către Adelina Patrichi cu Rupa Sen, nora lui Maitreyi, începe de la constatarea că, pentru cititorul român, e șocant să afle faptul că Eliade era detestat în India, mai ales că eroina romanului său este extrem de iubită în România. Realizatoarea de televiziune recunoaște totuși că Eliade a comis o gravă indiscreție atunci când a păstrat numele real al eroinei sale (...)”

În context, poate că cel mai adecvat răspuns posibil la gestul lui Eliade îl reprezintă versurile poetei indiene, bătute de umbra fericirii: „Adesea visam, Doamne, visam / că un copac fără frunze, / în jungla din inima mea își făcea. / Și acolo sta, ca un stâlp indicator, / cu capul sus, fără glas”.

**Hyperion - Anul XXI, nr. 7, 8, 9
(231, 232, 233) august 2013**

◆ Incitant punctul de vedere asupra libertății exprimat de **Ioan Es. Pop** în interviul acordat lui Adrian Alui Georghe: „Sunt liber să beau una sau mai multe vodci pe zi, dar gîndește-te: cel care mă obligă la această experiență este un factor constrîngător. De fapt, sub această aparentă libertate stă o teribilă dependență. Libertatea are gratii. Nu-i nimeni obligat să le vadă, pentru că, până la urmă, din ignorarea temniței se naște sentimentul de libertate și chiar de fericire.”

Și continuă celălalt Ioan Es. Pop (poetul, adică): „ca o amară, mare pasăre marină, / nenorocul plutește peste căminele de nefamiliști / din strada olteșului 15. / aici nu stau decît doar cei ca noi. aici / viața se bea și moartea se uită.” (**olteșului 15, camera 305**)

◆ Alt interviu de marcă, **Liviu Antonesei**, îi destăinuie Petronelei Corobleanu povestea unui „debut” fulminant: „... în ziua în care am împlinit 25 de ani, am rupt tot ce aveam scris, am spart și chitara care mă însoțea din liceu, pentru că ajunsesem la concluzia că arta e o prostie și o minciună... Bun, la jumătate de oră după criza cu pricina, am încercat să refac textele, dar le rupsesem bine!”.

◆ Liviu Ioan Stoiciu încearcă să deslușească (**Ne promovăm pentru pereți**) de ce nu suntm... nobeli (sic!): „În definitiv, ce nu e în regulă cu sensibilitatea literară românească, de ce nu are impact pe plan mondial? Noi nu facem «diferența», n-avem «specific»? Scriitorii de limbă română mai cu moț, convinși că traducătorii cărților lor sunt de vină, au emigrat în Occident, în principal, scriu și își publică volumele în limbi internaționale și... tot degeaba. (...)

Îmi pare nespul de rău pentru poeții de toate vârstele care scriu strălucit în limba română (an de an apar cărți de poezie în limba română extraordinare) – tocmai ei să nu fie decît în «proporție infimă» (probabil numai cei tineri, care știu engleza) băgați în seamă în teribilul Occident! Ne va îngropa globalizarea?”

Sau ne vom îngropa singuri?, ne permitem noi să adăugăm.

CONCURS

**Cristian Meleşteu
(Pitești)**

Facultatea de Contabilitate și Informatică de Gestiune - Universitatea Pitești (1997 - 2001), Facultatea de Management - Universitatea Pitești (2002-2007); Master „Literatură interbelică” - Univ. Pitești, 2007-2009, Master Managementul Calitatii în industria auto - Univ. Pitești 2009-2010, Master Management Politic - ISD București 2007-2008

Debut literar: 8.XII.1998 - „Săgetătorul” - supliment cultural al ziarului „Argeșul” (cu poezie). A primit numeroase premii, dintre care amintim: Premiul I la concursul național „Vasile Voiculescu”, Buzău (2002), Marele premiu „Steaua” - Cluj Napoca, (2003); Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru volum în manuscris (2012) - secțiunea proză.

Ucigașul din adâncuri

Prin perdeluța trasă neglijent de la geamul trenului ce mă duce spre Tulcea, noaptea se furișează în compartiment pe nesimțite, de parcă ar fi mâna unui hoț ce intră într-un buzunar străin. Roțile trenului lovesc ritmic șina metalică, născând bătaia de tobe a unui cântăreț de muzică rock. Gândurile mele au început să-și scuture pletele pe ritmul muzicii metalice ce curge în urechile mele pe note egale, niciodată o măsură în plus, niciodată o măsură în minus. „Dansezi dragule? Îmi acorzi valsul acesta?”, mă întreabă o idee romantică și puțin deplasată ținând cont de muzica ce o ascult, pe care credeam că o pierdusem de multă vreme prin buzunarul unei haine ponosite condamnată să stea răstignită în uitare pe un umeraș. Ochii mi se închid încet, cum se scurge picătura de ploaie pe geam, trenul care mă poartă în pânțele sale aleargă, parcă urmărit de ploaia ce fuge șchiopătând în spatele lui, mâna mea a început să deseneze imagini abstracte pe geamul aburit, în fața mea, un călător, probabil spre aceleași meleaguri ca și mine, își prepară tacticos un ness, turnând încet apă aburindă dintr-un termos zgâriat.

— Hee, hee, tinere domn! La vârsta ta..., îmi spune pe un ton egal domnul din fața mea, apoi se oprește brusc, parcă vrăjit de mirosul aromat ce-i urcă-n nări și-n creier, și savurează îndelung o sorbitură din nesul aburind.

Colegul meu de compartiment e un domn de peste șaizeci de ani, înalt, slab, cu un spate drept, cu un nas vulturesc și ochi gri-ce-nușii, ce mă privesc de parcă ar încerca să treacă prin mine iar apoi să străpungă peretele de fier al compartimentului, să vadă cum e vremea afară. E îmbrăcat într-un costum kaki, de vânatoare, pe cap îi odihnește trasă într-o parte, strângărește, o pălărie din același material. Îmi întinde fără vorbă un păhărel din băutura pe care tocmai a preparat-o. Sorb cu nesaț din nesul fierbinte și în cerul gurii mele se naște o stradă din Rio în vremea carnavalului plină de dansatoare exotice, cu pene mari de struț și păun prinse la costume în mii de culori, plutind în ritm amețitor și unduitor de samba, ca un uriaș evantai multicolor.

— Cu mulți ani în urmă, îmi spune privind nostalgic la undițele mele ce au umplut jumătate din compartiment, să fi avut vârsta ta, sau poate să fi fost ceva mai tânăr, plecam în prima mea expediție în Deltă, tot așa, cărând un snop de undițe și un rucsac plin de vise... Dunărea curgea mai liberă și mai sălbatic pe atunci, mâna omului și mașinăriile lui diabolice nu

apucaseră să sece lacuri întregi și canale naturale și să născocască altele, în goana nebună după noi terenuri agricole și ca să ajungă mai repede la stuful cu multiple întrebuințări. Da tineri, mai apoi s-a dorit ca pe locurile acelea unde cuibăreau păsări rare să se intre cu zgomot de pompe și tractoare, cu diguri reci și fără suflet de beton, să se nască un nou teren pentru cultivat grâu și porumb! Eee, dar pe voi vă plictisește memoria mucegăită a generației mele... Apa era așa curată și bună, localnicii preparau cu ea, amestecând crap, cegă și biban în ceaune mari, vestita ciorbă de pește, ehee, pe atunci pletele de apă ale maicii Dunăre nu erau brăzdate în lung și-n lat de zeci de vapoare, barje, sau bărci cu motor... Nici undițele dragul meu nu erau așa de performante ca ale tale. Privind acum înapoi, spre vremurile acelea îmi dau seama că era o altă lume. Din Tulcea, vaporul înainta greu, gâfâind, prin canalele înguste și deseori încolăcite și șerpuite ca o eșarfă căzută de la gâtul unei domnișoare și uitată în bătaia vântului. În stângă și-n dreapta, ca niște străjeri vegheau nuferi și ciulin de baltă. Peste tot, vedeai cum valuri mari, agitate, mușcă flămânde din limba de pământ. Acolo unde se înalță azi clădiri de câteva etaje erau atunci păduri virgine ori colibele chir-cite ale pescarilor cu gard încovoiat de nuiiele și acoperișul învelit în stuf bătut în forme geometrice cochete.

Vocea lui mă ridică ușor prin acoperișul trenului și plec și eu cu el în excursia aceea în Delta de acum câțiva zeci de ani în urmă...

*

În portul acela vaporul oprea două ore și se mai întorcea peste o săptămână. Zeci de localnici așteaptă cu bărcile pregătite să culegă mulțimea pestriță ce se revarsă din pântecul corăbiei, cărând cu ei bagaje colorate și vise fanteziste.

Localnicii se pricep să citească omul dintr-o privire și-și cumpără turiștii ba cu o povestire scurtă despre capturi imense, ori cu descrierea unei insulițe unde trăiesc specii de păsări ce doar acolo mai pot fi văzute, ori cu o plimbare cu barca, pe înserat, printre nuferi înfloriți elegant, cu luna veghind ca un felinar cochec sărutul îndrăgostiților...

În toată această agitație un bătrân cu părul și barba lungi și albe, de parcă ar fi adunat toate ninsorile ultimilor zeci de ani, așteaptă tăcut în lotca lui de pescar, trasă timid, într-un colț, departe de furnicarul uman. Are chipul brăzdat de dungi mari, cioplite parcă de o daltă mânăuită de vânturile reci și fără milă ce suflă până târziu, în vară. Ochii, mari, albaștrii deschiși, parcă ar fi un petec smuls din cerul dimineții acesteia, mă privesc blânzi, nevinovați, copilăroși. Îmi zâmbesc. Un zâmbet larg, sincer, ce-mi dezvăluie o gingie înnegrită de tutun, în care mai sunt înfipte câteva cioturi. Îmi zâmbesc, și-mi alungă ca pe un fum de țigară în bătaia vântului, închipuirile de monștri marini pe care mi le suflă ușor un localnic hotărât să-mi fie gazdă pentru cel puțin o săptămână, când se întoarce vaporul...

— Sofronie Gabardin, se recomandă, și-mi întinde o mână cu degete lungi și noduroase, ca niște rădăcini de copac. Îi dăruiesc un pachet de țigări fără filtru și o jumătate de țuică în semn de prietenie și barca începe să plutească, cu legănat ușor și nesigur, ca al unui uriaș cu picioare de lut. Aici parcă timpul stă în loc. Plutim, barca se mișcă ușor, uneori imperceptibil, peisajul rămâne mereu neschimbat, cu toate că sunt conștient că înaintăm, am impresia că vom pluti la nesfârșit, sau până când, dintr-un capriciu al unui zeu lacustru, apele se vor retrage

și vor dezveli o limbă de pământ. Privind după păsări, încercând să găsesc culcușul monstrului prin apa când albastră, când verzuie, ca ochii cameleonici ai unei foste iubite, nu realizez când barca ajunge la mal și se înfîșe blând în malul nisipos.

— Tăicuțele, aici suntem la capătul pământului, îmi spune moș Gabardin. În locul asta a venit Dumnezeu în ziua a șaptea să se odihnească sărăcuțul după ce a trudit la facerea lumii. Uite, dealul ăla de nisip probabil că i-a fost pernă, aici cerul e mai albastru ca nicăieri fiindcă Preabunul și-a odihnit privirea pe el și s-a învelit cu plapumă din norii pufoși...

Facem câțiva pași prin solul nisipos. Soarele îmi pare că răsare direct din Dunăre, din ceasul rusesc cu geamul crăpat, ce atarnă la buzunarul de la piept al lui moș Gabardin, secunde picură încet pe pământ, o creangă de tei mângâie o gleznă de cioară, un pescăruș se oprește o clipă din zbor și sărută duios briza cea caldă de vară. Moș Gabardin îmi arată un copac imens, cu trunchiul înconjurat de niște inele mari, groase și noduroase, ca niște riduri imense, cu scoarța cam cojită și frunzișul rărit, dar cu spatele încă drept și viguros.

— În pomul ăsta, mă cățaram când eram copil. Când ajungeam sus, în vârf, satele se așezau umile la picioarele mele, mici, pricăjite, de parcă ar fi fost jucăriile unui copil sărac. Pe atunci credeam că nu mai există alt pământ în afară de cel pe care îl vedeam eu din frunzișul copacului ce înțeapă îndrăzneț cerul, ca un semn de întrebare: „Spune-mi tu, cerule, care plutești peste tot, ai mai văzut vreun copac mai falnic decât mine?”. Când am ajuns în Tulcea prima dată am rămas uimit și nu mi-a venit să cred că mai sunt în lume și alte locuri în afara ăstora, unde am văzut lumina prima dată, în care bunuțul Dumnezeu a chemat în ziua a treia apele la el și a născut pământ...

În timp ce vorbește, mâna lui Gabardin mângâie ușor și blând copacul, de parcă ar fi capul unui câine credincios.

— Dacă te-ai urca în pomul ăsta ai vedea, de acolo de sus, că satele noastre sunt înălțate în așa fel încât nasc o cruce. De parcă cineva din ceruri are nevoie de o cruce imensă, la care să se închine dimineața după ce se spală de toate păcatele în apa sfântă a Dunării...

Mergem prin pământul galben, nisipos, un deșert înconjurat de ape. Undeva, nu foarte departe, Dunărea se unește cu marea. Moș Gabardin îmi povestește despre o cântăreață celebră din capitală, care a venit să admire păsările și să se îmbete cu mirosul nufurilor înfloriți și a rămas aici, îndrăgostită de privesc și de Parfent Serbov, cel mai chipeș bărbat din sat. Nevăzută, marea se sărută cu Dunărea, aerul e ușor sărat, și parcă miroase a parfum scump de damă... Moș Gabardin îmi spune că aerul e așa din clipa când Parfent Serbov a făcut prima dată dragoste cu diva din capitală și ea a rămas aici, pierzându-și și blănurile scumpe și rochiile foșnitoare și numele ce trona pe afișele marilor teatre, învățând să curețe pește, să mulgă vacile și să răspundă la un nume lipovenesc, pe care Parfent îl inventase neputându-se obișnui cu al ei, ușor franțuzesc, pe care trebuia să-l pronunțe schimonosindu-și limba într-un „r” prelungit și rotunjit...

Pierduți în zare, parcă ar fi cățărați pe linia orizontului, galopează o herghelie de cai. Sunt cai pe jumătate sălbatici, împerecheați cu iepe sălbatică, învățați să lovească aerul cu copitele lor nepotcovite, dar, păstrând undeva, într-un gând, amintirea hamurilor în care oamenii

(Continuare în pag. 27)

(Urmare din pag. 26)

UCIGAȘUL DIN ADÂNCURI

Îi leagă când au nevoie de ajutor la muncă. „Lipovenii au fost întotdeauna pescari, nu s-au priceput la agricultură și animale, în pustie sunt câteva sute de cai și câteva sute de vaci, care trăiesc liberi, se înmulțesc fără să-i deranjăm prea mult. Vacilor, născute din împerecheri cu tauri sălbateci, le-a crescut părul lung, ca o pătură, caii, corciți și ei cu armăsari albi, sălbatici, poartă semnul făcut cu fierul încins ca singură dovadă că au trecut prin lumea unde oamenii sunt stăpâni. În verile secetoase, când iarba se îngălbeneste și arde sub flacăra soarelui ca foița de la țigară, sălbăticiunile înfometate își aduc aminte că din mâna omului au mâncat pe vremuri și se apropie ușor, cu capetele plecate a vină, de casele noastre. La noi oricine găsește întotdeauna ceva de mâncare și o vorbă bună, numai să fie cu inima deschisă și fără gânduri vrăjmașe...”

În micul sat lipovenesc mă simt de parcă aș fi într-un depou părăsit, în care locomotiva a uitat să mai vină să tragă după ea casele lungi și pitice, ca niște vagoane de tren cu ferestrele mici, vopsite în culori vii, tipătoare, albastre și verde. În bătaia vântului, se învârt ameliator giruete în formă de săgeată, pește sau pasăre, indicând pescarilor bătaia vântului. Deși soarele nu a început încă să dogorească, în casă la moș Gabardin e foarte cald. Cuptorul întins, pecă cum îi spun localnicii, este încă calduț, nopțile sunt răcoroase aici chiar și în toiul verii și moș Gabardin, care doarme noaptea pe cuptor, are nevoie să fie încins, să-i usuce umezeala ce i-a intrat în oase. În colțul camerei, dintr-o icoană sprijinită pe un suport de lemn numit în zonă bajnita, Maica Domnului strânge pruncul la sân și ne privește blând și iertător. Simt în nări mirosul de pește venind de peste tot și palmele îmi ard de nerăbdare să simt greutatea monstrului zbătându-se fără șanse de scăpare la capătul undiței mele. Moș Gabardin mă temperează însă, „Tăicuțule, e deja târziu pentru peștii cei mari...” și, prin spatele curții, mă duce la un ochi de apă unde prind, cât e ziua de lungă, plătică, roșioară, caras, oblete și câțiva crapei spre kilogram...

În imperiul dintre ape, unde cresc case mici, din chirpici, în loc de palate, sub îndrumarea blândă și atentă a lui moș Sofronie Gabardin, încep să deprind încet, încet, ca un școlar ce buchisește primele litere, tainele pescuitului. Între două înghițituri de tărie, pe care o bea să și încălzească oasele reumatice și să omoare toți microbii din trup, moș Gabardin îmi vorbește molcom și egal:

– Peștii sunt, tăicuțule, ca și oamenii.

Unii se reped nervoși, aproape fără să judece, atrași de strălucirea prăzii în bătaia soarelui, așa ar fi știuca și bibanul, alții, copilăroși, fără judecată, se apropie de mal și, aproape pot fi prinși cu mâna... Căpșorul, din contră, e șiret ca o vulpe, simte capcanele și momelile pe care omul i le întinde, dacă l-ai înțepat vreodată și l-ai scăpat nu va mai mânca multă vreme momeala aceea, singura lui slăbiciune e că e mare și mereu flămând ca un porc... Somnul e ca înțeleptul ce judecă de trei ori și vorbește o singură dată. Din fortăreața lui de stuf, sau din apele adânci, urmărește și miroase totul, cu mustățile lui mari, ca de motan și abia apoi, când crede că nu e niciun pericol, atacă surprinzător, însă nu apucă momeala de prima dată, întâi o încearcă de câteva ori, abia apoi o înșfacă, așa că, dacă te grăbești, poți să-l pierzi. Chiar și dacă-l înțepi, e greu să-l aduci la mal, când se simte învins, se

încovoiază în formă de seceră și se afundă adânc în nămol. Peștii mici, nepretențioși, îi prinzi, așa cum convingi oamenii simplii, neștiutori de carte, cu momeli ușoare și ieftine. Un cărășel, o roșioară, o babușcă, sunt ca oamenii nepretențioși, nu vor rezista niciodată tentației de a mânca o rămă sau un viermuș când le trece prin fața ochilor. Avatul e ca și copilul răsfățat și mofturos, deși un pește răpitor mănâncă rar și are perioade lungi, exasperante pentru pescari, când refuză să se atingă de momeală, oricât de apetisantă ar fi...

Pe măsură ce îmi umple ghiozdanul cu povețe, moș Gabardin mă duce spre locuri unde prind pești din ce în ce mai mari. Serile, în fața unui pahar de tărie, îmi desenează prin fumul gros al țigărilor lui fără filtru, povești trăite de el și de oameni din satul lui. Moș Gabardin a fost în tinerețe, vreme de zece ani, marinar și a călătorit prin toată lumea. Are un copil la Istanbul, unul la Viena, unul e plecat peste apa cea mare, tocmai în America... Are și un băiat, chiar aici, aproape, la Tulcea, dar în sat e singur, a ținut până acum câțiva ani o femeie, dar bunul Dumnezeu a chemat-o la el, probabil ca să-i gătească și lui saramura de pește, pe care știa să o facă cea mai bună din lume! De atunci a început să se ducă săptămânal să caute turiști, nu pentru bani, ci ca să simtă și el un suflet de om alături. Toate astea mi le spune zâmbind melancolic, cu ochii pierduți parcă în tinerețea lui când barba și pletele nu erau ca acum, albe, ca o ploaie cu flori de cireș...

Deși în satul dintre ape e un primar, care se duce ori de câte ori e nevoie la Tulcea, să vorbească cu cei de la județ sau să obțină câte ceva pentru oamenii din sat, atunci când cineva are vreo problemă, nu bate la ușa primarului, ci la cea a lui moș Gabardin. Se întâmplă și acum, pe înserat, când Saveta, o văduvă de vreo cincizeci de ani, apare în prag, plângând, disperată că i-au dispărut două găște...

În micul sat, străjuț de ape, ca o fortăreață inexpugnabilă, nimeni nu își închide ușile la casă cu lacătul, nimeni nu își ascunde prin locuri de taină lucrurile de valoare. Polițaiul, om în pragul pensionării, nu a avut de când se află aici, niciun furt de anchetat. Au fost câteva bătăi la băutură, ori pentru vreo femeie iubită de doi flăcăi de-o dată, însă casa cu două camere, una birou, alta arest, nu a fost plină cu oameni decât când venea vreun control de la județ, și erau chemați acolo lăutarii satului, șefii de la primărie și vreo femeie fără bărbat și cu dragoste de petreceri și se întindeau mese până la zi, să plece șefii mulțumiți și fără întrebări de pus. În rest, Ghiță, polițistul, care venise aici cu gândul că va sta trei luni și va pleca apoi înapoi la logodnică și părinți în Tulcea, dar își găsise aici și nevastă și-și înălțase și casă, făcea procese verbale în care consemna numărul peștilor pe care îi prindea stând toată ziua pe malul Dunării, sau numărul localnicilor alături de care băuse la cârciuma din colț un păhărel de votcă... Din odăița alăturată, îl vedeam pe Sofronie Gabardin, în capul mesei, la care luaseră loc ascultători și polițistul și primarul și bătrânii satului. Gabardin parcă întinerise zece ani, ochii îi scân-teiau, glasul îi era mai ferm ca niciodată:

– În satul meu nu a furat nimeni niciodată! De atâția ani, de când mă ocup de satul ăsta nu a dispărut un ac și acum...! Două găște și de la cine, de la o femeie neajutorată, de la o văduvă! Ghiță, să mi scoți de unde ști pe vino-vați, altfel cu vaporul ce trebuie să vină pleci înapoi la Tulcea așa cum ai vrut să faci acum patruzeci de ani... Și voi! tună el privind către restul mesenilor, ce-mi stați aici?! Mergeți tăicuță

și-mi aflați din sat tot ce puteți!

Trei zile nu am putut să mă înțeleg cu moș Gabardin, era tot timpul agitat, aciuiase pe lângă el un țânc și-l trimitea toată ziua după Ghiță să-i spună dacă a aflat ceva, se plimba toată ziua pe ulița pe unde știa că trec toți ai satului și-i privea adânc, în ochi, ca și cum furtul făcut era scris acolo în ochii lor mari, blânzi și în general albaștri, iar el, Sofronie Gabardin, știa să citească vina asta dintr-o singură privire... Agitația lui spori și mai mult, în momentul în care alți doi săteni îi trecură pragul să-l anunțe că Saveta nu e singura păgubașă... Abia a patra zi îl văzui zâmbind din nou, cu o scânteiere ciudată în ochi, și-mi șopti plin de satisfacție:

– La mine în sat nu fură nimeni, tăicuțule! Nu a fost mână omenească! Cel care ne fură e un hoț și un ucigaș din adâncuri!

Sub îndrumarea atentă a lui moș Gabardin sătenii au construit în numai jumătate de zi o adevărată fortăreață în apă, un baraj de lemn și sârmă între orășaniile localnicilor și monstrul înfometat din adâncuri. O săptămână nu s-a mai întâmplat nimic, lumea începuse să uite de ucigașul din adâncuri, ba, unii, mai sceptici, spuneau că păsările au dispărut fiindcă vârfurile aripilor lor nu fuseseră bine tăiate și orășaniile zburaseră către găscanii sălbateci ce își cântau din stuf cântecul de împerechere...

Într-o marți însă, în timp ce câțiva copii se bălăceau alături de găște în pântecul construcției protectoare înălțată împotriva monstrului, gardul se surpă, parcă ar fi fost o căsuță din bețe de chibrit înălțată de un puști în bătaia vântului, apa se învolbură și, o gură mare și neagră, străjuț de niște mustăți zdrene, imense, ca ale unui motan gigantic, se deschise larg, înghiți, neoprită de țipetele îngrozite ale copiilor, o găscă, apoi dispăru în adâncuri...

*

Undeva, cam la treizeci de metri de mal, sub o insuliță de stuf, apele născuseră o groapă adâncă, plină de vârtejuri iuți și puternice ce făceau și pe cei mai buni înotători din sat să se ferească. Acolo, moș Gabardin socoti că ar fi culcușul monstrului și, ajutat de câțiva săteni, întinse capcane pentru prinderea monstrului: legă de un fir gros câteva cârlige uriașe, în care înfipse, ca o invitație la masă cu o listă variată de bucate, o broască imensă, un ciorchine bogat de râme mari, șerpești iar pe altul stârvul putrezit al unei găinușe călcată cu o săptămână în urmă de o căruță și culeasă de la groapa de gunoi...

Monstrul din adâncuri nu se lăsă mult timp invitat la festin. Ciuguli elegant, abia mișcând firul gros, ca pe un aperitiv, râmele șerpești, rupse trei sferturi din broască, evitând ascuțișul cârligului, apoi înfulecă stârvul găinii, trăgând după el undița în apă. Moș Gabardin, care nu se mișcase o clipă, smuci undița rapid, cu o forță nebănuită pentru anii lui. Surprins, monstrul se lăsă câteva secunde tras de mâna omului, apoi se înfipse parcă în nămol și trase viguros, rupând în două, ca pe un bețișor, undița groasă cât brațul și dispărând fără urme în adâncuri. Confruntarea fu suficientă însă pentru moș Gabardin ca să vadă cu cine are de-a face. În cele câteva secunde în care simțise monstrul în vârful undiței, moș Gabardin îi calculase și greutatea, și forța și îi citise și viclenia... Acum știa ce avea de făcut și, înainte de toate, se spălă, se îmbracă în hainele cele mai bune și plecă spre părintele Ghedeon să primească binecuvântarea lui și forța de a învinge fiara.

Părintele Ghedeon se stabilise în Deltă în urmă cu treizeci de ani. Venise aici, să fie de-

(Continuare în pag. 28)

(Urmare din pag. 27)

UCIGAȘUL DIN ADÂNCURI

parte de lume o vreme, să uite de o iubire ce îl bântuia în lumea civilizată și găsisese iubirea față de Dumnezeu. Într-o seară cu ceață Dumnezeu îi apăruse mergând încet pe ape și-i șoptise să rămână aici, să-și înalțe o biserică și să-i fie fiu credincios până la sfârșitul vieții. Omul, ce se dorea neapărat slujitor al Domnului, ceruse nemărate aprobări pentru construirea unei biserici, dar toți îl consideraseră ținut și-l expediașera ușor, recomandându-i vizite la psihiatrie. Ghedeon, care în viața de dinainte de viziune fusese tâmplar, nu exasperă și puse toate piedicile pe seama greutăților ce trebuiesc trecute întotdeauna în viață când vrei să ajungi să culegi o floare de colț... Așa că tăie câțiva copaci și, în numai o lună, aproape nedormind deloc, ajutat parcă de o mână din ceruri, ciopli o biserică în care să slujească și să asculte porunca divină ce o primise... În biserica părintelui Ghedeon puteau intra de-a bușilea doi oameni, iar înăuntrul ei puteau sta numai în genunchi. Părintele Ghedeon căra iarna biserica prin sate pe o sanie pe care o trăgea după el pe gheață, iar vara îi cioplise două axuri cu roți ce transformau sania într-un fel de car... Barba și părul îi crescuseră mari și dezordonate, din când în când, zărindu-se în vreun ochi de apă, părintele se tunde singur cu vreun ciob, nenimerind simetria dată de mâna sigură a unui frizer. În timp ce-și cioplea biserica o așchie îi sărise în ochiul drept, el refuzase să o scoată, ochiul netratat se umflase, începuse să supureze și, acum era alb, umflat, scos din orbită și fără viață. Ghedeon însă se mândrea cu ochiul lui mort și spunea peste tot că ochiul pierdut era birul pe care-l plătise pentru fărâdelegile înfăptuite în viața trăită înainte, fără credință adevărată.

Vântul, care de obicei alerga liber și fără zăbală printre dealurile de nisip și se ascundea prin frunzele copacilor, în ziua aceea se oprise liniștit, ca botul unui câine ascultător la piciorul stăpânului. Îngenunchiat, cu fruntea plecată a smerenie, moș Gabardin simțea cum părintele Ghedeon, prin mâna lui sfrijită, sprijinită molcom pe creștetul său, îi transmite forță și încredere în izbânda împotriva fiarei ce-i prigoana de ceva vreme. Simțea cum o stare de liniște îi plutește prin tot corpul și cum pe spate îi cresc două perechi de aripi mari și viguroase, ce ar fi putut să-i ridice într-un zbor lin și neîntrerupt spre soarele călduros ca un foc în cuprător, trupul său îmbătrânit și cu oasele pline de umezeala apelor ce le străbătuse o viață întreagă...

Părintele Ghedeon își smulse trei fire din barbă, le împături într-o foiță veche de ziar și i le dădu să-i poarte noroc. „Mergi. Mergi cu Dumnezeu în inimă și vei izbândi!”, îl trimise părintele aflat la sfârșitul rugăciunilor sale și moș Gabardin plecă liniștit plin de forță, cu un mers sprinten, ușor sărit, de parcă ar fi avut iar douăzeci de ani, și cu o convingere de nezdruccinat că va învinge monstrul...

*

Pe apa întinsă și neagră, parcă mai nea-

gră ca niciodată, patru bărci plutesc duse de curent, și de vânt. În barca din față, moș Gabardin, stă în picioare, drept, cu barba și pletele fluturând în vânt, ca un amiral în fruntea flotei sale. Undeva, ceva mai sus, în stânga, plutește o gâscă foarte gălăgioasă. Dacă cineva s-ar uita mai de aproape, ar vedea că pasărea are ascuns, legat între pene, un cârlig mare și ascuțit. Sfoara ce prinde imensul cârlig coboară dintre pene, prinzând într-un laț ușor unul din picioarele găștei, iar apoi, întinzându-se și ondulându-se ca un șarpe, se leagă cu nod ferm, strâns ca un legământ între frați de cruce, de un butoi ce plutește aparent fără rost, ca și cum o corabie a naufragiat și l-a scăpat din pânțele sale...

Timp de trei zile Moș Gabardin stătuse treaz continuu, spunând rugăciuni și postind, post negru, cum ceruse părintele Ghedeon pentru iertarea păcatelor. Când nu se ruga, urmărea pe peretele îngălbenit de tutun al camerei sale, ca pe ecranul unui cinematograf, filmul întâlnirii sale cu monstrul. A patra zi ieșise din cameră, se spălase până-n brâu și îmbrăcase o cămașă albă, cea mai bună a sa, pe care obișnuia să spună că o va îmbrăca atunci când se va mai însura din nou sau, când o pleca în vizită la bunul Dumnezeu. Băuse un păhărel de țuică, fredonase o melodie pe care, pe vremuri, le-o cânta mândrelor din sat, apoi meșterise capcana aceea, cu gâsca, momeală pentru ucigașul din adâncuri...

Undeva, la capătul lumii, unde Dunărea borțoasă se retrăsese departe de ochi curioși să nască noi pământuri, doisprezece pescari, călăuziți de Sofronie Gabardin, pleaseră să prindă monstrul ce le ucisese câteva găște și le înghițise cu gura lui imensă, schimonosită parcă mereu într-un rânet, întreaga liniște și siguranța. Gâsca, cea mai gălăgioasă din tot satul, a alungat cu țipetele ei până și soarele, ce s-a pitit în nori. Pescarii lovesc ritmic apa cu cloncuri, niște unelte, semănând cu linguri încovoiate, ce atingând luciul apei scot un sunet înfundat, ca al unui dop de șampanie... De obicei somnii nu întârzie prea mult să apară când sunt chemați astfel, acum însă, mi se pare că a trecut o viață de așteptare fără rezultat. Soarele s-a făcut mic, parcă ar fi un nasture de aur la vestonul unui general, norii s-au adunat toți deasupra noastră, mai cenușii și amenințători ca niciodată. „Va începe furtuna.”, îmi șoptește moș Gabardin, „Și după ce urgia se va dezlănțui, va aștepta puțin, să ne doboare ploaia și vântul și apoi va apărea și el. Da, da. Parcă îl văd, cu mustățile mari, ca ale lui don' Mitică, majurul ce a avut grijă de noi în armată, strâmbându-și gura mare și neagră într-un zâmbet ironic, răzând parcă de noi, că a fost el, animalul, mai deștept decât noi, ce ne credem stăpânii ființelor pe pământ. Dar nu va lăsa Dumnezeu, bunul de el, să se întâmple una ca asta!”

Din cer, au început să cadă stropi mari și rari de apă, parcă un copil udă florile din stropitoarea lui de jucărie. Minutele trec, ca niște mașini de curse și ploaia firavă nu mi-a pătruns încă prin căptușeala hainei. Mă uit la moș Gabardin cu neîncredere, amintindu-mi previziunile sale meteorologice. Dau să-i spun că s-a înșelat când, cerul se rupe cu zgomot nebun și începe să toarne, o ploaie rece, deasă, de abia mai îmi văd partenerii din barcă. Tună și fulgeră. Niciodată nu am văzut fulgere atât de strălucitoare. Puțin mai în față un copac lovit de focul din ceruri s-a aprins, flacăra vie și torță ce ne arată drumul prin ceața ce începe să îmbrace cerul. Din barca din spate cineva urlă spre moș Gabardin că ar trebui să se întoarcă, să mai încerce și mâine, că și atunci e o zi... Învingând vântul,

învingând bătaia ca de tobe a ploii, moș Gabardin urlă: „Iuda, vrei să mă vinzi! Cum să plec? Cum să-mi fie teamă? Iisus a mers pe ape, cu tălpile goale și noi?! Ne temem în bărcile astea pe care noi singuri le-am îngrijit, ca pe copii noștii, le-am chituit, le-am uns cu catran și nu ne-au mințit niciodată?!”. Oamenii, udați până la piele, cu ochii împăienjeniți de ceață, încep să vâslească viguros spre mal. „Iuda! Vânzătorule!”, scapă scrâșnit, printre dinții din față și le aruncă din urmă prețul trădării, o pungă cu fix treizeci de arginți...

Bărcile noastre sunt ca niște coji de nucă ce plutesc pe apele agitate. Cu toate astea, nu-mi dau seama cum, pescarii reușesc să rămână destul de aproape de gâsca în derivă ce țipă puternic, asurzitor, chemând parcă pe cineva în ajutor. De parcă ar simți o primejdie nevăzută de noi, încearcă să zboare, vârfurile aripiilor ei sunt însă de mult, simple amintiri în memoria unei foarfeci grele de oțel, se căznește apoi să înoate mai repede, dar sfoara prinsă de piciorul ei e întinsă la maxim și la capăt se află legat butoiul cel greu... Apele se învâlburează și mai mult, din neant plutesc niște mustăți lungi și elastice, Dunărea e o gură mare și neagră, înghețată într-un rânet răutăcios și batjocoritor, una din bărci, lovită de un ciocan uriaș din adâncuri, se răstoarnă și apoi, necontrolată de mâna omului, dispare târâtă de curent. Moș Gabardin a lăsat vâsla din mână și strânge în pumn crucea aurită, mare și grea, ce-i atâră la gât și bucata de ziar cu firele din barba părintelui Ghedeon. Neținând cont de rugăciunile murmurate de moș Gabardin monstrul atacă și cealaltă barcă. A lovit mai încet acum, barca se clatină, dar nu se răstoarnă și pescarii, speriați, trag tare de vâsle spre mal. Am rămas singuri, trei pescari, din care eu, sunt mai mult un simplu spectator... Mă agăț de marginea bărcii și aștept ca monstrul să ne lovească și pe noi. Îl văd. De fapt, tot ce văd e ochiul lui bulbucă, rece, de gheață, ca al unui criminal ce ucide din plăcere... Probabil mi-a citit frica în ochi, sau, poate, știe că barcă noastră e o jucărie pentru puterea lui. Oricum ar fi ne lasă în pace și ne ia parcă martori să povestim tuturor despre forța lui.

Gâsca a paralizat, nu mai scoate nici un zgomot, iar monstrul deschide gura lui hâdă, elegant, fără grabă parcă, înghițind pasărea fără să lase să zboare un fulg măcar. Apoi, în forță, făcând abstracție de noi, dispare în apa ce parcă s-a înnegrit de la gura lui. La suprafața apei se ivește o pată mică de sânge. Butoiul a început să alerge pe ape, de parcă ar avea vâsle.

— Ha, ha! Tăicuțule, a mușcat momeala! Să-l văd cum mai scapă drăguțul de el!

Butoiul ce plutește pe ape e ochiul nostru. Ochiul nostru imens și magic, care ne arată pe unde fuge monstrul. Da, de când a simțit fierul rece al cârligului cum i se înfige fără milă în carne, monstrul fuge. Nu mai e cel care ne poate doborî fără efort, nu mai e stăpânul apelor, e doar un fugar ce simte că a apelat la toate șmecheriile dar nu poate scăpa de bucata de fier ce-i arde de durere cerul gurii, și nici de butoiul ce-l încetinește cu greutatea lui mereu când vrea să dispară departe de barca pe care o simte ca o apăsare, ca o umbră ce-l urmărește fără încetare...

Vâslim. Mușchii îmi sunt niște noduri tari, care mă dor la orice bătaie de vâsle, însă trebuie să ne mișcăm după butoiul ce fuge pe ape. Ploaia a trecut, însă încet, noaptea îmbracă totul într-un frac negru, pe care îl asortează cochet cu un papion galben, în formă de semilună.

(Continuare în pag. 29)

(Urmare din pag. 28)

UCIGAȘUL DIN ADÂNCURI

Moș Gabardin cred că e vrăjitor. Altfel nu îmi explic cu ce substanță a uns butoiul ăla de strălucește ca un bec în bezna din ce în ce mai adâncă, de parcă și-ar fi făcut casă pe el toți licuricii din Deltă. Am obosit rău. Nici monstrul din adâncuri nu mai are aceeași forță. Începe să facă pauze din ce în ce mai lungi. Moș Gabardin hotărăște că e timpul să ne odihnim. Vom face de veghe cu rândul până în zori...

Dacă n-aș știu sigur că soarele stă mereu pe cer, aș crede că dimineața iese din adâncuri. Astăzi soarele e mai palid și mai cu cearcăne ca niciodată. Cred că a stat treaz toată noaptea să urmărească monstrul ca și noi. Butoiul abia se mai mișcă, parcă ar fi un bătrân încovoiat ce a uitat bastonul acasă. Moș Gabardin îmi face semn cu mâna dusă la gât, că monstrul nu mai are mult de trăit. A scos două cange lungi și groase de fier, cu capătul ascuțit și încovoiat ca un cioc de pasăre răpitoare. El ține în mână un topor, cel pe care îl folosește de obicei să taie lemne pentru focul din cuptorul pe care doarme să-și îngrijească reumatismul. Cred că, ud până la piele cum e, privind lama toporului gândul îi zboară la lemnele ce-i încălzesc atât de plăcut oasele când e odihnește pe pecka... Se scutură însă într-o clipită de orice slăbiciune și ne face semn să fim pregătiți să lovim fără milă monstrul. Din apă încep să iasă bule mari, ca și când un copil se joacă cu paiul suflând aer într-un imens pahar cu apă. Ne apropiem ușor de ele. Fără să mai producă valurile de ziua trecută, monstrul apare încet, cu mustățile lui mândre ude și pleoștite acum. Mă privește din nou. Ochii lui sunt la fel de reci și răi, dar nu mă mai sperie. Într-un fel, chiar mi-e milă de el. Poate de aceea nu reacționez când Moș Gabardin îmi strigă să-l lovesc...

Trezit parcă de vocea lui moș Gabardin, monstrul mai are o ultimă zvâcnire și dispare din nou în adâncuri. Vâslim rapid, fiindcă știu că va obosi în curând. Apare. Cu ochiul lui mare, privindu-mă fix, de parcă ar vrea să mă hipnotizeze. Ridic mâna, închid ochii încet, îmi amintesc gura hâdă înghițind pe nerăsuflăte gâsca, strâng cangea în mână și lovesc. Ochiul monstrului se sparge cu zgomot, ca un balon, și apa se umple de iris, corneea și sânge ... Cangea tovarășului nostru de vânatoare se-nfinge dur în ceafa monstrului, Moș Gabardin lovește cu sete, toporul despică osul și rămâne înfipt în cap, fără puțință de a mai fi tras înapoi. Cu un spasm, coada uriașă lovește apa, născând o fântână arteziană, apoi se ridică iar, dar lipsită de forță, se oprește la jumătatea mișcării... Apa se înroșește ușor, ușor, plutim într-un lac de sânge. Privesc cum cei doi pescari lipoveni fac cruci mari, fără grabă. Aș vrea să mă închin și eu, dar sunt lipsit de forță. Începem să plutim ușor, spre sat, cu prada trasă în urma bărcii.

Pe drum ne întâmpină bărci plecate în căutarea noastră. Unii merg lângă noi, întrebându-ne cum a fost, ce am făcut, alții fug repede în sat să dea de știre.

Când ajungem, pe mal, e adunat tot satul. Până și cei care nu puteau merge au venit cărați de copii în căruță sau cărucioare, iar Borislav, care nu are niciuna nici alta, a venit adus de un vecin într-o roabă. Toți vor să vadă monstrul care i-a necăjit și a învins atâția oameni până să cadă răpus...

Din căruța în care oamenii l-au pus, monstrului îi iese coada afară. La câte un hop, se mișcă de parcă ar fi încă viu și câte un copil sau vre-o femeie mai slabă de inimă, se sperie

și scoate sunete de spaimă. În fața Primăriei căruța oprește și opt bărbați coboară prada pe un pat de iarbă proaspăt cosită. Moș Gabardin, care între timp s-a schimbat cu straie curate, scoate un pumnal lung și începe să despice burta monstrului. Două femei spală cu apă pe măsură ce moș Gabardin taie. Câțiva copii au grijă să fie mereu apă proaspătă. Din burta monstrului moș Gabardin scoate broaște, câțiva peștișori, gâsca-momeală, încă nedigerată, o jucărie de plastic, un mănunchi de mațe și organe sângerânde și un rotocol de iarbă, înghițit probabil în spaimel morții, în căutare disperată de aer...

Moș Gabardin ridică deasupra capului, ca pe un trofeu, un căluț de lemn cu roți, jucărie pierdută de vreun copil pe fundul apei și înghițită de monstrul atras de strălucirea ochilor de plastic, îl arată sătenilor strânși buluc și decretează:

– E curat, nu s-a spurcat la carne de om! Chemați femeile să-l prepare!

Apoi, către primarul ce se ținuse după el, ca un scai, dornic parcă să vadă lumea că sunt prieteni:

– Primare, deschide tăicuțule sala unde faci tălică ședințele, ia toate băncile și mesele și mută-le la umbră, în poiană...

În poiata improvizată sub un acoperiș, nu departe de locul unde monstrul este tranșat și spălat, zece femei, ajutate de un cârd de copii săritori, s-au apucat să prepare peștele uriaș. Privindu-le, îmbrăcate prea simplu pentru gusturile mele școlite pe străzi largi, pavate, de oraș, văzându-le fețele înăsprite de vânturi tăioase, cu ochi serioși, ce nu părăsesc a-trebare castroanele, trăiesc o impresie ciudată, că vom gusta o mâncare fadă, lipsită de condimente și fantezie. Pe măsură ce mâinile lor trebăluiesc harnice, toate aceste gânduri mi se risipesc, ca o ploaie repede de vară. Cred că niciodată în viață nu am văzut atâtea soiuri de mâncare preparate din același tip de pește! Cele zece femei se întrec pe sine și dau dovadă, contrar părerilor mele inițiale, de o imaginație debordantă. Încet, monstrul hâd capătă forme ispititoare și arome, mângâiată de focul domol pielea-i devine crocantă și apetisantă, dintr-un platou, o bucată de somn pane mă îndeamnă să o fur și să o duc departe de ochii și dinții lumii, o alta parca mă roagă si o salvez de la înec din suc de legume... Un copil își ajută mama și dă pe răzătoare câteva roșii mici, un morcov, o țelină, două mere și un pumn de miez de nucă. Apoi femeia le ia din mâna pruncului și le amestecă cu felii de pește tăiate subțire, născând o uriașă salată de crudități cu somn. Ceva mai încolo, o tânără prepară dibace chifteluțe din pește, alta o tocăniță, iar într-un ceaur imens, vegheat de o gospodină tomnatică, boscorodește o ciorbă de pește.

Părintele Ghedeon a venit din pustie trăgând după el biserica lui umblătoare, parcă ghidat ca un far de mirosul mâncării. Așezat lângă el, moș Gabardin ridică hălcile de carne, după ce părintele binecuvântează și le pune în coșul văduvelor, pomană pentru sufletele pescarilor plecați să plutească în barcă de umbră...

Domol, fără nicio grabă, Vasile Dolghin, al cărui fiu e șefuleț la una din podgoriile din inima Dobrogei, mână calul, nerăbdător să tragă în zăbală, să-și termine treaba, să-și scuture coama a uitare și să fugă să mestece norii... Dolghin are în căruță un butoi de câteva vedre, vechi de vreo douăzeci de ani, de când fis-o se angajase și-i adusese două butoaie, să bea din când în când și să-și stingă dorul că are feciorul plecat departe. Trăgând cu copii de un căruț, Condrat, lipoveanul cu nas ascuțit, ridicat într-o continuă amușinare, ca un câine de vână-

toare, aduce în poieniță câteva damigene cu palincă, pe care a strâns-o de câțiva ani de la un grup de ardeleni ce veneau să admire păsări rare... Dacă cineva ar privi de sus, foarte de sus, i s-ar părea că satul e un mușuroi de furnici harnice. Toți aleargă, ba cu niște fructe, ba cu o puțină de brânză, ba cu niște găște sau puișori jumuliți, tocmai buni de pus pe grătar. O femeie cu vârsta pierdută în buzunarul unei ghicitoare aduce în șorțul său niște roșii mari, cât pumnul strâns al unui bărbat voinic. Osip, singurul lipovean care nu pescuiește, cară niște pepeni mari, galbeni, care îmbată întreaga comuna cu parfumul lor, mireasmă pentru care Osip a renunțat la meseria de pescar, învățată de copil și s-a apucat de grădinărit...

În poiană, oamenii primăriei au aranjat mesele și scaunele așa cum a poruncit moș Gabardin. Primarul, a înjunghiat o juncană ce se rumenește răbdătoare la groapă, pe jar. Viceprimarul a adus și el un porc și, ajutat de doi săteni, îl pârlește și-l tranșează cu mâna lui, să vadă întreaga comună cât e de gospodăr. Când toate pregătirile sunt pe sfârșite și oamenii încep să se așeze la masă, ca din pământ, apar Gură, Trifoi și Mercedes, trei țigani, lăutari aciuiți în sat de primar, pe timpul verii, să cânte în bodega mereu plină de turiști, unde, ferit de ochii aflați atât de departe ai șefilor, primarul bagă și vinde jumătate din marfă din banii lui.

Acompaniat la vioară de Trifoi și la acordeon de Mercedes, Gură începu să cânte. Muzica aduce și veselie. Iar vinul gros și galben, ca un ulei, pe care l-a adus Vasile Dolghin, dezleagă și cele mai înnodate limbi. Felurile de mâncare curg, unul după altul, din capul mesei, moș Gabardin, la dreapta căruia sed, îmi șoptește că așa a săturat și Iisus mulțimea cu cinci pâini și doi pești. „Uneori omul e cel mai frumos animal!”, zice moș Gabardin ale cărui priviri, puțin încețoșate de palinca tare, sunt atrase din ce în ce mai mult de pulpele puțin dezgolate ale unei văduve de nici patruzeci de ani...

Oamenii au ieșit la joc. Din arcușul lui Trifoi, picură ritmuri sălbatice, vrăjite, ce îi împiedică pe oameni să se mai oprească din învățea asta nebuna, nebună. Moș Gabardin se apropie de primar, îi smulge banda tricoloră, și-o trece peste piept, se urcă pe un scaun și face un semn muzicanților, care încremenesc în secunda următoare. „Eu, Sofronie Gabardin, fratele vostru mai mare și, pentru cinci minute și primar al comunei, decretez ziua de șapte iulie ca zi de sărbătoare! Să transmiteți tuturor și să învățați și pruncii, să țină sărbătoarea asta, peste ani, chiar și atunci când noi nu om mai fi! Hai, jucați! Jucați și vă bucurați!”

- Hee, hee, tinere domn! Anii au trecut, așa cum trece fumul țigărilor pe care le fumezi, iar eu am rămas ultimul din pescarii ce au plecat să vâneze ucigașul din adâncuri... Moș Gabardin e de mult oale și ulcele, cu limbă de moarte, printr-un testament scris cu buche mari, ca de școlar în clasele primare, mi-a lăsat moștenire casa, lotca și cele trei fire din barba părintelui Ghedeon... Mereu, când se apropie șapte iulie, las totul și plec spre locul prinderii monstrului, spre amintirea anilor când aveam tinețe și visele dumitale... Dacă vrei, ești invitatul meu, vei sta în dreapta mea, în capul mesei, la sărbătoarea prinderii ucigașului din adâncuri. Poți locui în casa mea, și mai pot să-ți arăt câteva din secretele pescuitului...

Prin perdeluța trasă neglijent de la geamul trenului ce mă duce spre Tulcea, noaptea se furișează afară din compartiment pe nesimțite, de parcă ar fi mâna unui hoț ce iese într-un buzunar străin...

LYCEUM

*Maria Alexandra
Ionașcă*
(Colegiul Național
„Liviu Rebreanu”
Bistrița)

fie că e 31 sau 13

ea mă însoțește zi și noapte
timpul mi se arată doar la ore gemene iar
explicația o găsesc în buzunarul
de la cămașa în carouri
noaptea adorm cu frică -
unul dintre cele mai frumoase momente
e cel în care cineva îmi ascultă ticăitul
mi-e teamă că o să se oprească în momentul
în care o să-și dea seama că îl aud -
dimineața mă trezesc cu frică
o s-o împart cu tine - ești
la 2 îmbrățișări distanță
sunt desculță - nu te grăbi

ușa de scăpare

zilnic dau de ziduri
copii-ziduri, vecini-ziduri,
prieteni-ziduri, bărbați-ziduri
mă închid în casă și vin ele la mine
pândesc printre gratiile porții
ies în stradă cum iese ursul rănit din adăpost
mă asigur că nu e nimeni
și fix atunci apare nimeni în drum
încerc să-l ocolesc dar se ține ca un scai
mergând pe stradă dau de femei-ziduri
care de care mai insistente
le evit frumos și caut
cel mai închis magazin cu puțință
îl zăresc. fir-ar să fie. e mai deschis ca niciodată
plin de vecini-ziduri, cu ochii pe mine
încântați la prima mea stângăcie
de multe ori m-am gândit să devin și eu un zid
ca să nu mai trebuiască să îmi găsesc zilnic
vânătași și lovituri nou-nouțe pe piele
zilnic mă dau de prieteni-ziduri
ca să supraviețuiesc
și mă înjunghie cu cuțite
le accept cicatricile căutând tăișul
mai puțin dureros
zilnic dau de ziduri din ce în ce mai reci
și caut uși să mi le lipesc pe spate
să am și eu o parte dură
expusă în fața oamenilor-ziduri
ca o rană deschisă

respirații pe minut

prima dată e de toată frumusețea
nici nu știi încotro s-o iei
te înțepă toți cu ace de siguranță
te descurci
îi încurci și le faci față
îți pui fața în palmele lor
aștepți sentința
aștepți viața să nu întârzie
svetlana te roagă să respecti termenii
pinky promise, zice ea
vă încălcați promisiunile cu mâinile în sold
rămâneți încruntați
umbrele se târăsc în spate și pornesc
fără destinație

reamintiri fără sonor

cămașa tatei are un petic în dreptul inimii
simt mirosul transpirației lui

apă de ploaie
o poartă zile întregi și asta-l face masculin
pe urmă o port și eu pe brațe
și o strâng atât de tare
încât țâșnește sânge

Ioana Vintilă

(Colegiul
Național
„Gheorghe
Lăzar” Sibiu -
clasa a X-a)

sound-check

inimi oprite de lichid
fețele acoperite cu baticuri negre

recoltăm lacrimile în borcane închise ermetic

împingem trupurile
[parapeți care să împiedice impactul]

la masă mănâncă șapte femei
cu capete de iepuri
se uită la un documentar despre abatoare

[EKG-ul e constant]
mâinile
hale dezafectate de uragane & inundații
se apropie din ce în ce mai mult

monotorizarea mecanicii fluidelor corporale
într-un crematoriu

vânătoarea

mi-ai luat mâinile în ale tale și
ai trecut de parapeții din zona crepusculară

prind fluturi cu forcepsul care
mi-a disecat uterul

ne ducem mâinile la gură
așteptăm blițul & diapozitivele

în poză

doi iepuri au gura astupată cu un atriu
& un ventricul cu circulația încă funcțională

ascunzi vânătaile când toate vasele sunt sparte
antidotul pentru epidemia care ucide masele
jucăriile bebelușului ca să plângă
seringile cu insulină bolnavilor de diabet

și tot ce îți pun eu pe această tavă

un copil prepuber se joacă la panoul
unei uzine electrice
trage neîncetat de o manetă
a venit apa
și l-a luat
și l-a luat
și l-a luat

haide

să uităm scurtcircuitul și mirosul de păr ars
să revenim la prinselea
să mă prinzi din nou după ce am alergat
doar câțiva metri
să mă plimbi pe la periferie
& să-mi arăți frumusețea halelor dezafectate
atunci când ne examinăm plămânii
pe o tavă chirurgicală
iar fiecare îi șterge transpirația
de pe frunte celui alt
& când totul ar putea fi transpus într-un film
de scurt metraj
în care un iepure aleargă după celălalt

CONCURS

cu un kalashnikov
îl nimerește și îi îmbălsămează corpul
apoi îl așează frumos îmbrăcat în locul gol
din patul de două persoane

plonjon

oprește totul și fă-mă să tac

arată-mi dalele de piatră
care nu sunt sub picioarele lor murdare
și lovește-mă
lovește-mă până mă redimensionez

îmbracă-mă în rochii lungi & negre
înfășoară-mi o eșarfă & ascunde-mi părul fața

toată viața mi s-a părut absurdă ideea asta
să acoperim femeia în straturi
și straturi de haine largi
nu care cumva să-și dea seama cineva
că ar fi femeie să-i acoperim părul
să-i lăsăm doar privirea la vedere
doar ca să nu-și rupă gâtul

dar uite

ia orice pânză
orice sac jerpelit
să mi se vadă numai ochii

întinde-mă pe dalele de piatră & deschide-mi
abdomenul cu un cutter
pune-mi sterilet

învață-mă să strâng din dinți fără să mi-i rup
să uit că sunt și eu mamă
să strig fără rușine
până-mi sparg plămânii

mutter, ich bin dumm

să înlocuiesc zecile de degete negre
cu murdărie sub unghii
cu degetele tale nefiresc de albe
mirosind a țigări din ohio

să am în față chipul tău cu zâmbet strâmb
atunci când sunt penetrată violent

să mă gândesc că e jocul ăla pe care-l jucăm
când suntem cu toții acasă de ziua recunoștinței
facem echipe alergăm prin curte
unul e pisica
dacă e prinsă, coechipierii trebuie
să o recupereze

să mă gândesc că am băut cu toții vodcă
din alabama de la sam

eu sunt pisica / sunt prinsă
de la vodcă
ambele echipe trag mai tare
mușchii pisicii sunt panglici
se deșiră

și mai învață-mă
să iubesc ce mă ucide

*Tahrir
ich bin dumm*

LYCEUM

Maria Fărâmbă

(Liceul Teoretic
„Boris Cazacu”
Nisporeni,
Republica Moldova
clasa a XII-a)

de-a viața și moartea

când avem o problemă
ne jucăm cu o ruletă rusească
o rotim de câteva ori
până când dificultățile
înfloresc a doua oară
ca niște embrioni apocaliptici
și atunci nu știm ce ne facem
norocul nostru e ascuns
într-o matrioșcă nesfârșită
ce ne facem, dragule
dacă nu murim?

Ritual de dezlegare

în mine - spital de nebuni
îmi leg decepțiile cu sfori
le înșir la mansardă
înfîg unghiile în tristeți
peste bățile inimii - acid
durerile le decupez în formă de cruce
antidot:
toate
în cercul uitării
apoi
explozie
punct
viața mea începe după acest punct
povestește-mi ce s-a întâmplat între timp

Vise

inima mea e un acvariu
peștișorii poartă vise în solzi
prinde unul și lasă-l
să-ți înoate în liniile palmelor
îți vor povesti viața
chiar acum în palma mea stângă
înoată peștișorul de aur
să-ți-l împrumut și ție?

Minciună

timpul hilar
epuizează anii din florile de cireș
aripile fluturilor
emană dezamăgiri
m-ai mințit, poezie,
m-ai mințit că ne vom iubi etern
viața nu e decât o caisă coaptă
căzută pe jos

Disper(s)are

o sută de metri
pe cea mai mizeră stradă a orașului
mi-ai enumerat toate bolile psihice
de parcă te-ai născut prea devreme
bănuiesc c-ai avut o naștere fabuloasă
te-ai expulzat singur din burtă
îți ziceai că meriți o viață bună
ți se rupea din piept nebunia
pe o sută de metri
pe cea mai mizeră stradă din lume
cu cel mai nebun om
care ar fi vrut atunci acolo
să-și dezbrace sufletul cu furie

să mi-l întindă și să mă lase
să fac ce vreau din el
să-l calc să-l scuip să-l iubesc
îmbolnăvită de tine
mă reîntorc
pe cea mai mizeră stradă din oraș
experimentând toate bolile
pe care mi le-ai enumerat

Andreea Solomon

(Colegiul Economic
„Ion Ghica”
Târgoviște)

genesis

m-am născut invers
dintr-un pahar de whiskey
și o perfuzie pe creier.

m-am născut invers, pradă pentru vulturi
îmbrăcați la patru ace. vulturii se-nfruptă din
plantația de avortoni. gardul electric ne păzește
împotriva turmelor de porci cu unghii roase
nu m-au înghițit. m-au adus înapoi,
la tine, mamă! lasă-mă să beau din spuma ta
de epileptică. sunt însetat!

m-am născut invers dintr-un televizor mobil
cu antene parabolice.
*aerials, in the sky , when you lose small mind
you free your life*
m-au eliberat cascade infraroșii din
supliciu devoratorilor de publicitate
/duplicitate/

m-am născut invers la 7 luni din douăzeci
de voci fără corpuri /geometrice/ sunt cuvântul
trimis s-aprindă becul din pivnița unde
creaturi cu copite se-mping și se dau cu capul
de pereți. din aglomerație de organe
mai apare încă o pereche
de copite /anticoncepționale expirate/

sunt prea mulți, au nevoie de lumină
mult prea surzi
m-așteaptă, mamă! și eu sunt flămând!
hrănește-mă cu placenta noului tău născut

mamă, răspunde-mi din patul tău
de cuie-ncinse!
chinurile facerii n-au fost făcute pentru femeile
din neamul nostru. de la lume citire-napoi la
Gaia, din pântecul primei mame,
noi ne-am născut invers.

2+2=5

ne complacem în stereotipuri
avizate
de guvern.
nu mai dăm țării atât de mulți
copii. progresăm
spre sterilitate.

basmele germane sunt filme pentru
adulți. /fantezie-n teroare/
ne-au schimbat poveștile. suntem
mai întâi pensionari comuniști
ca la 60 de ani să ne sugem
degetul mare în mod
democratic.
scufița roșie violată
de lup? /subiect tabu/
brace yourself! scufița a mâncat-o pe bunica
la cină
fără să știe /canibalism precoce

CONCOURS

în cărți de colorat/

*

/ Parlamentul a abrogat legea 69/20xx /

din două cadavre am scos
două inimi
le-am cusut
și-am dat poporului
noua stemă, sub sloganul
cupidon n-a murit!
/de mâine nu mai primiți tichete de masă/

poporul aplaudă și se-ntoarce
la schimbul de noapte

luna/mara/

crește viteza de la 60 km/h
70
80
90
în localitate ar putea lua amendă
dar mara trebuie să ajungă acasă
teafară. mara nu se sperie
noaptea.
își amintește de accentul fals
gura mânjită cu ruj de tărfa
schitează un zâmbet
până la râs isteric
mara vrea să...

*I don't know who he is
in my dreams he does exist*

mara își atinge pielea c-o țigară
filtrul dispare între sânii ei
arde țesutul osos
mara nu mai are stern
se dezintegrează
ajunge la inimă /violată/
mara rămâne însângărată
și plânge
și plânge
și plânge

cât de mult te urăști când pierzi

creaturi neidentificate invadează
asfaltul.

mara aprinde nervoasă țigară
după țigară
amețește
goodbye to gravity

mara vorbește încet
mai încet
vrea se se audă
vrea ca cineva s-audă
cum nu spune nimic

*Ich weiß dass irgendwann
irgendwer mich liebt*

sună alarma. mara are un orgasm
pe ritmul vitezei. străzile aleargă
inima pulsează
Stirb nicht vor mir

LYCEUM

Adelina Bălan

(Colegiul Național
„Unirea”, Focșani,
județul Vrancea)

Clopotul de sticlă

Deschid obosit ochii împăianjeniți de atâtea răsărituri zărite doar printr-o bucată de sticlă. Încerc să mă întind pe patul de cristal, educându-mi fiecare durată a mișcării, căci altfel n-aș mai avea unde să-mi desăvârșesc moartea venerată de plecarea amurgului. Mă ridic cu atenție. Ascult tresăririle patului - poate blestemă și el singurătatea pe care i-o cos. Ca un răzbu-nător profanat de propria alienare, le aduc și al-tora singurătăți legănate de ani ce vor îmbrățișa curând eternitatea.

Aici e lăcașul meu, aici...! Locuința mi-e sufletul în care s-au aglomerat atâtea vi-suri ce au alungat speranțele - în semn de ofran-dă pentru cei care știu să le găzduiască așa cum se cuvine. Eu sunt o gazdă dezagrabilă, un biet pictor cu idealuri tremurânde în buzunarele arse de răsăritul care mă strigă. Urăsc răsăriturile, sunt înșelătoare. Le-am aruncat atâtea speranțe pe care credeam că le vor dărui cerului, iar ele îmi zburciumă delirul mortuar, întregit de noapte. Aproape că au spart clopotul meu de sticlă, lo-cuința mea cu visurile mele fără destinații.

Strâmb ușor din nas, închizând pentru moment ochii. Las pleoapele să-mi acopere iri-șii pe care i-aș jertfi întinericului, dacă n-aș simți nevoia să vibrez prin pictură. Lumina de afară e oarbă, mă torturează, îmi lovește trupul rănit de raze ce se vor pure copile. Vertebrele zvâcnesc. O dată. Tac. A doua oară - scâncesc. Patul urlă și el, nu mă mai poate susține. Mă ridic în picioare, ștergându-mi cu palmele lacri-mile. Nu vreau să plâng. Lacrimile mi-ar pro-fana lăcașul.

Mă lipesc cu trupul de sticla atinsă de razele pierdute de tatăl răsărit. Iar a vrut să mă cheme, dar eu de aici nu vreau să plec. Sunt pro-fan. Știu. Recunosc asta. Cerul mi-ar fura visu-rile, iar atunci aș ajunge un demon. Un demon cu aripi crăpate de răsărit. Doar visurile mele, chiar și fără speranțe, mai sunt pure.

Mă doare spatele. Începutul de aripi tremură, căutând înălțarea. Privesc șevaletul și culorile risipite pe pânza goală. Trebuie s-o îm-brac în acuarele. La gândul ăsta, aripile-mi vi-brează. Cresc deodată, exagerat. Mă grăbesc să iau sforile de la capătul patului și le leg. Dacă ele ar crește mai mult de atât, ar sparge fereas-tra. Locuiesc într-un clopot de sticlă. Are fere-stre.

Sunt un biet pictor ce nu-și poate lăsa aripile să-și găsească deplinătatea, căci altfel ar ajunge un vagabond, fără locuință, fără visuri în buzunarele cârpite... Iau pensula între de-getele ridate de neputință și singurătate. Tre-mură și ele. Privesc în ochi răsăritul care-mi tot bate la ușă și trântesc negrul spre el. Mânjesc o fereastră. Nu vrea să înțeleagă că aici e „acasă”, nu la poalele cerului ce poate-mi va promite că o să fie egidă visurilor mele orfane de tată, spe-ranțele jertfite.

Azi voi pedepsi răsăritul pentru toate strigătele sale egocentrice. Vopsesc pânza cu roșul aprins, va sângea... Merită! Albastrul se contopește cu albul pânzei ce se întregește acum prin culori, dar...

Tip. Sforile mi s-au rupt, iar aripile cresc până la cer, pulsând odată cu frica, nebu-nia și disperarea... Sparg ferestrele ovale, sparg sticla, îmi sparg locuința... Închid ochii, lă-crimând pentru prima dată în brațele răsăritului. „De ce mi-ai făcut asta...?”

Ana Maria Botez

(Liceul Teoretic
„Panait Cerna”,
Brăila - clasa a IX-
a)

Poarta de fier

Un munte negru de fier. Așa se arată poarta imensă din fața mea. Un munte tipător. Zgomotul izbitorului m-a ținut. Îmi fac totuși cu-raj și o deschid. Ies în afara acelei curți bleste-mate și cu privirea înlăcrimată o caut pe mama. Îi pot auzi glasul tremurat care plânge de un-deva din depărtare și totuși nu pot să înțeleg de unde aud acel plâns. Un braț de bărbat vine și mă trage înapoi în curte. Tata. Momentul în ca-re brațul lui îmi atinge umărul e groaznic, stâr-nindu-mi o frică de nedescris.

Îmi strigă să vin înapoi și refuz, izbuc-nind în lacrimi, spunându-i că trebuie să o caut pe mama. La auzul cuvântului „mama” ochii lui se încruntă și mai tare, creând pe frunte șanțuri adânci, șanțuri care parcă strâng în ele toată ura și toată răutatea posibilă. Țipă la mine și mă smucește și mai tare, iar eu sunt doar o bucată moale de plastilină în mâinile lui puternice. Și totuși reușesc să mă strecur pe lângă el și fug, fug... După minute de alergat, minute care mi se par cele mai cumplite, ajung pe marginea unei căi ferate, care parcă îmi înseninează chi-pul în momentul în care o văd pe mama, stând lângă una din liniile trenului. Sprijinită de un trunchi vechi de copac căzut. E locul în care se refugiază mereu de necazurile de acasă și bă-tăile lui. Stă acolo și o văd mai tristă ca nicio-dată. Mă simt mizerabil. Sunt neputincioasă și tot ce îmi doresc e să o pot liniști într-un fel. Dar știu că este imposibil. Văd în ea toate re-gretele și dorințele nespuse. Înțeleg din lacrimi-le ei lipsa unei atingeri, într-un anume moment, lipsa unei vorbe bune, într-un anume fel, lipsa celorlalți.

E vânăta pe mâini. Bătăile crunte au dis-trus-o fizic dar îmi dau seama că durerea fizică e mică pe lângă tot ce poartă în suflet și o ma-cină de ani și ani. Văd imaginea soției istovite de puteri care ar fi făcut totul doar pentru a fi bine și dezamăgirea că, după toată voința ei, se simte ca un șervețel murdar aruncat și călcat în picioare.

E liniște împrejur. Cred că ăsta e și mo-tivul pentru care de fiecare dată fuge aici atunci când acasă nu găsește decât țipetele uni bărbat alcoolic, cu mintea ruinată în beție. Îmi este tea-mă. Îmi doresc să o iau în brațe și totuși ezit, cu frica de a nu mă respinge. Cu teama de a nu cădea drept o povară pentru ea. De fapt, mereu m-am simțit așa, mereu am simțit că eu sunt ca-uză tuturor problemelor ei. Însă dorința de a o lua în brațe e mai mare ca nicicând în clipa asta. Îmi fac curaj și îi cuprind cu mâinile corpul fra-gil. Tresare. Privirea-i e goală și plină de tris-tețe. Cu o mișcare bruscă se ridică și se oprește o clipă, privind spre trenul ce se vede în zare. Îi pot vedea corpul tremurând și ochii parcă tân-jind ca acel tren să-i fie scăparea. Să fie medi-camentul care să-i vindece rănilor și să-i opreas-că durerile pentru totdeauna. E sleită de puteri și cu siguranță o împietrește gândul că acasă es-

CONCURS

te el și calvarul va continua. E de una singură într-un război pe care știe că nu-l va putea câș-tiga și care i-a epuizat și ultimele resurse din suflet. Trenul se apropie iar zgomotul a declan-șat în mine teama și șocul la gândul că în urmă-toarele secunde acel tren poate smulge de lângă mine tot ce am mai scump. Tot ce mi-a mai ră-mas în viață. Singura mea alinare, singura per-soană care e capabilă să mă facă fericită doar prin simpla prezență.

O ură puternică m-a cuprins. Nu știu însă dacă urăsc trenul care se apropie, sau pe mama, pentru simplul fapt că s-a gândit să facă asta. Oare ea nu mă iubește deloc? Oare chiar e durerea așa de mare încât să nu merite să tră-iască măcar pentru mine? Oare ea nu știe câtă nevoie am de ea? Cui are de gând să mă lase? Ba da. Știe foarte bine, știe cât de mult o iubesc și cu siguranță știe că fără ea tata m-ar chinui și mai tare.

Izbucnesc în plâns. Văd cum muntele acela de fier pe șine e din ce în ce mai aproape.

– Ești o egoistă dacă faci asta! Te gândești numai la tine! strig cu glasul tremu-rând.

Îi înconjur cu brațele mele firave mi-jlocul și aștept să se smucească, să mă arunce ca pe o cârpă. Închid ochii și strâng din dinți cât pot de tare. Ea pare din altă lume. Își așază blând mâna pe obrazul meu și mă privește drept în ochi. Privirea-i e goală și plină de tristețe.

– Putem pleca. Putem sfârși aceste chi-nuri zilnice, îi zic, ușurată la vederea trenului care tocmai a trecut de noi, neavând puterea să mi-o ia pe mama de lângă mine.

Ea mă apucă de mâini așa cum nu a fă-cut-o niciodată. Îmi spune cât de mult o distru-ge tata sufletește și că l-a iertat de fiecare dată, dar nu a uitat. Și atunci, de ce iartă?! Unde vor ajunge toate aceste amintiri dureroase neuitate? O vor distruge într-o bună zi. Vor arde și ultima rămășiță de bunătate din ea.

Îmi povestește cum cu un zâmbet din partea lui găsea mereu puterea de a trece mai departe peste orice, cum după fiecare bătaie, pre-fera să vină în acest loc și să se liniștească. Sunt oameni care se exteriorizează, care vorbesc, ți-pă, lovesc, oameni care bat cu pumnul în masă și dau din picioare, cei care își strigă durerea în gura mare fără nicio reținere pentru că asta îi vin-decă, și oameni ca ea, care preferă să ascundă toate supărările și, când nu mai pot, să se retra-gă într-un loc ca acesta, între două linii nesfâr-șite de fier, care duc nicăieri și oriunde și care îi eliberează sufletul. De data aceasta însă, a crezut că nimic nu îi va mai putea lua durerea din suflet decât moartea.

Mă strânge de mână și mă roagă să o iert. Îmi promite că nu mă va părăsi niciodată și îmi spune cât de mult mă iubește, iar eu, prin-tre lacrimi încerc să îmi găsesc cuvintele prin care să-i spun că răul ei mă rănește de un infinit de ori mai tare pe mine. Că suferința ei continuă pe care eu sunt neputincioasă să o opresc mă doboară.

– În seara asta plecăm. Departe. Doar noi două, îți promit, îmi spune.

O privesc și îmi dau seama că nu este doar o amăgire. Poate că trenul care tocmai a trecut a omorât pe cineva. Da. A ucis femeia supusă care aștepta zi de zi să se deschidă cerul. Cu mine de mână, pășește încruntată spre poar-ta de fier ce așteaptă să primească două făpturi de carne. Totuși, două inimi ce pulsează în ace-lași ritm...

Dorin Mureșan
(Cluj-Napoca)

Licențiat al Facultății de Istorie și Filosofie, secția Filosofie, Universitatea „Babeș - Bolyai”, promoția 2000. Masterand al Facultății de Litere din cadrul aceleiași Universități, secția „Istoria imaginilor – istoria ideilor”.

Debut în volum proză: **Hypostasis**, editura Limes, Cluj-Napoca (2002). Mai publică: **De vorbă cu tine printre coji și fructe uscate**, editura Limes (2003), **Orașul nebunilor**, editura Dacia XXI, Cluj-Napoca (2011), **Gestul animalului mort**, Ed. Herg-Benet, București (2012).

Volum de debut în poezie: **Poemul delahoya**, editura Vinea, București (2011),

NATANAEL

Cu foarte multă vreme în urmă, o tumoare astrală ce se hrănea din sine însăși, într-o zvâcnire bizară, dădu naștere unei scânteii care, printr-o sintaxă doar de tumoare știută, vru să lumineze mai puternic decât însăși născătoarea ei. În momentul următor, din tumoarea astrală irupse un praf cosmic ce-ncepu să ființeze. Materia se trezi încălțată în sine, se zbătu o vreme și, iluminată de dorință, deveni conștientă de sine. Praful cosmic, încheșat de această conștiință de sine, fu străbătut de un fior mercant, devenind existență deplin interesată. Din acel moment se coagulă în jurul sinelui, și-ncepu să se străbată de la un capăt la altul, hrânindu-se cu propriile-i dorințe. Între timp, scânteia care vru să strălucească mai tare decât cea care o scuipea se prefăcu în scrum și-ncepu să se insinueze în cheagul cosmic conștient de sine. Acesta cedă și se supuse entității carbonizate și fără viață. Universul se transformă imediat în materie moartă, bătută de lumină, și, amăgitor, de dorință. Progresiv, mișcarea luă locul eternității, transformând conștiința în ism, și conștiința în rugăciune. Ismele începură să se separe, după fluctuațiile mișcării. Timp de șapte mii de ani se separară, căutându-și originile. Un dans bezmetic și conștient al unui cuplu de conștiințe dădu naștere unui embrion ce avea să poarte, după 8 luni și ceva, numele de Natanael.

Cheagul acesta material-organic se născu undeva la periferia Clujului, în apropierea unei fabrici de odorizante. Se născu greoi, căci îi trebuiră 48 de ore pentru a se desface din ceea ce credea el că e viața adevărată, deși din veșnicie irupse în mai puțin de o secundă. Maică-sa îl iubise din prima clipă. Tatăl îl privise de departe, cu teamă sau stângeneală, observase părul prea blond și, sentențios, conchise: nu-i al meu.

După ce i se așeză o lumânare în tort, Natanael făcu fimoză și fu circumcis. Plânse mult. La patru ani fugi de la grădiniță, neuitând să-și ia gentuța cu biscuiți și creioane colorate. Era în pijamale, purta botoșei din aceea maro, cu forme pătrate, policrome, și capsă neagră. Afară primăvara încălzea pereții caselor. Fu bătut și laudat, în același timp, căci drumul până acasă era nespul de întortocheat. Găsise strada după miros. La 5 ani și ceva fu făcut șoim al patriei, și îi plăcu tare mult cravata din pânză groasă, legată de năsturelul de la gât. Îi plăcu și că-mășuța portocalie. Și salopeta albastră. Și, mai ales, căciulița aceea cu panglică roșie, pe care mereu o rătacea prin casă. La 6 ani avu o serbare și fu îmbrăcat în oșean și-i rămase această poreclă o vreme. Era un băiețel foarte frumos. Mama îi spunea: micul meu oșan. Se îndrăgosti de o colegă de grădiniță, iar aceasta îl sărută într-o dimineață pe obraz, de bun venit. În acea

după-amiază, Natanael fugi acasă și-și pregăti săculețul cu haine spre a se muta cu cea pentru care nutrea ciudatele sentimente. Părinții îl opri-
ră la timp, pe când apăsa clanța ușii. Săculețul de pânză era plin de jucării. Printre acestea puteai găsi câțiva chiloți murdari, șosetuțe rupte, un maiou, două tricouri și o pereche de izmene.

La 7 ani fu dat la școală. Zilnic, în pauza mare, mușca din felii de pâine unse cu dulceață și împachetate în ziarul Scânteia. Merele le arunca la gunoi. La 8 ani avu o serbare de Crăciun. Moș Gerilă le vizitase clasa. El purta o căciulă îmblănită și juca rolul lui Moș Martin. Mama renunță la întâia poreclă și-l numi ursulețul meu. Pe-atunci avu și prima bătaie. Un coleg mai puternic îl împinse, iar el se izbi cu capul de cuierul de metal de lângă perete. Plânse mult. La 9 ani începu să-și țină minte visele. Visa frumos, strălucitor, se visa zburând și nu-nțelegea de ce.

La 10 ani fu dus de tatăl său la cinema, unde văzu Superman. Din acel moment, viața lui se schimbă. Când visa că zboară, știa că e Superman. Când se trezea, era foarte trist. Într-o dimineață, pe când mergea la școală, sări tare de tot în sus, cu brațul întins înainte, ca pentru a-și lua zborul, cu ochii îngustați, cu dinții strânși, cu mușchii pregătiți pentru orice va urma. Se ridică zece centimetri. De fapt, zbură mai mult de zece metri și plană ușor, aterizând lin, ca o pasăre mare. De atunci deveni foarte mândru. Nu arătă nimănui zborul său, dar povesti curioșilor senzația pe care o avusese. Arată-ne și nouă cum zbori, îi ceruse o fată. Și aproape că cedă ispitei. Se gândi mult și zâmbi misterios. Nu sunteți pregătiți să vedeți.

La 11 ani fu dus din nou de tatăl său la cinema, unde văzu Războiul stelelor. Pentru o vreme trupul său deveni robot. Își imagina cum stă în cabina craniului său, cum apasă diferite butoane, pentru a ocoli fulgii mari de nea, fulgii care cădeau din cer când mergea către casă. Își imagina cum, acolo, la masa aceea de control, primește ciorbă de fasole și piure cu carne. Dar acasă mânca orez și supă cu legume, și mereu culegea legumele, așezându-le cu scârbă pe mușamaua ruptă. Curând se plictisi de ideea de a fi robot șirecurse din nou la visul său dintâi, acela de a fi Superman. Zbura zilnic până la școală și-napoi. Iar colegii îl urmăreau, curioși, ținându-se la o distanță suficientă pentru a nu fi văzuți dar și pentru a nu pierde vreun detaliu, poate-poate Natanael își va lua zborul. Și zilnic erau dezamăgiți.

Într-o zi, fata aceea îi spuse: tu nu poți să zbori. Iar Natanael filosofă pentru prima dată: eu zbor tot timpul, dar tu nu poți să vezi. La 12 ani privea înțeleghător, solidă chiar, pasările. Toată ziua desena lumea privită de sus. Colegii știa de-acum că ceea ce le spusese Natanael era o glumă. Natanael, însă, nu glumea. Fiindcă își umplea caietele de școală cu linii complicate, mama îl înscrise la cursul de pictură de la Casa pionierilor și șoimilor patriei. Acolo Natanael puse în funcțiune mecanismul care, prin mișcări corporale atente, studiate și învățate, lăsa imaginația să se reverse, material și sistematic. Desena în fiecare sâmbătă pe diferite suporturi, ascultând viniluri cu teatru radiofonic. Prima oară desena natură moartă pe o bucată mare de carton alb, folosindu-se de o peniță metalică cu mâner plasticat, roșu. Umplu pagina de linii, trasate diferit, urmând forma obiectului. Limba foarte roșie îi ieșea pe jumătate din gură și-avea buzele țuguiate. Apoi desena, pe același tip de carton, oameni. Îi făcu pătrășoși, incomozi, însă avu inspirația de a le individualiza trăsăturile prin tușe incredibile. Unii aveau ochii foarte

CONCURS

ageri sau opaci, foarte mari sau foarte înguști, alții, în ciuda brațelor dreptunghiulare, aveau palmele delicate sau noduroase, în deplină concordanță cu felul lor moale sau dur de a privi. Desena, la un moment dat, un cal, strâmb, cu picioarele din spate îndoite înspre înăuntru, punându-le rotule de om. Mâzgăli și balega și trasa câteva linii verticale, sugerându-i miasma aburindă. Aceste detalii atrăseseră atenția doamnei cu mișcări tandre și cu glas cald. După o vreme, înainte de a trece la pânză, căci acest suport era costisitor și vrednic doar de cei trecuți peste fireștile etape incipiente, doamna îl lăsă să picteze pe sticlă. Câteva săptămâni lucră la un Mihai Viteazu pe cal. Lucră din greu, asudând, fără să mai audă basmele care rula la pick-up. Fu singurul copil din sală care nu mai râdea, care, în loc de a ieși în curtea din fața clădirii, în scurtele pauze, se bucura de singurătate și lucra meticulos, trasând pe sticlă linii interminabile cu tușul negru din călimară, ștergându-le apoi cu vată îmbibată în spirt, dacă păreau nehotărâte, suflând pentru a face lichidul iute la miros să se usuce mai repede, și reluându-le cu și mai multă hotărâre, cu o grijă și mai adâncă. Și nu auzea râsetele liliachii ce veneau din curte, acolo unde doamna, ținându-se de mână cu ceilalți copii, mișca cercul închis, cântând siluetei din centrul acestuia: ursul doarme, ursul doarme, și-a uitat de mult de foame. După câteva săptămâni, tabloul cu Mihai Viteazu pe cal era gata. Fu înrămat și pus pe perete, alături de alte tablouri mai reușite, după cum spunea doamna. Acest mai reușite avu darul să-l nemulțumească și ambiționeze pe Natanael. Ceru o nouă sticlă și purcese la lucru, având de data asta mână liberă în alegerea temei. Iar tema pe care o alegea era mai ciudată: obiecte din vis.

Desena câțiva stâlpi al căror capăt se pierdea dincolo de marginea de sus a sticlei, și, printre ei, schiță repede, cu penița, figurile unor păsări în zbor. Pentru stâlpi alegea o culoare aurie, pe care se chinui să o obțină amestecând multă vreme portocaliul, albul și roșul. Plasă câteva pete roșiatice și umplu golurile cu dungi pierdute de vernil. Ieși ceva intens colorat, confuz, dar foarte puternic. Doamna căscă ochii și încercă să înțeleagă ce anume făcea ca sticla, mult prea strident colorată, să răspundă cu atâta fermitate așteptărilor sale abstracte. Păsările, da, aruncate ici colo, de parcă urcau și coborau de-a lungul stâlpilor, pasările acelea fără culoare, ele dădeau viață sticlei. Tabloul fu înrămat și așezat deasupra celorlalte. Nu doamna îi găsi locul, ci îngrijitorul, care veni cu scara pe umăr și, după o suită de întrebări și discuții, bătut un cui nou, chiar sub tabloul președintelui republicii socialiste. Natanael fu mândru, atât de mândru încât plânse mult.

La 13 ani avu prima revelație. Plecă de la școală imaginându-se zburând printre fulgi. Câteodată privea în sus, dorind să atingă cu pumnul strâns norii, dar își spunea că îi e teamă. Visa deseori că plutește pe sub nori, fără a-i atinge. Nu știa ce e dincolo de ei, și, deși ar fi vrut să afle, ceva ca un pericol iminent îl făcea să-și ațină zborul la un nivel la care, în mod confortabil, pământul putea fi văzut. Dacă era senin, degeaba sonda cu privirea albastru cerului. Nu înțelegea nimic fiindcă nu afla nimic, adică nimic nou. Când era înnorat și o ceață densă făcea clădirile nevăzute, cum era atunci, în acea după masă, îi era teamă de ce era acolo sus, de parcă pâcla aceea de abur ar fi ascuns o năpastă.

(Continuare în pag. 34)

(urmare din pag. 33)

NATANAEL

Se opri tulburat, căci pe tubul cuprins de rugină al unui horn, sprijinit de peretele blocului în care se afla grădinița la care, când era mai mic, fusese dus în fiecare dimineață, pe tubul acela, mai exact, pe pălăria lui, stătea cocoțată o pasăre neagră. O privi, surprins de mărimea ei. Mărimea ei era hiperbolizată de mărimea tubului, iar misterul care se închegase brusc în jurul siluetei ei se năștea din aceea că, episodic, silueta dispărea din cauza ceții, de parcă un nor abătut și greoi ar fi coborât mai mult decât avea voie. Privi hipnotizat silueta și se imaginează pe sine acolo, printre nori. Apoi, după ce pasărea își întoarse capul de două ori, în dreapta și în stânga, cu o mișcare aproape imperceptibilă, de parcă ar fi vrut să știe unde se află, chit că nu avea nevoie (sau așa gândi Natanael, că de ce ar avea nevoie o pasăre, care poate zbura oriunde, să știe unde se află), își luă zborul, lăsându-se înghițită de norul acela dens, atâteacoperitor. Natanael simți o emoție ciudată mușcându-i stomacul, și, de-atunci încolo, de fiecare dată când trecea printr-o experiență asemănătoare, simțea aceeași dinți moi apucându-i-se de pereții stomacali, de parcă senzațiile resimțite erau indigerabile și, pentru a fi topite în magma trupului său, organul digestiv urma să facă un efort ce-i depășea puterile. Natanael zbură odată cu pasărea și nu-și încetă zborul până când aceasta, după infinite bătăi ale aripilor, ajunse la un soi de zid metalic, care bloca drumul către dincolo-ul imaginat de el. De acest dincolo era, în aceeași măsură, atras și respins. Atras, pentru că ar fi vrut să-l vadă, respins, pentru că, știa în sinea lui, odată ce avea să-l vadă, avea să fie ucis, fără vreun motiv anume. Încă mai înfricoșător decât faptul de a fi ucis era acest „fără motiv”, ca și cum ar fi purtat cu sine o vină ancestrală, imposibil de etichetat. Nebănuite forțe avea necunoscutul. Cu atât mai mult cu cât, fiind infinit, călca pe mintea celui ce-ncerca să-l desfășoare cu greutatea infinitului.

Apoi, urmă revelația. Stâlpul acela, hornul acela, țeava aceea ruginită, țeava care suportase, fără grijă, fără efort, greutatea păsării, țeava aceea putea fi, la o adică, un mijloc simplu, accesibil, de a ajunge dincolo. Era suficient, gândi Natanael, să te aburci pe ea, să stai pe pălăria ei, nițel cam fragilă poate, și să sari de acolo spre acel mister înfricoșător. Iar apoi, străfulgerat, înțelese că aceea era moartea, moartea ciudată, care se făcea prezentă prin steagurile negre aninate de case, prin hârtia aceea cu cadru negru, pe care erau trecute numele, vârsta și alte câteva cuvinte pe care nu le citea nimeni, moartea aceea a corpurilor galbene, nemișcate, dându-și parcă prin asta o importanță pe care, altminteri, nu o mai aveau. Și dinții moi îi mușcară stomacul și, simți atunci pentru prima oară, chiar și sufletul, cearșaful acela ascuns în sine, desfăcut, pe care angoase precum bile de metal se mișcau dintr-o parte în alta, izbindu-se din când în când cu un pocnet ce se reverbera în sângele lui, în tâmpie, în privire. Fugi acasă și înțelese: nu mai putea plânge; o uscăciune.

La sfârșitul acelui an se produse o mișcare a maselor, numită, de părinții săi, revoluție. Iar el, privind imaginile de la televizor, înțelese că moartea nu era doar un stâlp, ci un stâlp ca un om. În iarna aceea, pe o pagină albă, în camera lui, desenă un stâlp, și în mijlocul stâlpului, o rană. Și numi desenul: stâlp împușcat. La 14 ani fu acceptat la liceul de arte plastice, și-acolo începu să zboare pe hârtie. Continua să participe sămbetele la cursurile de pictură de la

Casa pionierilor și șoimilor patriei, devenită, peste noapte, Casa elevilor. Aceeași doamnă îl încuraja, cu glasul ei moale ca apa fierbinte, cu gesturi de o irezistibilă tandrețe. Acum, că mai crescuse puțin, gesturile doamnei i se păreau fermecătoare, pline de alungite chemări. Pentru prima oară vedea în aceea ființă nu un angrenaj prin care informațiile dobândite în timpul vieții, printr-un misterios proces de alipire, se-amestecau atât de bine cu experiența ei de viață, ci un om care, laolaltă cu zâmbetul ei incredibil, împrăstia în jur frumusețe, așa cum un tablou, pe un perete spălăcit, lipsit de izul monumental al artei, dă lumina aceea care colorează nu un perete, ci întreaga încăpere. Și întreaga viață a lui Natanael prinse culori. Într-o sâmbătă, doamna îi așeză în fața o pânză curată, albă, ce mirosea puternic a aracet. Îl invită să-și aleagă o temă și să o lipească pe acel zâmbet, la care contribuise, spunea doamna, chiar ea însăși, pregătindu-i-o cu o grijă minuțioasă, cu o seară în urmă. Apoi, trist, doamna adăugă: nu știi dacă voi mai fi angajată aici... fă-o pentru mine, ca și cum m-ai vedea ultima oară. Natanael desenă o pasăre alungită, neagră, pe un fond alb, o pasăre ale cărei aripi le lucră intens, potrivit diferite nuanțe de gri... era o pasăre aproape moartă, asemenea porumbelului bolnav, pe care-l prinsese în fața blocului, stupefiat de faptul că o făcuse, de faptul că, fără să vrea, îl avea în mâini, și, mai ales, de faptul că, avându-l în mâini, nu știa ce să facă cu el. Deși era prima dată când se revărsa pe o pânză lucioasă, Natanael se comportă impecabil, de parcă ar fi desenat de când lumea pe un astfel de suport. După ce sfârși, îi întinse doamnei tabloul, ținându-l în ambele palme, strâns, cu degetele mai să rupă pânza. Doamna îl luă și-l sărută pe Natanael pe obraz. Gestul acesta îi confirmă băiatului valoarea tabloului, deși se strânse în sine și regurgită o tristețe neasemuită, încât voi să izbucnească în lacrimi. Acasă încercă să plângă mult. Mama nu mai știa ce să-i facă. Își reamintit poreclele lui și, sperând că alintările îi vor face bine, încercase să-l amăgească cu oșeanul și ursulețul. Dar Natanael era mare. Plângea fără să plângă. Era trist și îngândurat. Și această stare nu mai avea cum să iasă, lichid mișelește, din el. Începea vremea refulărilor. La 15 ani se rupea, citind, de lume. La 16 ani își scotea coșurile de pe față, și-și spunea că tot ce mișcă e materie, iar la 17 ani, îmbibat de crezul artistic, se umflă sentențios, gândind: viața e culoare.

Exact în ziua în care împlini 18 ani, avu de susținut examenul necesar absolvirii liceului, așa cum se obișnuia. Abordă problema postmodernității, din chiar miezul ei, sculptând o sumedenie de capete, mai mult sau mai puțin reușite. Fu ajutat de tatăl său, care îi aduse, numai el știe de unde, butuci din lemn de mesteacăn și brad, și care, de asemenea, îi puse la dispoziție un spațiu asfaltat din curtea firmei la care lucra, după ce, în prealabil, obținuse acordul patronului. Natanael lucră timp de o lună, zilnic, în cursul după amiezilor, până spre lăsarea serii. Când contururile obiectelor își pierdeau rezonanța, Vlad, unul dintre colegii săi, se insinua în curte, cu gluga pe craniul său oval și chel. Mai mereu trăgea stângaci dintr-o țigară. Natanael lăsa imediat uneltele din mână, ieșea din salopetă și, irosind șoapte de teamă și timiditate, pornea alături de Vlad în ceea ce numeau ei, mai în glumă mai în serios, obișnuita aventură nocturnă. De fapt, această pretinsă aventură consta în plimbări întortocheate, urmând cam același itinerar, zilnic, prin parcul de lângă fabrica de odorizante, ca și în fumarea țigărilor și, uneori, ingerarea unei cantități neglijabile de

alcool. Până la urmă erau doar niște copii frumoși și cuminți. Mirosul de tutun din gură și-l spălau, la întoarcere, zdrobind între dinți frunze aciculare de pin. În timpul examenului, Natanael vorbea despre relativism, despre fețele ne-terminate ale capetelor pe care le înșirase, deloc metodic, pe jos. Concluzionă ironic: câte capete, atâtea adevăruri, și obținu nota maximă. Acasă fu primit cu aplauze, cu mâncarea preferată și un tort în formă de cap, cu două cireșe în loc de ochi, cu două felii de pară în loc de urechi, cu nas borcânat, gură din coji de măr și pastă de ciocolată imitând părul. Seara, alături de Vlad, porni în obișnuita aventură, ducând, de data aceasta, o sticlă de vin sub braț. Se amețiră pe o bancă, trecând sticla de la unul la altul, și, într-un târziu, se ridicară și porniră către casă, râgâind metalic și râzând de sunete și obiecte. Pe trecerea de pietoni, Vlad fu lovit de un autoturism mai îndrăzneț, iar Natanael privi cu groază trupul nemișcat al celui ce-i fusese cel mai bun prieten, trupul aruncat la vreo 10 metri în față, trupul care spărsese parbrizul, și care avea, acum, țeasta deschisă, privi lichidul cerebral care se scurgea pe jos, și privi, atent, mâna care părea ruptă, și oasele care păreau că vor să rupă epiderma albă a lui Vlad, și privi papucul acela care începuse să zâmbească tâmp, lângă bordura trotuarului, de parcă ar fi răs de inconsistența situației lui, și privi la cheile care sclikeau lângă gura de canal, și care păreau atât de inutile acum, căci știa, era convins că nu mai foloseau la nimic, fiind ale lui Vlad, ale corpului aceluia care era atât de important, care se dădea încă mai important, dar care, paradoxal, nu mai avea nici o importanță, și privi, vedea, vedea cu ochii care îl înțepau, vedea sunetul, scrâșnetul de roți al mașinii, sunetul acela, alungit ca un șarpe pe întreaga distanță de la locul în care roțile se blocaseră și până la locul în care autoturismul, ducând corpul lui Vlad, se oprise, abandonându-l pe asfaltul fără importanță, și arătând prin aceasta cât de supărat poate fi Dumnezeu atunci când se supără, văzuse sunetul, da, era pentru prima oară când se putea spune asta, că văzuse adică un sunet, și că acel sunet, ca o orchestră compusă din instrumente spectrale, ce porniseră a cânta deodată și cât o clipire, era sunetul morții. Și, în timp ce sângele îi revenea în obraji, Natanael simți o puternică nevoie de a desena acel sunet. Acasă, printre imagini luminoase, roș-albastre, în rumoarea sunetelor de panică, ce-i rămăsese încă imprimată pe timpanul ochilor, căci aceea experiență avu bizarul efect de a-i anexa ochilor o pereche de timpane, Natanael se gândi mult. Se gândi până când aproape că se rugă. Dar nu se rugă, pentru simplul fapt că nu știa cum. Nici de ce, deși asta, în mintea lui rănită, nu mai conta. A doua zi, Natanael adună toate capetele pe care le sculptase, le adună în locul în care le sculptase, pe asfaltul fierbinte pe care încă se mai zăreau așchii încovoiate, rozalii sau albe, turnă benzină peste ele, și le dădu foc. Vaporii incandescenți ai combustibilului explodară violent, iar capetele arseră greoi, unele nu de tot, de parcă moartea, plictisită, s-ar fi retras fără să-și ducă treaba până la capăt. Natanael izbi cu piciorul un cap distrus doar pe jumătate, cu coajă arzândă încă, și-mpărăstie în jur o ploaie densă de scântei. Se trezi înconjurat de un foc neputincios, și strigă la sine: relativismul mă-sii! Acasă își unse degetele de la piciorul lovit cu cremă albă, mentolată, și-și mirosi mâinile ore în șir. Aproape că le linse, hipnotizat de mireasma ce emana din ele. La 19 ani mergea la cursuri în parcul central al orașului, acolo un-

(Continuare în pag. 35)

(urmare din pag. 34)

NATANAEL

de, în fața clădirii universității, din cabluri groase, era țesută silueta unui arcaș. Îl enervau cursurile de pictură, căci nu mai părea dispus să învelească formele plate în culoare. Lumea era, de-acum, tridimensională, și mintea lui nu se mai împăca, nici măcar după modelul cubist, cu planeitatea. La 20 de ani încercă să mește-rească, din sârmă sudată pe alocuri, un alergător. Silueta, aproape finalizată, stătea cu capul aplecat, cu genunchiul stâng aproape de barbă, cu piciorul drept întins, sprijinită pe degetele brațelor, cu un călcâi ridicat, și cu celălalt mai să zdrobească lemnul mesei. Natanael se folosi de sârmă colorată spre a reda sistemul circulator, și îndesă un ghem de sârmă roșie acolo unde ar fi trebuit să palpita inima.

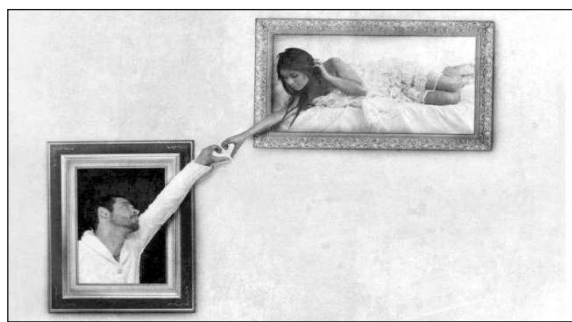
La 21 de ani lucra la o serie de sculpturi turnate în bronz. Le numi porți de trecere, deși nu aveau aspectul unor porți, ci mai degrabă al unor viermi, fiind lunguiețe, rotunde, cu extremele așezate adânc pe suporturi de marmură roșie, și cu mijlocul vibrând din pricina striatiilor. Pornise de la ideea că inițierea e posibilă doar prin șocul experiențelor limită, așa cum moartea lui Vlad fusese o experiență limită, incredibil de dureroasă din pricina stărilor contradictorii pe care le resimțise, adică a acelor striatii ascuțite, tăioase, din chiar miezul experienței. Unul dintre profesori fu vădit atras de ideea lui Natanael și-i confiscă lucrările pentru o vreme. După circa o lună, i le returnă, cu excepția uneia, a celei mai mici. S-a vândut, îi explică profesorul, dând parcă neputincios din umeri. Le-am dus la o expoziție în Germania. Aveam nevoie de mai multe mostre, și m-am gândit că lucrările tale vor face impresie. Natanael încasă o fabuloasă sumă de bani, fabuloasă nu pentru că ar fi fost mare, ci pentru că a fost primul său câștig. În seara aceleiași zile făcu cinste colegilor în cârciuma din apropierea parcului, acolo unde se adunau câteodată dimineața, tăcuți, fumându-și țigările în compania cafelelor și a sunetului răgușit ce izbucnea, printre leduri aprinse, dintr-un casetofon Mekosonic. Bău două sticle de vin, singur, și ieși bolnav în aerul rece de afară. Unul dintre colegi, Remus, cu păr negru și figură de maimuță, îi trase cu ochiul și-l chemă mai departe, iar Natanael se duse, se duse, fără să știe unde.

Târziu, urcară scări de lemn într-o clădire veche, aflată la periferia zonei centrale. Remus bătu într-o ușă de metal, ușa se deschise, și aerul fierbinte le puse în mișcare firele de păr de pe frunte. Intrară încet, șezură pe scaune răgușite și așteptară. Natanael avea ochii înțepați și încă nu se dezmeticise, deși înțelese că e la curve. O fată plinuță răsări brusc în fața lor și-i pofți într-o încăpere aproape goală. Un pat și un scaun, un scaun foarte stingher, gândi atunci Natanael. Se dezbrăcă și-i așezară hainele pe spătarul acelui scaun. Apoi, aproape deodată, se întinseră în pat și așteptară ca fata aceea plinuță să îi atingă. Dar fata nu făcu nimic. Se retrase câteva minute, câteva minute de așteptare, câteva minute de tăcere și ne-nțelegere. Apoi, în încăpere intrară două tinere atrăgătoare, slăbuțe, purtând halate din nailon, foarte colorate, și care, după ce se despuiră, se așezară pe pat și se ocupară, cu minuție, zâmbind cu dragălășie, de fiecare în parte. Natanael sfârși primul, și un junghi dureros i se așeză undeva în dreptul stomacului, de parcă dinții aceia moi se întăriseră brusc, provocând o rană sângerândă. Se ridică rușinat, se îmbracă privind în

jos, tăcut, plăti pentru amândoi, căci așa i se spusese, că are de plătit două ședințe separate, și ieși în aerul rece de afară, mai bolnav decât intrase, dar complet treaz. Până acasă încercă, fără succes, să plângă, șoptindu-și, obsesiv: mi-am pierdut virginitatea la curve. Și începu să-și urască colegul. Și-ncepu, mai ales, să se urască pe sine. De atunci, nu mai încercă să plângă niciodată.

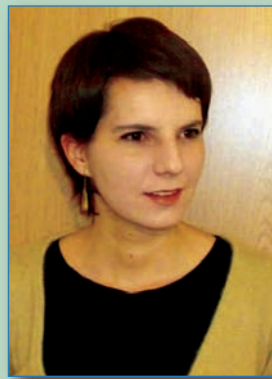
La 22 de ani turnă în bronz un tub uriaș, o poartă de trecere semirotundă, cu striatii exagerat de mari și de ascuțite, un soi de dragon strălucitor ce părea să fi înghițit o stea. Avea două sute de kilograme. Închirie un camion spre a duce lucrarea în clădirile de la Romexpo, acolo unde avea să fie expusă. Cheltui o fabuloasă sumă de bani, pe care o împrumută de la părinți, distruse câteva foenuri și-și topi amprente de degetelor. Șase inși purtară lucrarea până la camion și, mai departe, de la camion în zona expoziției, o purtară pe o platformă metalică, călcând ușor, dar adânc, cu pași mici, de parcă ar fi vrut să nu lase neatinsă vreo palmă de pământ. Luă notă maximă și trecu automat în rândul masteranzilor. Lucrarea fu cumpărată de directorul unei multinaționale, fu cumpărată după ce acesta, directorul adică, dădu două telefoane spre a se sfătui cu ceilalți doi membri ai consiliului de administrație. De data aceasta Natanael nu mai avu parte de încasările din vânzarea lucrării, căci le epuiză imediat, plătindu-și datoriile. Și, în sinea lui, se bucură. Dar bucuria nu-l bântui prea multă vreme, căci din primii bani pe care îi câștigă, vânzând o altă lucrare, o altă poartă de trecere, petrecu o seară printre sticle de bere și călcă pragul fierbinte al apartamentului fetei plinuțe. Petrecu minute bune alături de o blondă cu pielea moale, pufoasă, cu buzele moi, cu gură micuță, senzuală, cu ochi albaștri, larg deschiși, prea larg, poate, gândi Natanael, când îi mângâie cu degetul arătător pielea obrazului drept, prea larg deschiși, da, privirea ei îl copleșea, duse privirea aceea cu el, ca pe un fior, căci, așa cum se întâmplase și data trecută, după ce plăti ședința și ieși afară, după ce auzi zgomotul sec al yalei, realiză că este treaz, ca și cum alcoolul s-ar fi scurs în blonda cu pielea moale, cu pielea pufoasă și ochii larg, mult prea larg deschiși. La 23 de ani o cunoscă pe Admena și, un an mai târziu, după o aproape cădere, făcu nunta, forțat de teama de a pierde ceva ce cucerise cu greutate. Avea o femeie a lui cu care făcea dragoste aproape zilnic. Nu-i vorbise niciodată despre cele două evadări, cum le numea el, în apartamentul fetei plinuțe. Le abandonă acolo, pe axa timpului, dar avu grijă să nu le uite. Iar praful de pe ele se stârni imediat după ce se născu Daniel.

Admena îl neglija cu o oarecare ostentație, aruncând vina pe micuțul de nici un an. Când palma lui Natanael se lipea de coapsa femeii, târându-se în sus, ca o lipitoare ce nu găsește vena dolofană, Admena îl ruga să o ierte și arunca cu bărbia înspre pătuțul copilului. Ne aude, adăuga, fără totuși să înțeleagă cumplitele consecințe ale refuzului. Iar orgoliul îl făcea pe Natanael mut, îl obliga să își întoarcă trupul către geam și să închidă ochii și să aștepte, cu furie, somnul. Uneori mergea în baie și se masturba. Iar la întoarcere, nu uita niciodată să-i spună Admenei ce făcuse. Și măcar a fost bine? râdea, ironic, Admena, căci întrebarea avea răspunsul știut. Apoi, brusc, ca-ntr-o ploaie de vară, după câțiva ani, Natanael plonjă-n alcool. Bea zilnic cantități uriașe de bere, le bea agil, înghițind lichidul cu poftă, fără să dea la o parte sticla de la gură, le bea pe-ascuns, avea ascunzători în baie, sub vană, și în bucătărie, în spa-

tele dulapului de PVC, care acoperea țevile de scurgere, le bea pe drum, uneori, în timp ce se întorcea acasă, le bea în atelierul profesorului, pe-ascuns și-acolo, dosindu-le sub masa metalică, pe după sutele de statuete neterminate, prin buzunarul hainei, atunci când era iarnă, le bea înainte de culcare, când Admena intra la duș, era mai tot timpul beat și lumea nu mai avea culoare, și nimeni și nimic nu mai purta misterul acelui dincolo pe care-l întrevăzuse cândva, în copilăria acum fără putere. Și, după ce ismul epocii primi prefixul post iar societatea explodă tehnologic, după ce gustă din bizarul unui praf chimic, ce, odată intrat în sânge, activa neuroni latenți, provocându-l să expectoreze mintal halucinații profunde, după ce libidoul i se uscă, asemenea fructului deshidratat, fu prins făcând trafic și petrecu două luni în penitenciar. Aceste zile păreau și pentru el de nepătruns, ca ceața aceea densă în care pasărea neagră își luase zborul. Își amintea vag celula, privirile întunecate ale colegilor, bucuria acestora atunci când, în clădirea de vizavi, punea mâna pe lut și sculpta portretul cuiva, iar cel ales căsca ochii, uimit de loialitatea făcăturii, bucuria lor și felul în care îl atingeau, delicat, ca pe ceva de preț, fluierăturile de la duș, diminețile în care îi mergea burta și era nevoit să se chinuie după perdeaua grea și groasă, pentru a defeca în liniște, gustul de ficăței, orezul prea fiert, sosul roșu și onctuos, bățiile violente și scurte, sunetul sec al obrajilor palmuiți, înjurăturile, țigările fumate pe-ascuns, muzica defară, de pe terenul de tenis, da, mai ales muzica aceea, care-i amintea, când aerul era blând, de diminețile de la Felix, de trupul subțire al Admenei ce se-mpingea în el când se aflau în piscină, de vinul sângerieu care-i ostoia ficatul, și pe care-l ascundea după mobila masivă din camera de hotel, de sărutul ei, cald și lipicios, de bucuria ei naivă și nativă, de farmecul acelei femei, care-i sărise în brațe când se rostogolise în gară, din trenul ce-l adusese de departe, atunci i se făcea dor de ea, dar numai pentru clipele acelei aduceri aminte, și-n celulă se trezea apoi singur și vinovat, singur și-nvins, dar vesel, vesel că o avea încă pe Admena. Mai era ceva pe-acolo, prin ceață, un lucru pe care, fie nu putea, fie nu dorea să și-l amintească. Da, exact ca zidul acela metalic de care-i era frică, dincolo-ul care-l putea ucide. Apoi, după două luni, pe neașteptate, revenise acasă, în spațiul sacru pe care avea să-l contamineze cu anduranța beției moi, lungite la nesfârșit, ca-ntr-un vis ce se visează, ca-ntr-o oglindă ce se-oglindește. Și praful pe care-l stărnise, nițel, cât o amintire, praful de pe pragul acelui apartament fierbinte, se redepută încetșor la loc.

Tumorii astrale părea să nu-i mai pese, chit că entitatea aceea, de culoarea cărbunelui, își râdea în sine, iar conștiințele care dăduseră naștere, prin jocul lor, embrionului ce avea să fie Natanael, se retraseră pe fagașul unei vieți tulburi, deși, în fond, liniștite, asemenea băltoacei cu apă stătută în care, din când în când, mai zărești țeasta broaștei. Ism-ul epocii continua să vorbească de la tribună, tot mai tare, cu vocea îngroșată de la tutun și băutură.

**Oana Pughineanu
(Cluj-Napoca)**

Doctor în Literatură Comparată (2011); redactor la revista culturală Tribuna din Cluj-Napoca

Subt proxenetul porumbeilor

am adormit cu cerceii
asta provoacă un sentiment de vinovăție fioros
care mă verifică de sus până jos
răzuindu-mi pielea
comatos
filigranul, firul de siguranță și elementul
de suprapunere sunt încă vizibile
mai pot fi rulată, în circuit închis
+- 8 ore/zi
+- 4 ore/ hârjoană
tot pe zi
sub soarele care se ridică-n scripetii timpului
cu toată puterea unui reflux gastric fanatic
sclipind autoritar de pe postul de Proxenet
al Porumbeilor și a Internaționalei lor
Tiruri și triluri de trolere trec peste noi.
Ne țin laolaltă.
Uniți sub megabiți.

Compoziție cu vagabond

Între noi ploaia acoperise foșnetul pungii
de plastic
pe care am pus-o în vârful pubelei
gândindu-mă, ca de obicei, între 15 și 17¹⁴
la modurile de disoluție ale binelui în lume.
Aproape că l-am privit
și-am văzut că în mod periferic:
Nu ne era foame
Nu ne era sete
Respiram amândoi destul de rar
Ecosistemele ne erau indiferente
Nu credeam că avem un eu superficial
și unul profund
Sau că există ceva de apărut, precum elefanții
și galeriile de cristal
Lista noastră de lucruri fundamentale
era aproape identică:
- Hârtie igienică
- Lapte
- Unt
- Loto
I-am întors spatele și cerul îmi zâmbea
dintr-o baltă *touch screen*
Avea ceva de cățeluș cu inimioare
de degețel ascuțit de apostol băgat
printre coaste
I-am zâmbit și eu
ca un canceros în ultima criză de veselie
de dinainte
dE marea petrecere
când porțile raiului se vor deschide
la primul Sesam
pentru toate autocarele Sultanului și toți
cei 50 de hoți

Gândurile unui fierăstrău melancolic

am lăsat toate menajeriile în urmă
și micile ființe care așteaptă să fie adăpate
din stâncile pe care uit să le lovesc cu toiagul
or să moară în chinuri
și-o să le iubesc pe fiecare în parte
mângâindu-le blana și ochii sticloși
totul pentru compoziția asta fragilă de cuvinte

ca o meduză electrică
zburând

Astea ca mine

curvele astea ca mine care
pot, pot, pot
fi
iubite
când le desfaci și când le închizi
ca pe niște conserve de război rămase sub pat
curvele astea ca mine care se îndrăgostesc
și visează aclimatizări extraterestre

Picnic

dacă aș vrea să vin m-aș topi ca un mic
meteorit nenumit într-o atmosferă străină
dacă aș vrea să plec m-aș la fel
dar stau
țipătoare ca un cadavru cu tocure
goală pe sub toate florile câmpului
Pipăie-mă
sunt safe
cu piedica pusă
so much hello kitty
ca fetele care le mai dau fiori taților
cu sâni și fundulețe care nu știu
să confunde încă

spaima
cu
înțelepciunea

În timp ce stăteam cu capul pe masă (II)

Adormiți în hamacul revoluției
poetii au uitat de numărul de locuri fixe
din academia franceză
activistele s-au ras pe picioare, just in case
căteii erau speriați, just in case
iar extraterestrii din pădurea Baci
cu luminițe cu tot
și-au făcut rapid niște mici, *just in case*.
La toți ni s-au dilatat pixelii-n ochi
și cartoanele-n inimi.
Just in case.

Vărtos. Într-un oraș urât

iubitul meu țăpinar
îmi mută butucii de colo colo
sub un cer mov
violat pe alocuri de coincidențe
și
debusolantele pariuri pascalienne
cu asfaltul din mine

iubitul meu țăpinar
își moaie furculița
în blatul meu de rom și-n stratul de gelatină
care în provincie înlocuiește cu un succes
atât de ferm gravitația

oricât de multă marmeladă ne-ar mai fi rămas
în privire
într-o zi vom înceta bălăngăneala asta
de brelocuri
într-o zi vom rămâne goi sub norii ăștia
nemișcați

ca niște șopârle în fomal

În sensul acelor de ceasornic

dimineți cu picioare slute de porumbel
nopti sudate, asudate pe șinele miraculoasei
deportări în camera cealaltă.
pliez cerul ca pe-un evantai și-l arunc pe geam.
nu aud nimic din scrâșnetul stelelor care
se sfarmă unele de altele ca niște
canini strepeziți în gura unui câine turbat.
urmează liniștea orelor tranșate cu capetele
agățate de cerul gurii, degetele unse cu gem
și în sfârșit cafeaua.

În umbra florilor de cireș nenăscute

Bunica respiră adânc lângă mine
între ovarele ei îdepărtate ca niște continente
imemoriale schiaună cățelul pe care vreau
să-l înfiez.
Pe deasupra grădinii unde piticii monitorizează
semnele vitale și prețurile lor
În urma lucrătorilor care-și îndeasă muncile
și zilele contorsioniste în punguța de doi bani
convoaie tăcute de decoruri se lasă absorbite
în umbra florilor de cireș nenăscute

Vomit cu ochii deschiși sub pătura în pătrățele
roșu și negru
mulată ca un amurg XS –EU, 34 -SUA
peste forma și asemănarea mea
Dacă m-aș putea arăta la față
Măcelarind pădurile carnivore de linii punctate
și linii ajutătoare
Născute cu capul plecat, nemuritoare
ca privirea celulitică a luminiței
de la capătul tunelului

v-aș strânge în brațe
cu tot restul de limfă care nu s-a scurs
peste porțelanuri
cu toată tristețea căreia i-a devenit imposibil
să mai fie o formă de strădanie.

Nu pot deprinde arta de a muri
nu pot muri nu pot nici măcar obosi.
Așa că
aștept tăietura curată
care mă va transforma în ceea ce sunt:
un șlagăr banal
cu rimă și tot tacâmul
o barcă pe valuri
vomând cu ochii deschiși sub pătura
în pătrățele roșu și negru
peste forma și asemănarea mea.

În timp ce stăteam cu capul pe masă (I)

Maestri zen spuncă nu poți agăța cercei de cer.
nu poți agăța nici altceva de care să-i aghăți.
Bine, zic.
Oricum cerceii l-au recunoscut pe Buddha
din fabricație.
Ne-am băut ceaiul în liniște. Era cam rusc.
Apusul l-am încropit din niște colecții
mai vechi.
După ce mi-au admirat cămile și s-au uitat pe sine
am remarcat, cu toții, că cerceii erau
împerechiați.
„Tăcuta coincidență e Buddha fără Buddha”
Numele francizei a rămas de-atunci identic
cu sine.